VERS

REVISTA ASOCIATIEI ''NICOLAE BALCESCU''

Anul 5 — No. 1-2 * 1955 * Ianuarie-Iunie

"The God who gave us Life gave us Liberty at the same time."

JEFFERSON

Redactia: 3415 Elm St., EAST CHICAGO, INDIANA U. S. A.

VERS

REDACTOR NICOLAE NOVAC

ANUL 5 - 1955 IANUARIE - IUNIE NR. 1 - 2

REVISTA ASOCIATIEI NICOLAE BĂLCESCU

IN AL CINCILEA AN

Urcăm încet şi greu pe drumul atât de sărac în bucurii şi atât de bogat în desiluzii al publicisticei literare din exil, păşind cu modestia care a caracterizat această publicaţie dela primul ei număr, în cel de al cincilea an al apariţiei ei.

Când am purces la drum, acum cinci ani de zile, nici măcar n'am îndrăznit să ne aruncăm gândul atât de departe. Şi dacă totuşi am ajuns aici unde suntem astăzi, aceasta nu se datoreşte nici fondurilor de care se presupune că dispune această revistă, dar care în realitate n'au existat niciodată, nici concursului material al cititorilor, care niciodată n'a reuşit să echivaleze nici măcar costul de imprimare şi expediţie; ci pur şi simplu unui miracol pe care noi înşine nu ni-l putem explica.

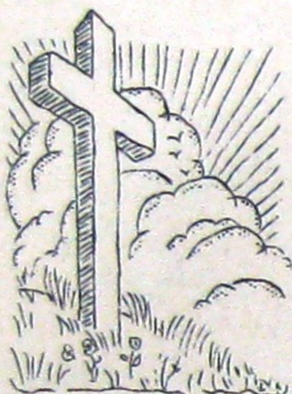
Miracolul acesta a fost realizat de cei câtiva membri ai Asociaţiei "Nicolae Bălcescu". Lor, în primul rând li se datoreşte apariţia revistei acesteia în ultimii doi ani de zile. Şi lor, în primul rând, li se cuvine a li se aduce calde şi vii mulţumiri din pragul celui de al cincilea an în care intrăm cu acest număr.

Se mai cuvine deasemeni a aduce aici mulţumiri neprecupeţite distinşilor noştri colaboratori cât şi puţinilor cititori care, înţelegându-ne străduinţele, ne-au acordat sprijinul moral şi material de care am avut întotdeauna atâta nevoie.

Insfârşit, ultimele noastre mulţumiri le îndreptăm confraţilor din exil care ne-au urmărit drumul şi au avut cuvinte de aleasă apreciere pentru această revistă.

Redacţia

GEORGE ENESCU

După o boală lungă și grea care-l țintuise la pat și-l paralizase parțial, marele compozitor, violonist și dirijor român G E O R G E E N E S C U a încetat din viață în dimineața zilei de 4 Mai 1955, la Paris, unde trăia modest și retras, în exil.

George Enescu s'a născut în comuna Liveni din județul Dorohoi la 7/19 August 1881.

Dotat cu un talent excepțional, Enescu a fost primit la Conservatorul din Viena, la vârsta de șapte ani, având norocul de a avea de profesor și a-i câștiga totodată simpatia vestitului Hellmesberger, care-l recomandă mai târziu lui Massenet, la Paris.

La vârsta de 18 ani, Geroge Enescu obține premiul întâi pentru vioară la Conservatorul din Paris, pentru ca un an mai târziu, în cadrul faimoaselor concerte dela Colonne să se impună cu "Poema Română" pe care o compusese la vârsta de 16 ani.

La Paris, Enescu are fericirea, mulțumită lui Masset, de a cădea în mâinile unui incomparabil maestru și profesor, Gedalge. Sub supravegherea lui Gedalge și inspirat de un alt mare maestru al timpului, Gabriel Fauré, geniul lui Enescu se formează și se șlefuește, așa cum mai târziu, peste ani, la umbra geniului său se va forma și șlefui un alt geniu de faimă mondială: Iehudi MENUHIN.

George Enescu n'a fost numai un mare compozitor și un genial maestru al baghetei sau virtuos violonist, ci și un om de mare acțiune. Datorită lui s'a instituit în România "Premiul național de compoziție, George Enescu" pentru încurajarea elementelor tinere.

Dar mai presus de toate, George Enescu a fost un mare Român. Deși trăia în mizeria refugiului, el a refuzat nu numai ajutorul bănesc al slugilor Kremlinului instalate vremelnic la cârma României, ci până și pașaportul Republicii Populare Române, preferând să trăiască în sărăcia exilului cu hârtii de refugiat. Incercările comuniștilor de a-l readuce în România subjugată, au dat greș. Enescu a preferat să moară departe de pământul Patriei sale, a cărei faimă a purtat-o în toată lumea, dar în libertate.

George Enescu a câștigat simpatia lumii întregi cu cele două Rapsodii Române - o splendidă îmbinare a cântecelor și melodiilor noastre populare - și cu opera Oedip, în care, influența muzicii populare românești este vădită.

Enescu a murit la vârsta de 73 de ani. Prin creațiile lui muzicale, el va trăi însă deapururi.

Fie-i țărâna streinătății ușoară! Până în ziua în care rămășițele sale pământești se vor putea odihni sub cerul Patriei libere.

Nicolas N O V A C

ADRIAN MANIU: JOCUL IMAGINILOR PE O REALITATE EVANESCENTĂ

DE GINO LUPI

Prin potrivirea, câteodată nimerită, între o colorată manieră formală și un sens aproape deslegat al realității tradiționale, opera lui Adrian Maniu prezintă o deosebită caracteristică.

Versurile publicate înaintea întâiului război mondial (SALOMEEA, 1915), pe care autorul însuși le-a repudiat mai târziu, se resimt de înrâurirea simboliștilor francezi și mai presus de cea a lui Laforgue. Cu toate acestea, micul poem în opt părți, Salomeea, deși lasă să se întrevadă în scurtele lui adausuri și comentarii în proză, tonul grotesc al influenței străine, prezintă totuși în măestria de a intui și picta, cât și în complexul figurilor și lumea lor spirituală, pecetea maturității. Demnă de notat, din această perioadă este și BALADA SPÂNZURATULUI, deși și aici, imitația continuă.

In al doilea volum, LÂNGĂ PĂMÂNT (1924), poetul schimbă motivele poeziei sale și se apropie de pământ și de tradițiile locale cu un suflet de o simplitate voită. Intr'un relief de fantezie, pe un fond pitoresc, se desprind figurile animalelor: boii cu taurul care, pe la soare-apune, se adapă la fântână, măgarul care paște în înserare pe câmpul sărăcit de ierburi, lupoaica în pădure, un trup cenușiu cu ochi de cărbune aprins, oi, paseri, arbori; toate au viața lor interioară, uneori artificială și grotescă, alteori pitorească și plină de grație, ca pomișorul îmbrăcat în alb și florile ucise de ger. Câteva motive erotice, între melancolic și cinic, câteva figuri, cum e calul din balada cea dintâi care "bate din copite, -stele rătăcite", amintesc simbolismul primei maniere; ton romantic dimpotrivă au scena de vânătoare cu fetele, curtea cu voevodul ucis de un dușman ori de un lup cenușiu, și aceea cu fata bolnavă care se joacă în spital cu mielușelul care va fi sacrificat pentru experimente științifice. Partea cea mai bună a culegerii o prezintă totuși scenele din viața satului: saltimbancii și reprezentația lor, biserica în asfințit și în zori, botezul copilului găsit, povestirea copilei de doisprezece ani trădată și dispărută: consătenii cred că trăește în oraș în splendoare ca o întreținută sau prostituată, pe când într'adevăr nenorocita s'a sinucis. Desvoltarea e făcută într'un fel voit prosaic, ca o expunere de episoade de cronică, dar simpla realitate este bogată de poezie adâncă și mișcătoare.

DRUMUL SPRE STELE (1930), începe cu o frumoasă Rugăciune de un misticism sincer în dorința unui sfârșit senin. Nu tot așa de senine sunt viziunile morții care urmează în culegere. Mortul părăsit în câmp pe care fâlfâe fluturii și se suie furnicile și greerii, studentul din sala de anatomie cu întrebările lui fără răspuns, părinții copilului mort rămași singuri cu jucăriile lui, cimitirul în care se așteaptă învierea care nu vine niciodată, tânărul care moare bătându-și joc de credința tatălui său, vocile însoțitorilor tânărului principe mort, reprezintă deosebitele aspecte ale spiritului po-

etului față de mister, aspecte și atitudini derivate de o emoție și turburare adânc umane, mai mult decât de o mistică credință. Această turburare se manifestă prin simboluri și imagini, în mici poeme bine lucrate ca Noapte și Cântec de Jale. Motivul erotic se prezintă numai cu scurte aluzii, ca o complinire a unui peisagiu de vis și pentru o reflexiune. Dintr'o realitate poetică, ce ne face să ne gândim la micile poeme ale lui Pascoli, se inspiră poemul Ciobanul bătrân cu figura-i puternic desemnată în viața lui mereu aceeași din vecii veacurilor. Sugestivă, fără ca să piardă nimic din parfumul naivei legende populare în elaborarea ei artistică, este Mânăstirea din adânc, mânăstirea de pe ostrovul lacului, sfântă țintă a numeroșilor pelerini, până când dracul, sub haina unui stareț, face din ea un lăcaș de pângărire, pe care dreapta răzbunare a cerului o afundă în ape.

CARTEA ȚĂRII (1934) prezintă o culegere monografică pentru fiecare ținut: Bucovina, Oltenia, Ardeal, Dobrogea, Basarabia, Moldova, Muntenia și Banat, în terțeturi fără rimă. Sunt tablouri pictate cu trăsături late de penel în care aspectele caracteristice ale fiecărei regiuni, cu figurări cam artificioase, servesc la formarea unității geografice și etnice a României.

Culegerea Cântece de dragoste și moarte (1935) este cu totul pătrunsă de sensul deșertăciunii lucrurilor umane care sfârșesc, ca iubirea și viața. Frăgezimea fanteziilor și imaginilor, care flutură între realitate și vis, este substituită prin figuri pictate pe o scenă de mucava: o scenă aproape mitologică de fete la baie, bocetul Mariei plângând pe Isus mort cu note de desnădejde nepotrivite cu spiritul mistic, un romantic bal mascat cu un schelet și o frumoasă care moare, fiica unui păzitor care ucide pe îndrăgostitul ei crezându-l o stafie într'o noapte a strigoilor, - reprezintă partea cea mai puțin reușită a liricei lui Maniu, care totuș arată câteva puncte norocoase în scurtele descripții sau în sincerele și dezolantele spovedanii.

Poemele în proză, FIGURILE DE CEARĂ (1912) și PAHARUL CU OTRAVĂ - (1919) corespund versurilor din perioada întâia. Sunt imitații ale macabrului și grotescului francez și derivații din Poe și Wilde. Poemele care-și trag inspirația lor din lumea veche a basmelor române, ca Paharnicul și buba neagră cu crunta răzbunare contra părintelui care n'a vrut să îngroape tânăra mireasă moartă de ciumă, sau Colinda cu copiii săraci pe care îngerul îi duce la cer, rămân în spiritul și desvoltarea lor străine pentru lumea pe care ar vroi să o reprezinte, fiind stăpânite de o ironie care întunecă sentimentul. Și poemele care introduc un supranatural macabru, ca Domnul Schelet, și cele care culeg observații și paradoxe despre viață și artă ca Ochelarii, sunt prea artificiale și false. Mult mai reușite sunt figurile realistice ale modeștilor și simplilor, ca Madam Turti care știe bine să concilieze în viață și conștiință, o faptă bună, cu interesul personal.

Culegerea JUPÂNUL CARE FĂCEA AUR (1930) cu toate că pornește din aceeași inspirație străină a volumelor de mai înainte, este mai bine asimilată și mai artistic construită. Legenda care dă titlul volumului este singura adevărată povestire, celelalte scrieri fiind simple schițe. Și atmosfera și limba vechilor cronici nu contrastă cu spiritul ager și isteț, cu totul modern, al deosebitelor însemnări. Ambianța este felurită, cu locuri fantastice, munți cu haiduci, vechi biserici părăsite, principi și lume săracă, în care autorului îi place să rătăcească confundând artificialul cu realitatea, grotescul cu pateticul. Pagini mai bune sunt acelea în care se pune accentul pe realitate, ca în mica figură a fetiței pe brațul tatălui țăran care nu vrea să-i cumpere păpușa prea scumpă, sau figurile copiilor care ating misterul morții pe lângă cadavrul fetiței crescute cu plată în casa săracă.

FOCURILE PRIMĂVERII ȘI FLĂCĂRI DE TOAMNĂ (1935), culeg cele mai bune schițe publicate în ziarul "Universul" și inspirate de locuri, legende și tradiții românești. Printre fragede și felurite flori de câmp zboară albine și ciocârlii, câțiva tineri cosesc iarba, boii ară și focuri de Paști ard, pe când bisericuța de lemn este înghesuită de lume ("Cum au putut încăpea atât de mulți?...Biserica a fost o cădelniță vie, credincioșii s'au prefăcut în jăratic..."). Trec pe dinaintea cititorilor schituri, tezaure princiare ("In ghiare de graur strălucește un rubin, palid ca o petală veche de trandafir roz...Săpat într'un bulgăre de soare, un castel de aur scânteiază rece din mijlocul atâtor bogății...Nu știm cine a fost stăpânul talismanului: pe hârca lui a fost împletită o cunună, din care pulberea veacurilor a scuturat semințe de mărgăritar și fărâme de stele..."), vechi mânăstiri năruite, sfinte icoane, datini și credințe, evocări nocturne ale vechiului București ("...case boierești în ogrăzi nesfârșite, maidane cu bordee de robi, țigani ursari, cerșetori orbi, călugări veniți dela Sfântul Munte, calești aurite huruind străzile de lemn, slujitori ținând făclii fumegătoare. Apoi pe uliță...în umbra teilor...la un han se afundă în beznă...freamăt de cobză..."), divagări pe întâmplări obștești, și în sfârșit descripții pitorești de artă populară românească: covoare cu o culoare vioaie și un desemn deosebit pentru fiecare ținut al țării, marame câmpenești brodate, troițe pe poteci și dealuri, și așa mai departe.

Adrian Maniu a compus și niște fantezii dramatice în versuri. Cu Scarlat Froda-Neitzendorf a scris FATA DIN DAFIN (1919), cu Al. O. (Păstorel) Teodoreanu RODIA DE AUR (1920), cu Ion Pillat TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE (1936) inspirată de basmele populare, și DINU PĂTURICĂ (1925). Alte compoziții ale lui Maniu sunt și poema dramatică MEȘTERUL MANOLE, care repetă faimoasa legendă a lui Manole, dar exploatând mai mult elementul poetic decât cel scenic și terminând în contrast cu tradiția, cu ascensiunea la cer a meșterului părăsit de voievod pe acoperișul bisericii.

Depășind imitația simboliștilor francezi, evidentă în primele volume de versuri, Maniu, în cele două mai bune culegeri ale sale, LÂNGĂ PĂMÂNT și DRUMUL SPRE STELE, reușește să creeze o lirică pe deplin personală care se trage adesea din motive tradiționale, dar nuanțează contururile desemnând numai câteva trăsături, comentează fanteziile cele mai ciudate printr'un grotesc semn realistic, și împreună cinismul crud cu o simțire delicată și adâncă. Este ca un joc de culori în care se desprind figuri desemnate cu fantezia și mâna unui copil. Intr'adevăr frumoase sunt poesiile în care această voită simplitate nu preface versurile într'o proză curentă. In ultimul volum, poezia lui accentuează nota melancoliei: incumbă gândul morții nu totdeauna mân-

găiat de credinţă,şi prevalează de aceea motivele caracteristice ale poeziei moderniste până când se prefac într'un manierism obişnuit.

Poemele în proză s'au desvoltat ca şi poesiile: cele dintâi au fost o imitaţie străină,cele din urmă şi-au tras inspiraţia din tradiţia neamului. Maniu a mai vrut să-şi creeze un stil personal şi încă din primele alcătuiri a întrebuinţat cuvinte şi forme arhaice şi ieşite din uz,şi nişte construcţii concise,uneori eficace,alteori artificiale.

Cu temperamentul lui mai mult de artist decât de poet,cu un spirit modern complex şi bogat de clar-obscururi,cu toate că s'a apropiat de tradiţionalism,l-a observat şi exprimat ca pe un fenomen pentru el aproape străin,el n'a reuşit să înteleagă misticismul datinii din cauza îndoielilor sufletului său veşnic neliniştit.

*****

ADRIAN MANIU:

RUGĂCIUNE

Infloreşte Doamne, sufletul meu,
Cum înfloresc salcâmii şi mălinii,
Inapoiază-mi credinţa iar,
Cum întorci sborul pasărilor călătoare,
Munceşte 'ntreagă suferinţa mea,
Cum în trupul morţilor rodeşte plugul,
Apoi înaltă, gândul pierdut,
Fluture în floarea cerului,
Şi,pregăteşti-mi sfârşit înseninat,
Ca asfinţitul blajin de azi.

+

TAINĂ DE PRIMĂVARĂ

In alb întregul pomişor e îmbrăcat,
Ca o fetiţă care mândră s'a gătit,
Să meargă la biserica din sat.
(In săptămâna asta toţi copii au postit).

Altarul cerului de stele mici luceşte,
Potir de-argint,acum luna se pleacă,
Şi buzele'i ating o tremurată cracă...
In şoaptă,pomişorul alb se spovedeşte.

+

CÂNTEC DE JALE

Biet suflet,unde mai rătăceşti?
E altă lume în flori şi stele?
Sau în vecii,fără gând putrezeşti?

E altă viţă fără de moarte?
Sau şi a noastră e vis smintit,
Şi nu mai e nimic, mai departe.

Când frumuseţea se face pământ,
Tu mai rămâi, doar amintire?
Dar amintirea se pierde'n cuvânt.

Cântecul tău, am vrut să-l cânt,
Din tot ce este sfânt în mine,
Insă în mine nici eu nu mai sânt.

+

INTÂILE STELE

Cerul s'a înroşit ca o fată,
Umbra s'a întins peste pământ,
Norii deschid amurgul, şi iată,
Un snop de aur în zări s'a frânt.

Curge toată lumina din soare,
Numai neguri rămân.
Fiind-că a fost cosit bietul fân,
Moartea lui ne e îmbătătoare.

Şi din încovoierea zilei
Ca roua din plecatul crin,
Lacrimi s'au arătat pe obrazul copilei.

Intâielor stele mă închin.

+

PENTRU O PASARE MOARTĂ

Plângeai ţinând în palme păsărica moartă,
Numai moartea a deschis colivia-închisoare.
Cântecul strălucise ca o rază de soare
Şi acum pasărea galbenă seamănă c'o frunză moartă.

Cu o frunză de aur. Moartea e o bogăţie
Pe care Dumnezeu tuturor o să o dăruiască.
Mărgeaua ochilor ei nu o să te mai urmărească.
Ce îţi vorbesc cu jale,e iţi ciripea cu veselie.

Dragoste,în gratiile coastelor noastre
Nu crezi că o sărmană pasăre e robită?
Inima spre sborul înalt pornită,
Nu e închisă,departe de gândurile noastre?

Şi nu tocmai închisoarea o mână
Şi-i înalţă cântecele de atâtea ori obositoare?
Dragoste,în viaţa pieptului un cântec moare,
Ia inima mea şi plânge-o în mână.

+

N O A P T E

Dorul închise cartea,şi stinse lumina.
Afară salcâmii îmbălsămau ca o biserică grădina.
O pasăre începu să se vaiete rar.
Pe urm'a trecut în depărtări un scâncet de car,
Şi revărsarea de lună s'a înălţat tăcută,
Ca un disc de aur dintr'o icoană pierdută.

Din salcâmii albi,se desprindea câte-o floare...
Şi aşteptam veşnicia,în adierea trecătoare,
Când înflorise dor alb,gândul meu,
Şi cuvintele fluturau căutând pe Dumnezeu.

++‡++

DRAMA BASARABIEI

Lichidarea populaţiei româneşti din Basarabia a intrat în ultima fază. Intenţiile comuniste au fost întotdeauna camuflate însă sub masca plecărilor "voluntare" în regiunile siberiene,în scopul îndeplinirii "Planului Hruşciov". Iată însă că realitatea nu a mai putut fi ascunsă multă vreme. La 4 Aprilie 1955,agenţia franceză de ştiri "France-Press" a transmis dela Moscova următoarea telegramă:

"Autorităţile sovietice au hotărît transferul "planificat" al populaţiei din Moldova (republica dela frontieră cu România) către regiunile ruseşti Astrahan,Rostov şi Pavlodar(în Kazakstan) - după cum a anunţat "Sovietskaya Moldavia" la 31 Martie 1955. Transferaţii vor beneficia de drum gratuit atât pentru ei cât şi pentru bagaje(greutatea maximă,de familie,două tone). Deasemenea,fiecare cap de familie va primi o primă de 500 până la 800 ruble,plus câte 150-300 ruble pentru fiecare membru;fiecare persoană va fi scutită timp de doi ani de impozite şi de livrări obligatorii către Stat ; fiecare persoană va primi un credit,pe timp de zece ani, pentru construirea de locuinţe şi un altul,pe timp de trei ani,pentru cumpărarea de animale. Comunicatul a fost dat în numele "Direcţiunii superioare pentru transferul de populaţie şi recrutarea de mână de lucru de pe lângă Preşedenţia Consiliului de Miniştri".

... In ce măsură vestea lichidării "planificate" a populaţiei româneşti din Basarabia trebuie să ne intereseze pe noi Românii ?

Moscova afirmă cu toată tăria că Basarabia a fost şi este o provincie rusească. "Encyclopaedia Britanica" - autoritate desăvârşită în orice domeniu de cunoştinţe - pare să fie de aceeaşi părere. La pagina 633 din volumul 15,vom citi că "iniţial,Moldova a primit autonomie,în anul 1929,pentrucă refugiaţii din Basarabia,după ocuparea acestei ţări de către Români,şi-au exprimat dorinţa unei independenţe culturale". Dar Românii,de o parte şi de alta a Prutului,ca şi oamenii de bună credinţă de pretutindeni,ştiu prea bine că Basarabia este o provincie românească - locuită până la lichidarea de către Moscova în majoritate de Români. Astăzi însă soarta celor peste 1.600.000 de Români,câţi erau în Basarabia în 1940, a fost pecetluită. După masivele "deportări" din anii 1940-1941 , au urmat cele tot atât de brutale din 1944-1946. Apoi au venit la rând plecările "voluntare" din anul 1954,pentruca seria să fie terminată prin transferul "planificat" al celor ce mai rămăseseră între Bug şi Prut.

Nu ne îndoim,că în acest moment de răscruce pentru Românii de pretutindeni,cei din refugiu - dela Vlădică până la opincă - se vor ridica să protesteze în faţa opiniei publice împotriva lichidării fraţilor lor de peste Prut.(FEP)

x x x x x x x x x x x x x IN ACEASTĂ ORDINE DE IDEI ŢINEM SĂ ANUNŢĂM CITITORII ACESTEI REVISTE CĂ ASOCIAŢA NICOLAE BĂLCESCU PREGĂTEŞTE UN NUMĂR SPECIAL DIN REVISTA VERS -IN LIMBA ENGLEZĂ ŞI ROMÂNĂ,ÎNCHINAT BASARABIEI ŞI BUCOVINEI ROBITE,EVENTUAL TIPĂRIT,CA UN MANIFEST DE PROTEST,CARE VA FI TRIMIS TUTUROR PERSONALITĂŢILOR POLITICE ŞI PRESEI DIN U.S.A. PENTRU A PUTEA DUCE LA INDEPLINIRE ACEST DEZIDERAT NAŢIONAL,CEREM SPRIJINUL TUTUROR ROMÂNILOR CONŞTIENŢI PENTRU A NE ACORDA COLABORAREA ŞI A NE SPRIJINI MORAL ŞI MATRIAL.

G. TOPÂRCEANU

Una dintre cele mai simpatice figuri ale liricei contemporane românești, a fost, fără îndoială, Gheorghe Topârceanu. Umorul și ironia fină, măsurată și inteligentă cu care și-a presărat versurile atât de măestru cizelate, au cucerit generațiile dintre cele două războaie mondiale și l-au făcut extrem de popular și iubit. Versul lui Gheorghe Topârceanu nu are nimic pretențios, nimic artificial. El isbește prin simplitatea și coloritul natural, nesforțat, prin ritmul săltăreț și rima aleasă și nouă, prin subiectul ales ca motiv de inspirație.

Cântăreț prin excelență al lucrurilor simple, al situațiilor comune și cotidiene, cărora, Topârceanu le dă cu adevărat "măreție de simbol", el aduce în lirica românească un orizont cu totul nou care este și rămâne numai al său.

Poet de o rară sensibilitate, Topârceanu a trecut prin versurile sale lumea măruntă a animalelor și insectelor, a florilor și buruienilor, cărora, cu atâta drag și gingășie le-a'nchinat pe rând la toate, "câte-o strofă lirică".

Parodist neintrecut și fin, ziarist și prozator de talent, Topârceanu a îmbinat cu o desăvârșită artă umorul cu ironia, tristețea cu melancolia, realitatea cu basmul.

Gheorghe Topârceanu s'a născut la București în 1886 și a murit, la vârsta de 51 de ani (1937), la Iași.

A publicat următoarele culegeri de versuri: "Parodii originale", (1916), "Balade vesele și triste (1920) și "Migdale amare (1929). Ne-au mai rămas dela el și două volume de proză "Amintiri din luptele dela Turtucaia" și "In ghiara lor"...-amintiri din Bulgaria și schițe ușoare.

Știind cât de drag a fost Topârceanu generației mele, am încercat, din puținul material ce mi-a stat la dispoziție să alcătuesc această mică prezentare antologică, fiind ferm convins că reamintirea versurilor, dealtfel atât de cunoscute, ale celui ce a fost idolul generației noastre, vor aprinde în sufletele cititorilor acestei reviste, aceiași flacără de bucurie a unei regăsiri cu cineva drag pe care am simțit-o țâșnind în mine atunci când mi-a fost dat să-i găsesc volumul de "Balade vesele și triste" între rafturile prăfuite de timp și uitare, ale unei mici biblioteci depe aceste meleaguri.

S'ar fi cuvenit poate să-i acordăm lui Topârceanu un studiu mai amănunțit. Timpul și spațiul nu ne-au permis. Dar aceasta, credem, nu va știrbi cu nimic bucuria regăsirii. Versurile lui Topârceanu se prezintă singure, prin valoarea lor, prin frumusețea lor, prin ineditul pe care ele îl aduc. Ele trăesc și vor trăi prin ele însile. Și cu cât cineva încearcă să se apropie mai mult de ele, cu cât sunt mai cunoscute, cu atât devin mai dragi. Versurile lui Topârceanu nu plictisesc. Și în aceasta constă marea lor valoare. Ele desfată sufletul celor ce le parcurg.

n.n.

G. TOPÂRCEANU:

BALADE VESELE ȘI TRISTE

BALADA MORȚII

Cobora pe Topolog
Dintre munți, la vale...
Și la umbra unui stog
A căzut din cale.

In ce vară? In ce an?...
Anii trec ca apa...
El era drumeț sărman
Muncitor cu sapa.

Oamenii l-au îngropat
Intr'un loc aiurea,
Unde drumul către sat
Taie'n lung pădurea.

Și de-atunci, lângă mormânt,
Plopi cu frunză rară
S'au sbătut ușor în vânt,
Zile lungi de vară.

Soarele spre asfințit
Și-a urmat cărarea.
Zi cu zi l-au troenit
Vremea și uitarea...

Dimineața, ca un fum
Urcă pe coline
Svon de glasuri din spre drum
Până 'n preajmă-i vine.

Peste vârfuri lunecând
In argint, condurii
Infioară când și când
Liniștea pădurii...

Numai colo 'ntr-un frunzar
Galben în lumină,
Stă pe-o creangă de arțar
Pasăre străină

Stă și-așteaptă fără glas
Parcă, să măsoare
Cum se mută, ceas cu ceas,
Umbra după soare...

*

Astfel, tot mai neștiut
Spre adânc îl fură
Și-l îngroapă'n sânu-i mut
Veșnica Natură.

Vara trece; pe cărări
Frunza'n codru sună.
Trec cernite înserări,
Nopți adânci cu lună.

Iar când norii 'nvăluesc
Alba nopții Doamnă,
Peste groapa lui pornesc
Vânturi lungi de toamnă.

IN DRUM

Peste firea mută doarme
Cerul plin de stele.
Patru plopi ascund în umbră
Casa dragei mele.

Dar mi-a fost pe semne calea
De-un dușman ursită:
Am găsit lumina stinsă,
Ușa zăvorită...

De trei nopți aceeași cale
Bate călătorul.
Cine n'are dor pe vale
Nu-mi cunoaște dorul...

Gânduri triste, mâne-seară
Viu, în ciuda voastră,-
Și de-o fi zăvor la ușă,
Intru pe fereastră!

BALADA POPII DIN RUDENI

De la târg la Vadul -Mare
Taie drumul prin poeni,
Legănându-se călare,
Popa Florea din Rudeni.

Şi 'n priveliştea bogată,
Sus pe culme, jos pe drum,
Iarna palidă-şi arată
Plăzmuirile de fum.

Somnul revărsat în fire,
Gerul sfânt al Bobotezii
A'nchegat argint subţire
Peste faldurii zăpezi
Şi legând în ghiaţă stropii,
Bura care 'n aer joacă,
A ţesut pe barba popii
Fire lungi de promoroacă.

Bolta sură ca cenuşa,
Codrii vineţi - dorm adânc.
Sună numai căldăruşa
Atârnată de oblânc.

Bate Surul din potcoavă
Drum de iarnă, fără spor,
Calcă rar şi cu zăbavă
Lunecuşuri de pripor.
Şi'n tăcerea care creşte,
Adâncit ca 'ntr'o visare
Popa când şi când şopteşte,
Legănându-se călare...

Scutură din treacăt salbe,
Reci podoabe care mint.
Surpă bolţi de ramuri albe
Cu portaluri de argint.
Lângă drum bătut de sănii
Unde malul stă să cadă,
Vede urme de dihănii
Instelate pe zăpadă.
Iar pe culmea unei creste,
Ameţit de zare multă,
Strânge frâul fără veste
Şi 'mpetrit pe cal ascultă...

Nici o şoaptă, nici un ropot...
Numai din adâncuri sure,
Vine vuet lung de clopot
Peste'ntinderi de pădure...
Lung îi sună în ureche,-
Pe când el cu grijă scoate
Pântecoasă ploscă veche
Din desaga dela spate.

Şi cu plosca ridicată,
Zugrăvit pe cerul gol,
Popa căpăta de-odată
Măreţie de simbol...

*

Colo'n vale, unde drumul
Taie luminişuri rare,
Printre plopi se vede fumul
Hanului din Vadul-Mare.
Calul, vesel, simte locul
Şi s'abate scurt din cale,-
C'a 'nvăţat şi dobitocul
Patima sfinţiei sale...

Iar hangiţa ese'n uşă,
Bucuroasă de câştig.
Ochii-i râd spre căldăruşă:
- Frig, părinte?
- Straşnic frig!

***

LÂNGĂ TĂRM

Lângă ţărmul tristei mări
M'am oprit pe-o stâncă.
Apa tremură spre zări,
Verde şi adâncă.

Sufletu-mi, împovărat
De-o iubire moartă,
Se ridică ne 'mpăcat
Şi cu el o poartă

Cum îşi duce greu în sbor
Vulturul de mare
Peste valuri călător,
Prada moartă'n ghiare.

*****
*****

RAPSODII DE TOAMNĂ

A trecut întâi o boare
Pe de-asupra viilor,
Şi-a furat de prin ponoare
Puful păpădiilor.

Cu acorduri lungi de liră
I-au răspuns fâneţele.
Toate florile şoptiră,
Intorcându-şi feţele.

Un salcâm privi spre munte
Mândru, ca o flamură.
Solzii frunzelor mărunte
S'au sburlit pe-o ramură.

Mai târziu, o coţofană
Fără ocupaţie,
A adus o veste 'n goană
Ş'a făcut senzaţie:

Ci-că'n munte, la povarnă,
Plopii şi răsurile
Spun că vine-un vânt de iarnă
Răscolind pădurile -

Şi-auzind din depărtare
Vocea lui tiranică,
Toţi ciulinii pe cărare
Fug, cuprinşi de panică...

Svonul prin livezi coboară.
Colo jos, pe mlaştină,
S'a 'ntâlnit un pui de cioară
C'un bâtlan de baştină

Şi din treacăt îi aruncă
Altă veste stranie,-
C'au pornit-o peste luncă
Frunzele'n bejanie!...

II

Intr'o clipă, alarmate
Ies din şanţuri vrăbiile.
Papura pe lac se sbate
Legănându-şi săbiile.

Un lăstun, în frac, apare
Sus pe-un vârf de trestie,
Ca să ţie-o cuvântare
In această chestie.

Dar broscoii din răstoacă
Il insultă 'n pauze
Şi din papură-l provoacă
Cu prelungi aplauze.

Lişiţele 'ncep să strige
Ca de mama focului.
Cocostârci, pe catalige,
Vin la faţa locului.

Un ţânţar nervos şi foarte
Slab de constituţie,
In zadar vrea să ia parte
Şi el la discuţie

Când de-odată un erete
Poliţai din naştere,
Peste baltă şi boschete
Vine 'n recunoaştere,

Cu poruncă de la centru
Contra vinovatului,
Ca să-l aresteze pentru
Siguranţa statului.

De emoţie, în surdină,
Subt un snop de bozie,
O păstae de sulcină
A făcut explozie.

III

Florile'n grădini s'agită.
Peste straturi, dalia,
Ca o doamnă din elită
Işi îndreaptă talia.

Trei petunii subţirele
Farmec dând regretelor,
Stau de vorbă între ele:
-"Ce ne facem, fetelor?..."

Floarea-Soarelui,bătrână,
De pe-acum se sperie
C'au să-i cadă în ţărână
Dinţii,de mizerie -

Şi cu galbena ei zdreanţă
Stă'n lumina matură,
Ca un talger de balanţă
Aplecat pe-o latură...

Intre gâze,fără frică
Se re'ncep idilele.
Doar o gărgăriţă mică
Blestemându-şi zilele,

Necăjită cere sfatul
Unei molii tinere,
Că i-a dispărut bărbatul
In costum de ginere.

Imprejur îi cântă 'n şagă
Greerii din flaute.
Uf,ce lume,soro dragă!
Unde să-l mai caute?...

L-a găsit sub trei grăunţe
Mort de inaniţie,
Ş'acum pleca să anunţe
Cazul la Poliţie.

IV

Buruienele 'ngrozite
De-aşa vremi protivnice,
Se vorbiră pe şoptite
Să se facă schivnice.

Şi,cum ştie-o rugăciune
Doamna măsălariţă,
Tot soborul îi propune
S'o aleagă stariţă.

Numai colo sus,prin vie,
Rumenele lobode
Vor de-acuma 'n văduvie
Să trăiască slobode.

Vezi! de-aceea,mătrăguna
A 'nvăţat un brusture
Să le spue 'n faţă una
Care-o să le usture!...

Jos,pe-un vârf de campanulă
Pururea 'n vibraţie,
Şi-a oprit o libelulă
Sborul plin de graţie.

Ca un mic plesiosaur
Trupu-i fin se clatină,
Juvaer de smalţ şi aur
Cu sclipiri de platină.

V

Dar de-odată,pe coline
Scade animaţia...
De mirare parcă-şi ţine
Vântul,respiraţia.

Sboară veşti contradictorii.
Se 'ntretaie ştirile...
Ce e?...Ce e?...Spre podgorii
Toţi întorc privirile,..

Iat'o!...Sus,în deal,la strungă
Aşternând pământului
Haina ei cu trenă lungă
De culoare vântului,

S'a ivit pe culme Toamna,
Zâna melopeelor,
Spaima florilor şi Doamna
Curcubitaceelor...

Lung îşi flutură spre vale,
Ca'ntr'un nimb de glorie,
Peste şolduri triumfale
Haina iluzorie.

Apoi pleacă mai departe
Pustiind cărările,
Cu alai de frunze moarte
Să colinde zările.

. . . .
. . . .

Gâze,flori întârziate!
Muza mea satirică
V'a 'nchinat de drag la toate
Câte-o strofă lirică

Dar când ştiu c'o să vă'ngheţe
Iarna mizerabilă,
Mă cuprinde o tristeţe
Iremediabilă...

****

CATRENE

"No să mai iubesc",zisese
Biata-mi inimă naivă,-
Dar văzându-te pe tine
A căzut în recidivă.

*

Supărările iubitei
Sunt ca ploile cu soare:
Repezi,dar cu cât mai repezi
Cu atât mai trecătoare.

*

Musafiri la mine'n casă,
Fără să-i poftesc vre-odată,
Am un şoarec,doi paianjeni
Şi din,când în când,o fată.

*

La fereastra ta 'mi zâmbiră
Toate florile din glastră,
Numai floarea cea mai dulce
A fugit de la fereastră.

*

Cum pierzi noaptea cu cetitul!
Am trecut din întâmplare
Şi 'mi venea,aşa,să intru
Şi să suflu 'n lumânare...

*

Zici că la războiu,iubito,
Vii cu mine fără preget...
O,dar cum plângeai aseară,
Când te-ai înţepat la deget!

*

Greu mi-i,dragă,fără tine
Şi te chem de-atâtea ori,-
Nu din zori şi până'n seară,
Cât din seară până'n zori...

*

Multe-i spun când nu m'ascultă,
Dar tresar şi tac din gură
Când cu'n zâmbet îşi ridică
Ochii de pe cusătură.

*

Toate's vechi,- a zis poetul...
Chiar şi cântecul acesta
A mai fost odinioară,
Publicat în Zend Avesta.

Draga mea,fără cuvinte,
Doar din ochi pricepe toate.
Numai cât mă uita la dânsa
Şi-mi răspunde: Nu se poate!...

*

Ochii negri, faţa albă,
Păru 'ntunecos şi mare,
Inima - un sloi de ghiaţă.
Alte semnalmente: n'are.

***

CÂNTECE

O,vis al iubirii trecute!
Sunt singur;omătul târziu
Pătează aleele mute
Şi parcul e încă pustiu.

Văd iarăş castanii şi plopii.
Prin ramuri suspine străbat.
Acum cu sfială m'apropii
De banca pe care ai stat.

Şi pieptul începe să-mi bată.
De sus flutărând a căzut
Pe bancă o foaie uscată,
O frunză din anul trecut...

II

Frumoasă eşti,pădurea mea,
Când umbra 'i încă rară
Şi printre crengi adie abia
Un vânt de primăvară...

Când de sub frunze moarte ies
In umbră viorele,
Iar eu străbat huceagul des
Cu gândurile mele...

Când strălucesc subt rouă grea
Cărări de soare pline, -
Frumoasă eşti,pădurea mea,
Şi singură ca mine...

****
****

BALADA CHIRIAȘULUI GRĂBIT

Trec anii,trec lunile'n goană
Și'n sbor săptămânile trec.
Rămâi sănătoasă,cucoană,
Că-mi iau geamantanul și plec!

Eu nu știu limanul spre care
Pornesc cu bagajul acum,
Ce demon mă pune'n mișcare,
Ce taină mă'ndeamnă la drum.
Dar simt că m'apasă pereții,-
Eu sunt chiriaș trecător:
In scurtul popas al vieții
Vreau multe schimbări de decor.

Am stat la mansardă o lună.
De-acolo,de sus,de la geam,
Și ziua și noaptea pe lună
Priveam ca la teatru,madam !
Când luna'mi venea la fereastră,
Orașul părea că mă chiamă
Să-i văd în lumnă albastră
Fantastica lui panoramă...
Mai sus,într'o cameră mică,
Făceau împreună menaj
Un moș,un actor și-o pisică.
Iar dincolo,jos,la etaj
O damă cu vizite multe
Și-alături de ea un burlac,
Un domn serios de la Culte
Cu cioc și cu ghete de lac...

De-acolo,pe-o vreme ploioasă,
Mi-am pus geamantanu'n Tramvai
Și-abia am ajuns pân'acasă,-
Pe Berzei,la conu Mihai.

Țiu minte și-acuma grădina,
Ferestrele unse cu var...
In față sta coana Irina
Și'n curte un fost arhivar.
Vedeai răsărind la olaltă
Un colț luminos de iatac,
Pridvorul cu iederă 'naltă
Și flori zâmbitoare'n cerdac...
Pe-atunci înflorea liliacul
Și noaptea cădea parfumată
Umplând de miresme cerdacul,-
Și-avea arhivarul o fată...

Stam ceasuri întregi sub umbrarul
De flori,așteptând neclintit
(C'avea obiceiu arhivarul
Să sforăe noaptea cumplit);
Târziu,când se da la o parte
Perdeaua,părea că visez...

Și iar am plecat mai departe,
De teamă să nu mă fixez.

Străine priveliști fugare!
Voi nu știți că'n inimă port
O dulce mireazmă de floare,
Parfumul trecutului mort...

Și-am stat la un unchiu,pe Romană
Țiu minte...Dar unde n'am stat?
La domnul Manuc,o persoană
Cu nasul puțin coroiat;
La doamna Mary,pe Regală,
(O,cum mă ruga să nu plec!
Mi-a scris chiar o carte postală);
Pe strada Unirii la Sbeck;
Pe Grant,lângă birtul lui Sbierea;
Pe Witing,pe Tei la Confort,-
M'a dus pretutindeni puterea
Aceluiaș tainic rezort.

C'așa mi-e viața - o goană
Și astfel durerile trec...

Rămâi sănătoasă,cucoană,
Că-mi iau geamantanul și plec.
***

++++++++++++++++++++++++++++++++
Frumoasa primire pe care presa exilului nostru și cititorii acestei reviste au facuto prezentărilor noastre antologice din scriitorii români,au determinat conducerea acestei reviste să continuue acest drum. In numărul viitor vom prezenta o culegere antologică din N. CRAINIC ,cu un studiu introductiv semnat de dl.Prof. G I N O L U P I.
++++++++++++++++++++++++++++++++

*****

CUM A ALUNGAT MAMA FOAMEA

- Fragment din LUMEA LUI ȚALICĂ -

DE

VASILE POSTEUCĂ

M'a impresionat profund în anii studenției o nuvelă de Augustin Popa (dacă-mi aduc bine aminte),intitulată "Foamea".E vorba în ea de un copil de școala primară,care fură mâncarea unui coleg.O ulcică cu fasole mestecată.Răzbit de foame,se ascunde într'o șandrama și mănâncă.Ceilalți copii îl prind.Il bat,îl umplu de sânge,îl decretează hoț și-l aduc în fața învățătorului,la judecată.Acesta liniștește pe copii și-l întreabă pe vinovat:

- De ce-ai făcut asta?

- Nu știu dece.Mi-a fost foame.Suntem trei copii acasă și tata a murit anul trecut în mină.Mama spală prin vecini și seara vine cu câte ceva de-ale gurii.Dar alaltăeri n'a adus nimic.A venit cu mâna goală,plângând.Și aseară,a adus atât de puțin încât nu s'au săturat nici frații mai mici.Pentru mine n'a mai ajuns. Eu sunt mai mare și trebuie să rabd.Și azi nu mai știu cum a fost.M'a împins foamea.

Invățătorul,mișcat,se adresează copiilor cari vor judecata și pedeapsa.

- Ați auzit,dragii mei? Ia,uitați-vă bine.Nu vedeți voi în spatele lui o fantomă neagră? E foamea... Ea a furat...

La fel m'a sguduit din adâncuri scena aceea din Knut Hamsun,unde eroul care a ridicat orașe și fabrici,dând de mâncare la zeci de mii,ajunge isgonit și muritor de foame la marginea orașului. Intr'un moment de revoltă și pierdere,bagă plugul în ogor străin.I-i foame și lui.De proprietate,de pâne,de dreptate... Când reprezentanții autorităților îl întreabă: de ce-ai făcut asta? el răspunde calm dintr'o mare înțelegere,arătând cu mâna spre cer: Pentruca Dumnezeu să existe!..

Era și aici foamea.Sub o formă diferită,dar tot foamea. O fantomă neagră care acoperea lumea.

Mă duc azi cu gândul în urmă,în anii copilăriei,când ne vânzolea foamea și nu ne mai săturam niciodată,și îmi dau seama că și mama trebuie să fi văzut foarte adesea în spatele nostru,printre noi,fantoma aceea neagră:foametea,cum îi zicea ea. Căra biata cu traista de prin sat,de la rude,barabule,făină,lapte,și n'ajungea niciodată să mănânce și ea cu noi. Ne împărția cu dreptate ca să nu ne sfădim și să ne încăierăm în bătaie,veghia asupra noastră și uneori ne certa; dar nu lua niciodată.

- Mai încet,măi sacilor fără fund,ce sunteți! Și nu horpăiți așa de par'că dați să înghițiți mările lumii. Nu vă fugărește nimeni din urmă...

Dar nici n'avea,cred,timp mult să ne muștruluiască. Unuia i se găta laptele.

- Mama,mai vreau lapte.

Altuia,mămăliga:

- Eu mai vreau mămăligă.

De fapt totul era șiretlic de-al nostru. Nu terminam laptele și mămăliga,deodată. Lăsam ceva din una sau alta în strachină,ca să avem drept a mai cere. Și mama știa. Dar se lăsa înșelată. Știa cine ne mână din urmă. Cine se sbate și strigă în noi. Ea vedea,cu adevărat,chipul negru,înspăimântător al foametei.

- Nu nevoia,vă face să mişunaţi ca viermii'n rană,copiii mamei.Ci foametea.In ani cu rod şi cu sat,cu pace şi aşezare,mâncarea asta var ajunge,dar aşa,sub harapnicul matahalei negre sunteţi foc nestins şi nu vă mai poate sătura nime.

Se uita la noi îndelung şi uneori îi jucau ochii'n lacrimi...

Eu,care din noaptea când am vazut-o la lumina opaiţului,culegând ploşniţele depe trupurile noastre,am jurat că n'am s'o mai supăr niciodată,o rugam să îmbuce şi ea ceva,odată cu noi.Ştiam că i-i foame.

- Mama a mâncat la moşia Frozia. Mâncaţi voi...

Erau anii cei mai negri.Ai după războiului.Ogoarele numai gropi de obuze şi săpături adânci,urme de bordeie.Vitele de muncă furate sau tăiate de ruşi.Şi mâna de lucru care să pună un capăt vraiştei nu se găsia.Mama sângură între noi opt,nu mai prididea cu spălatul şi căratul alimentelor din sat.Când şi unde să se mai gândească la ieşit pe ogoare?Puţinele legume şi barabule puse'n livadă, în preajma casei,n'ajungeau la toată casa nici pe-un dinte.Păpuşoii îi frigeam şi-i fierbeam îndată ce dădeau în lapte şi prindeau bănuţ. In faţa flămânzeniei noastre,care usca şi iarba,poamele din grădină nu ajungeau niciodată să crească şi să se coacă. Mărul cel dulce din faţa casei,era pe la Sântilie,când i se împlinea lui vedeana şi ar fi trebuit să fie greu de mere aromate,de culoarea aurului, gol goluţ,de nu se oprea nici vântul în el. Foamea înghiţea cu noi pământul. Şi tata,unica nădejde a mamei,el care ar fi putut lucra ogoarele,nu mai venea. N'avea să vie niciodată...

* *
*

Am văzut în aceşti patruzeci de ani,cât am colindat prin lume,şi oameni bogaţi,dar şi săraci,lipiţi pământului. Amândoua extremele. Bogaţi cari aleg mâncările şi se întrec în sclifoseli,neştiind să preţuiască darul şi bucuria unui codru de pâine,minunea unei ulcele cu lapte,ori bucuria unui sân de mere coapte,la căpătâiul unei veri lungi. Şi săraci,cari trec din foame'n ură,clocind în inimă şi în gânduri,şerpii veninoşi ai răzbunării,ai furtului şi crimei...

La noi sărăcia şi foamea au fost dela Dumnezeu.El a fost mereu cu noi. La masa goală,ca şi'n strigătul de foame. In ochii plânşi ai mamei şi'n bunătatea moşichii,care urca dealul tuşind,încovoiată sub traista grea de făină sau fasole , ca să descindă'ntre noi cu faţa numai zâmbet de lumină şi cuvintele izvor de linişte şi împăcare. Dar mai ales,era Dumnezeu cu noi,în semnul crucii pe care mama-l făcea de-asupra pâinii sau mămăligii înainte de-a o tăia felii şi a-ne-o împărţi cât şi în ceasurile de rugăciune . Ingenunchiam cu toţii seara,înainte de culcare,sub icoane,şi mama îi cerea să ni-l aducă pe tata acasă,că n'are cine ara şi semăna ţarina,şi n'are cine alunga foamea care s'a cuibărit în gospodăria noastră şi nu vrea să mai meargă şi prin alte părţi de lume. Şi cuvintele mamei pline de lacrimi,făceau cald în casă,măcar că era frig şi ne făceau să uităm de chiorăitul din pântece. Cobora peste noi duhul unei mari bunătăţi şi'n inimă ni se lumina o zare de nădejde. Ne năvălea o înţelegere şi-o dragoste în care s'ar fi putut mângâia toată omenirea ca'ntr'un leagăn. Şi meregeam la culcare cuminţi respectând obrazul mamei cu urme de lacrimi. Si poveştile ei ne aplecau deasupra patului,un cer frumos,de închipuiri şi minunăţii nemaivăzute...

Dar niciodată nu ne-a trăznit prin cap că sunt undeva în lume şi oameni bogaţi,cari huzuresc,cari fac risipă şi lux din roadele pe care Dumnezeu ni-le-a dat pe a trăi şi a ne împlini. De aceea sărăcia noastră a fost nespus de bogată, iar foamea ne-a prilejuit cea mai înaltă trăire;împingându-ne de-alungul anilor la smerenie şi înţelepciune. La o nespusă dragoste,de lume,de viaţă,de oameni. Şi poate mulţumită acestui fapt,de-atunci încoace eu n'am mai cunoscut foamea. N'am fost chinuit niciodată de gândul că n'am,că nu voi avea. Am învăţat atuncea atâta smerenie şi măsură,încât totdeauna,am avut deajuns. Mai ales după ce mama a reuşit să alunge foametea din casă,niciodată n'am dorit "mai mult". Niciodată nu mi-a fost frică de ziua de mâne. Nu m'a părăsit niciodată credinţa că şi din ultimul codru de pâne al lumii,un sfert va fi al meu. Şi nu mi-a mai fost de-atunci foame niciodată. Unde alţii au văzut puţinătate,eu am văzut belşug. Orice masă care , totdeauna,a fost pentru mine prilej de rugăciune,laudă,smerenie:"cele mai bune bucate pe care le-am mâncat vreodată". Totdeauna am spus aşa şi ştiu că tot deauna am avut dreptate. Cei ce nu ştiau taina din spatele vorbelor mele,vor fi crezând că merg pe urmele lui Niculăiţă Minciună. Eu însă,cu inima deschisă în faţa lui Dumnezeu şi a adâncilor lui taine,am spus mereu adevărul. Cum încerc să îl înconđei şi acum.

Dar să mă întorc la foamea copilăriei noastre.

Peste tot ce putea agonisi mama din livadă şi din sat,temelia saţului era Florica,singura vacă pe care mama numai cu amare lacrimi şi văicăreli a reuşit s'o scape din mâna cătanelor ruseşti în zilele de prăpăd când ei se retrăgeau în "slobodna" şi jefuiau tot ce găseau în cale. Ca să nu ne-o fure hoţii din grajd cum ne-au furat caii,mama o aducea peste noapte în casă,între noi. Pe un pat mare,în care încăpeam tusopt,mama arunca peste noi toate cojoacele şi ţolurile,iar de la un capăt ne încălzea cu aburul răsufletului ei Florica,pe când la celalalt sforăia neliniştit şi necheza scurt,prin noapte,murga,o mânză de un an,pe care mama o cumpărase de la un unchi,numai aşa ca să nu ni-se piardă din gospodărie urma şi sămânţa cailor. Asa ne culcam seara în atmosfera de Vifleem,şi adormiam repede,duşi cine ştie pe ce cărari de poveştile mamei.

Când nu mai avea poveşti şi noi ne foiam sub cojoace,cerând mâncare,bătându-ne şi ţipând,ea ieşea la poartă şi şuera lung,haiduceşte,în degete. Şi depe celalalt deal,dela poarta ţarinii,unchieşul Vasile răspundea numai decât cu o chiuitură care clocotia peste sat până'n runca cea mare.

Şi când intra mama'n casă,măturând şi direticând,noi ne stâmpăram. Ne pregătiam să-l primim pe unchieşul Vasile. Nu trecea un sfert de ceas şi el intra.In alt cât un munte,frumos. Cu faţa luminaaă ca un colac dăruit de fete,în seara anului nou,flăcăilor. Umplea de zâmbet dintr'o vorbă:

- Incă n'aţi adormit,măi poşodicilor?

Şi-şi scotea fluerul lung de aramă,de sub poala sumanului,aşezându-se pe marginea patului. Noi îl năpădeam cum năpădesc cărăbuşii un prun înflorit. Pe umeri,pe braţe,în spate,pe-alăturea.

- Iată,are să vă zică unchieşul din fluer "cum o prăpădit ciobanul oile"...

Mama se uita într'un colţ al vetrei şi râdea. Asta era cântecul lui "de-adormit poşodicii" şi noi niciodată n'am prins să auzim sfârşitul poveştii. Incepea cu un cioban,demult,tare de mult,care păzind oile,a cântat din fluer şi a adormit. Şi cine ştie cât o fi dormit el somn greu. Că o trecut nu ani,ci veleaturi. Şi când s'o trezit,o'nceput a cânta din fluer de jale. Oile nicăieri... Şi-aşa cântăm şi noi azi...Si pe urmă...

Dar asta era urma. Pe noi ne năvalia somnul de sute de ani al ciobanului de demult. Şi dormiam duşi până dimineaţa. Iară unchieşul Vasile era bucuros că poate merge la matroana lui Petrea lui Ionică,dragostea lui cea mare.

Şi dimineaţa era altă lume. Şi altă viaţă.

Treaba de căpătâi cu care ne'ncepiam ziua,înainte de a ne da cu apă pe ochi şi de a-ne încinge sau încălţa,era mulsul vacii. Asta n'o făcea numai mama.O făceam toţi. Noi,toată casa. Cu un deosebit fast. Par'că am fi slujit şi împlinit o liturghie la începutul celor şapte zile biblice. Toţi,cu ulcelele în mână,aşteptând laptele,ne făceam rând în jurul Florichii. Unul o scărpina 'ntre coarne altul îi ţinea în faţă o mână de fân sau ciubăraşul cu pleavă,altul îi ţinea

coada ca să n'o stingherească pe mama la mule,și ceilalți care cum prindeam să ne facem rost prin prejur,măturând,scoțând gunoiul,numai ca să nu pierdem împărțeala. Laptele curgea'n doniță,alb,cald și spumos,în sunet dulce și molcom , și ne făcea straşnică poftă să-l simțim cald în gură,sorbindu-l ca pe cea mai aleasă licoare. Și când se umplea donița,mama ne da la rând,tuturor, începând cu Ilie,cel mai mic și terminând cu lelița Domnica,câte-o ulcică de lapte cald și înspumat. Și asta ne umplea de cea mai mare desfătare și fericire,dând Florichii locul cel mai ales în dragostea noastră.

La fel făceam și seara. Dar foamea noastră nu lăsa decât câteva picături de lapte pe doagele doniței. Așa că noi niciodată n'am văzut în anii aceia cum arată untul,brânza ori smântâna. Pentru noi cerul bucuriei începea și sfârșia cu laptele. De aceea îl beam cu plăcere,cu religiozitate,cu taină. Știu că odată cea mai mare nenorocire ce s'a abătut pe capul nostru a fost înțărcarea vacii. O mușcase ceva de pulpă și nu mai dădea lapte. Dimineață de dimineață stăteam cu ulcelele de lut goale,jucând în toiul supărării,când pe-un picior când pe altul,ca berzele ce visează balta cu broaște,și laptele nu mai venea. Foamea din noi creștea odată cu supărarea și desnădejdea ce ne umplea casa. Ne mai știind încotro s'o apuce de miorlăielile noastre,mama a adus-o,cu descântatul pe Mătușa Maranda,doctorul de toată mâna și de toată minunea,al copilăriei noastre . Mi-aduc bine aminte de ora aceea de descântec,pentrucă am găsit cu cale să mă amestec și eu,din îndreptățite temeri,în trebile mătușei Maranda,cum se va vedea mai la vale,și am dat prilej atât mamei,cât și frățiorilor,să vadă de mine multă vreme după aceea.

Baba a stins întâi cărbuni,numărând până la nouă și înapoi,lăsând de fiecare număr un cărbune aprins în apa amestecată cu aghismă din plosca ținută la icoane. Apoi a udat în această apă o piele de belge cu care spăla țâțele umplute ale Florichii,știind ea de bună seamă,în legea si-a totștiința ei,că vacii din mușcătură de belge i-se trage tot ponosul. O spăla , stând în genunchi,cu mătura de păiuș stbțioară și repeta mereu formula ei făcătoare de minuni: spălatul dela mine și tămăduirea dela Maica Domnului... Și-apoi nu mai auziam ce spune. Căsca des și lung. Numai la urmă înțelegeam iar: unt și brânză și smântână! Unt și brânză și smântână... Când am văzut că ea cerea vacii lucruri pe care noi nu le-am văzut niciodată,m'am speriat și am prins a o trage de mânecă:

– Zi și lapte,mătușă! Zi și lapte!

Deabia stăpânindu-și râsul,mama m'a luat în brațe.

– Lasă,puiul mamei,că va da Dumnezeu și ne-om întoarce înapoi la vremurile bune și ne-a da ea Florica de toate,dar,mai întâi,așa cum vrei tu: lapte...

Pe urmă cu trecerea anilor,venind din școli și șezând la mese în hramuri,am râs adesea până la lacrimi,de întâmplarea aceea pe care mama n'a mai putut-o uita: "zi și lapte,mătușă..."

*

Dar foamea n'avea să ne lase atât de repede și de ușor. Până la isgonirea ei aveau să mai treacă ani de zile. Intre timp a murit și Moșica Frozia care ne aducea zilnic de-ale gurii,cu traista'n spate,-și ne-a lăsat și Florica.

Cu moșica n'am știut ce s'a întâmplat. Aveam să aflăm mult mai târziu. Am simțit numai lipsa bunătății ei care ne mângâia și sătura zilnic. Și-am început a plânge și-a o'ntreba pe mama. Și ea,cu tulpanul la ochi,ca să nu-i vedem lacrimile,ne-a spus că moșica s'a dus departe,tocmai la bordeiul acela din povește,unde stă Sfânta Duminecă și coasă năframă de soare pentru Maica Domnului și fiind bătrână nu poate veni 'napoi așa de repede. Dar are să vină când om fi mai mari...

– Dar,la ce s'o dus tocmai acuma când noi n'avem ce mânca?...

Și mama sguduită de hohote,ieșia afară ca să plângă în cine știe ce sotlon, nestingherită de nimeni.

Cât despre Florica,ea n'a "pierit",cum am învățat că se zice la plecările animalelor.Ea a murit,așa cum a murit,omenește,și Șargu. A murit în inimile noastre,lăsând loc gol pe toată zarea copilăriei și îngroșând spectrul negru al foamei,peste mințile noastre fragede,peste toată casa. Cu acestea,zilele au crescut mai lungi,dorul de mămăligă și lapte,mai amarnic. Cu lunile,cea mai aleasă mâncare ne erau barabulele,pe care mama știa să le pregătească în șaseprezece feluri după socoteala și numărătoarea noastră. Dar toate felurile erau aceleași:barabule,fripte,coapte în jăratec,sau fierte cu apă și sare.Unsoarea cea mai de seamă era mujdeiul sau brujul de curechi cu moare.

Ne era foame . Dar n'am scăzut. N'am cedat boalelor. Ci am crescut. Ne-am făcut mari,voinici,frumoși,răsturnânád casa și apoi satul de voie bună,cântec și dor de petrecere. Ce ne-a ținut? Ce ne-a hrănit? Dragostea și rugăciunea mamei ? Mila lui Dumnezeu? Și una și alta,zic eu azi. Dar mai presus de toate îmi vine să zic că oamenii nu se hrănesc cu alimentele pe care le mănâncă. Adevărul e că aceste alimente,sunt numai un pretext pentru acel tainic proces care se petrece în noi,atrăgând energie din infinit și punând-o la dispoziția minții noastre. Și acest proces are nevoie de foarte puțin "pretext" material. Hrănirea e un proces spiritual. Isus a vrut să ne deschidă ochii minții spre această supremă taină când a spus: "nu numai cu pâne să hrănește omul"...Cercetând acest adevăr și punându-l în practică,omenirea ar găsi mult mai repede decat își poate închipui cineva,soluția celor mai arzătoare probleme materiale ce-o frământă și-i întunecă cerul. Abuzul,luxul,îmbuibarea,hrăpărețiа,ar cădea dela sine,dând belșug tuturor și aducând mai multă pace în lume.

Oricum,noi creșteam și cu puținul,aș spune cu nimicul,pe care-l putea mama agonisi. Dar foame ne era. Spectrul ei creștea mereu,ne domina gesturile de fiece clipă,grijile,viața. Ora mâncării îi cerea mamei grijă și atenție împătrită. Ca să ne sature,să ne împartă drept,să ne înlăture motivele de nemulțumire , de încăerare...

Una din cele mai bune mâncări era când fierbea mama jufa. Asta o făcea în ceaunul cel mare,cu turtă de sămânță de cânepă sau de bostan,rămas după stoarcerea uleiului. Punea mai multă apă decât lapte în ea,dar jufa se bucura'n ochii noștri de-un gust și de-o faimă strașnică. Mâncam toți din ceaun,așezați pe țol,în mijlocul casei. Și cum cearta se isca dela faptul că cei mai mari mâncau mai mult,umblând mai repede cu lingura,Ilie,mezinul,avea autoritatea supraveghetorului. Ne umpleam toți de-odată,lingurile,la un semnal al lui. Mergea totul la pont,ca la cazarmă. Și cum el era "îngerul mamei",dacă ieșiam din ritm,riscam să ne pomenim cu lingura lui plină de jufă fierbinte,în frunte. De aceea țineam toți tactul cu sfințenie. Și Ilie era adevărat stăpân peste ceaun,apărându-l nu numai de hămeseala noastră,ci și de pofta șarpelui de casă,atras de mireasma laptelui cald. Povestește mama,că odată ne-a lăsat pe cei mai mici în casă și s'a dus în țarină la prășit.Când s'a'ntors la amiaz,ca să mai vadă de casă,ne-a găsit pe noi ceilalți dormind în jurul ceaunului cu jufă. Numai fratele Ilie,lupta cu șarpele. O luptă pe care mama a urmărit-o îndelung din prag,împetrită de spaimă,dar și de curiozitate. Când șarpele băga capul în ceaun ca să linchiască lapte,băiatul îi da cu lingura'n cap. El,stăpânul ceaunului,nu putea admite să se dea cineva la lapte,fără semnul și aprobarea lui. Șarpele lovit înalța capul și-l fixa cu privirile până ce băiatul slăbea și-și apleca privirile'n jos. Atunci se apleca iar în ceaun,dar Ilie scăpat de magia ochilor de șarpe,își revenea și-l lovea iar cu lingura'n cap. Scena a durat lung. Loviturile s'au repetat. Șarpele nu se supăra. Arăta o răbdare și o bunătate,egale numai cu nevinovăția "îngerului mamei".La un răstimp mama a ieșit să strige ajutor.Când s'a întors Ilie dormea.La-

ptele în ceaun nu mai era. Şarpele nicăeri...
Foamea nu era numai în noi. Ci'n toţi şi'n toate. Şi se cerea împărtăşită frăţeşte...

*
* *

Toate nenorocirile ating o limită maximă,marginea cea mai de sus,cum zic ai noştri. Apoi se retrag. Bolile se răresc,foamea se împuţinează şi face loc la bunăstare şi belşug. Răul se schimbă'n bunătate. Intunerecul înainte de zori are un moment când e mai "întuneric" apoi cedează,se rărește şi'n firele lui se țese aurul luminii. Şi zorii se aprind. Vine ziua... Spre creștetul cerului se urcă sfântul soare.

Aşa a fost şi cu foametea noastră. A venit o zi când ea a cedat. Dar "marginea de sus" a ei,a fost într'adevar ceva de unde nu se putea porni decât înapoi.

Dădea spre primăvară. Grosul omătului se dusese sub dogoarea încă șovăelnică a soarelui cu zimți. Ici şi colo se mai vedeau pâlcuri albe,rămase în văioage,în locurile umbrite. Viaţa în natură era încă încremenită şi foametea în toi. Roadele verii trecute erau spre sfârşite,cele noi numai nădejde pe undeva în adâncul bulgărilor de lut,în sfântul pământ,cum obişnuia mama să-l cinstească în mare smerenia ei. Şi'n podul casei lăzile goale. In sacul de făină,numă un căuș pe fund,de câteva mămăligi. Cotrobăind peste tot,mama a găsit prin lădoaie păpuşoi din anțărț şi i-a îmlătit,pregătindu-se pentru maciniș. Dar era după prăpadul cel mare al războiului. Bucovina trecuse de trei ori prin prăpăd odată cu acel du-te-vino al biruințelor de arme,ca şi al înfrângerilor,austriece şi ruse,şi nu mai rămăsese nici o moară ne arsă. Ca să poată măcina cei patru saci de grăunțe câți i-a șchipuit ea,mama a trebuit să plece cu moşul Vasile,cu carul cu boi,tocmai la Hălăceni,unde mai umbla cea mai apropiată moară Cale de două zile de mers şi două de întors. Plecând cu carul încărcat din tot cătunul,se putea trage socoteala că de-abia dupa 5 zile vor fi înapoi. De-aceea mama a scotocit toate ascunzişurile podului şi cămării şi ne-a lăsat făină de păpuşoi,fasole,bob,barabule şi puțin oloi de bostan,dând învăț leliței Domnica,sora mai mare,cum să facă şi să dreagă ca să ne sature pe toţi,timp de 5 zile,cu puţinul ce mama i-l-a încredințat. De bună seamă,sub ochii mamei totul ar fi mers strună,dar leliţa era,ea însăşi,un copil. Şi foametea ne-a luat mințile. N'am mai ţinut socoteală de nici o teamă,de nici un sfat. Ne-am aşezat pe mâncate. Şi ține-te,frate. In trei zile nu mai era nimic din provizia lăsată de mama. Şi nenorocul nostru a fost că mama şi moşul Vasile al lui Maftei s'au întors dela Hălăceni de-abia în ziua a şaptea. In ziua a patra am mai fript pe plită niște mazăre cu gărgăriță,găsita într'un cotlon de pod. Pe urmă nimic. Şi nici o nădejde de nicăeri. Ne uitam,unul la altul,speriaţi.

– Las' că vine ea mama,mâne...

Dar mânele a trecut şi ne-am culcat flămânzi,cu maţele chiorăind de foame. Am băut apă multă,apoi am plâns şi apăsaţi de desnădejdea copiilor care au rămas fără mamă,urmărind ghiarele negre ale nopţii care s'a furişat lângă geamuri,am adormit. Dar a şasea zi foamea s'a ridicat în noi şi mai cumplită. Şi nu venea nici un vecin să ne vadă. Până'n vatra satului era departe. Casa noastră singură în pădure. In amiazi,am ieşit pe prispă la soare. Era cald. Incetul cu încetul am ieşit să ne jucăm sub gard în livadă,în țărâna caldă,unde se însorii au găinile. Şi,acolo,Visarion,a descoperit guliile,mari,albastre,arătătoare. Foamea ne-a şi arătat drumul. Hârleţul,şi la săpat gulii! Şi ne-am dat la mâncat,pe nerăsuflate. Aşa crude cum erau. De-abia curăţite de coajă. Şi-am înfulecat până ce mi-s'a făcut pântecele tobă...

Şi ce-a urmat poate bănui oricine. A şaptea zi spre seară,când a intrat mama'n casă,ne-a găsit pe toţi trântiţi jos,ca de branci,cuprinşi de arsuri şi sudori,aiurind în lege. Leliţa Domnica nici nu mai cunoştea pe nimeni.Şi nici nu putea vorbi. Visarion striga cât îl ţinea gura,către cineva pe care numai el îl vedea,să se ferească de lângă uşor ca-l va strânge dracul cu uşa şi-l va sfărma. Iar eu – nu voiu putea uita niciodată – vedeam toate lucrurile învârtinduse Cel mai ciudat lucru mi se părea învârtitul ferestrei. Din pătrata cum era,prin învârtire din ce în ce mai repede ea devenea rotundă şi învârtirea lua o viteză nebună. Şi eu mă rugam lui Dumnezeu s'o oprească. Şi când revenea fereastra la locul ei,mă uitam la icoana Sfântului Nicolae. Şi îndată începea aceasta învârtirea nebunească...Ceilalţi frati erau trântiţi care'ncotro. Gheorghe,cel mai tare şi mai viteaz între noi,vedea o "samcă" pe grindar. Şi arătarea aceea,numai de el văzuta,îl înstrâmba,si ameninţa să-i sară pe piept. Şi el s'ascundea 'n perină şi se năduşea.

La aşa privelişte ce i-s'a înfăţişat ochilor,mama a ţipat cu groază şi disperare:

– Ieşi necurate din casă mea. Te-ai îndurat ca'n lipsa mea să pui gabja pe copii? Doamne,Doamne,nu ne lăsa...

Dar răspunsul avea să vie din altă parte. Intr'un colț ea a descoperit guliile. Şi numai decât şi-a dat seama de cele petrecute. Drept pedeapsă dar şi tratament,încă o zi,ea ne-a ţinut numai cu ceai şi apă fierbinte până ce s'au dus toate relele,pușcă,din noi. A doua zi către seară,eram teferi şi am trecut la mămăligă cu scrâmbiță,afară de Gheorghe care a mai zăcut o săptămână. Baba Maranda i-a botezat boala:"lungoare" şi i-a cetit Ipistolia Maicii Domnului la căpătâi de câte 12 ori pe zi până ce samca s'a dat jos de pe grindar şi şi-a luat valea,lăsându-l pe Gheorghe "curat şi luminat,ca dela Maica Domnului lăsat".

Poate că unde durdura cu guliile şi groaza de samca lui Gheorghe ne-a făcut mai cumpăniţi,după aceea am fost mai stăpâniţi în nesaţul nostru.Ne era ruşine să mai strigăm:ni-i foame,mamă...

Totuşi într'ascuns mâncam de stingeam. Pustiam totul în calea noastră ca lăcustele. Un cuptor de pâne de-al mamei,şaseşprezece pâni mari,menit să ajungă la o casă grea ca a noastră timp de-o săptămână,nu ajungea de fapt nici pe trei zile. Par'că era făcătură: numai pe lângă covată ne învârtiam până n'o goliam.. Incât mama ne mai fugărea şi ne certa.

Dar încetul cu încetul bunăstarea s'a întors iar la casa noastră. Peste un an aveam în grajd două vaci cu lapte. Pânea din neagră,era măcar în preajma sfintelor sărbători şi a Paştelor,chichită.

Dar foametea nu voia să plece din casă. Ne stăpânea,ne împingea la risipă.Era un fel de boală. Incât mama ne mustra:

– Măi burdujilor,vouă nu vi-i foame,la dreptul vorbind. In voi bântuie frica de foame. Făcătura diavolului. Văd eu că tot Mătuşa Maranda,cu mătura ei de păiuş,are să vă fie leacul şi scăparea...

Zis şi făcut. Intr'o sâmbătă ne-am trezit iar cu Mătuşa Maranda intrând pe uşe,gătită ca de Dumineca,cu mătura ei învelită într'o miniştergură albă. Semn că avea să facă iar vrăji şi citanii.

Era şi o zi mai altfel decât celelalte în casa noastră. Mama făcuse un hargău mare de chiroşte cu smântână şi o oală de găluşte cu orez,şi acum,ca nicicodată până atunci,scotea din vatră al doilea cuptor de pâne.Frământase două coveţi de aluat,ca şi cum s'ar fi gătit de-o clacă mare. Şi de fapt nu eram în vremea lucrului la câmp. Incât ne minunam noi straşnic. Dar după scosul pânii din cuptor,mama a aşezat masă ca'n ajun de bobotează,cu otava pe masă şi cu olondirul de aghiasmă la mijloc. Apoi bucatele,din belşug.

Şi ne-a chemat pe toţi în casă.

– Acuma,Mătuşă,înainte de a ne aşeza noi la masă,fii dumneata bună şi citeşte din Ipistolie deslegarea de foamete,poate s'a'ndura Cel de Sus şi-a isgoni-o în văgăunile cele mai depărtate unde nici vântul nu cutează a intra.

Şi glasul slab al mătuşei a început iar a înşira vorbe meşteşugite. Chemându-ne pe toţi pe rând în faţa ei,ne-a atins cu mătura pe frunte şi ne-a încredinţat pazei cele bune,iar pe sgripţoroaica de foamete a menit-o să iasă, să plece,la marginea marginei şi'n adâncul adâncurilor...

– Are să fie cu rod,citania mea,Ilenuţă,a zis ea într'un târziu,printre căscături,către mama. Nu vezi cum ar vrea să m'adoarmă necuratul?

– Să-ţi audă,Dumnezeu cuvântul,matuşă dragă,i-a răspuns mama.

Drept încheiere,ne-a spus cuvânt răspicat mama.

– De-acuma,dragii mamei şi-ai norocului,să nu vă mai temeţi că nu-ti avea ce mânca. Iată,azi v'am copt două coveţi de pâne de-odată. Nu vă mai opreşte nimeni dela ea. Puteţi mânca oricât vreţi. Eu stau gata să coc mâne alte două cuptoare. A dat Dumnezeu rod împătrit ogoarelor noastre anul ce-o trecut. De samănat am semănat toate ogoarele,cum ştiţi,şi anul acesta,şi lăzile'n pod încă-s pline. La vară câmpurile ne-or fi iar,cu voia lui Dumnezeu,grele de rod. Vremea foametei o trecut. Să plece aşadara dintre noi şi din noi,pe pustiuri,şi foamea. Acuma să cădem iar în genunchi şi să spunem rugăciunea de cuviinţă.

Dintre noi,dar cu un glas ce venia par'că de dincolo de lume,mama a spus rar Tatăl nostru şi când a ajuns la "pânea noastră cea de toate zilele,dă-ne-o nouă astăzi" a isbucnit în hohot de plâns şi a luat în mână o pâne şi a frânt-o în bucăţi,udând-o cu lacrimi multe...

–"Dă-ne-o nouă astăzi ca să astupăm tot locul foametei şi al sărăciei,Doamne. Astazi şi cât om mai face umbră pământului... Acum şi'n vecii vecilor,amin."

Descântecul de-atuncea a fost cel din urmă descântec în casa noastră al mătuşei Maranda. Dar şi noi de-atunci n'am mai umblat hămesiţi după pâne,după mâncare. Pitele au ajuns să stea în covată şi să se învechiască. Noi par'că nu le mai vedeam...

A ajutat mătura şi credinţa mătuşei?...Ori praznicul şi rugăciunea plină de lacrimi a mamei? Ori ne-a taiat hulpăvnicia,belşugul pe care mama cu atâta înţelepciune şi îndemânare a ştiut să ni-l arate,să ni-l verse'n suflete,în locul fricei şi sărăciei obsedante? Unii vor zice că ultimul leac a fost cel real,aducător de deslegare. Eu însă,smerit,şi ştiind lucruri ce numai cu greu se pot spune,lucruri pe care le-am trăit în copilărie,vin şi zic: amândouă au ajutat.

Trecând dincolo de blestem şi amărăciune,în hotarul rugăciunii şi'n mântuitoarea evlavie a credinţei,mama a învins materia,provocând minunea unei cutremurătoare schimbări la faţă. A schimbat sărăcia 'n belşug şi foamea'n saţ.

Aşa a alungat mama,din noi şi din casa noastră,pentru totdeauna foametea.

Vasile POSTEUCĂ

****
*****
***
*

N. S. GOVORA:

SOUVIENS-TOI

Quand l'exile devient gris,suffoquant et tu as perdu la foi,
Penses-tu aux morts sans cercueil,sans croix.
Et quand dans ton coeur enfonce son couteau,la nostalgie,
Souviens-toi de ceux qui sont tombés en Russie.

Je le sais,dans les chambres dans lesquelles la fenêtre s'ouvre
vers le ciel comme une prière,
Il y a des momments où les souvenirs s'estompent et meurent.
Et même sur l'image de la Patrie se pose un brouillard,un fumée
Quand tous les espoirs sont de cendre,dans les heures avancées.

Je te vois mon camarade;le poing este devenu dur,comme un marteau
comme le granit,
Une image t'as empoisonné:ta femme couchée avec un autre,dans
ton lit.
Le corps s'est contracté comme un ressort et la vie devient un
fardeau.
O! Si au moins dans des tels momments tu avais un mégot.

Il neige! La neige s'amoncele sur le carreau de ta mansarde.
Tu commences à douter que le bon Dieu existe quelque part.
Tu en as assez de la vie,de tout,et tu voudrais,
Disparaître,comme dans le firmament,dans le vide,une étoil
disparaît.

Il y a des momments dans lesquels l'exile te courbe,je le sais,
Et ton coeur est dévasté,comme par un nuage de sautterelles,un
champs de blé.
Souviens-toi alors comment hurle la bise sur les collines,dans
les vallées,
Et comment s'amoncele la neige sur les tombeaux de ceux qui
là-bas,sont tombés.

Ramasses ton âme dissipée et le coeur comme un oiseau fatigué,
blessé,
Cette âme est une dynamite,explisive au plus haute degré.
Vers toi se dirige l'espoir de ceux qui sont tombés et de ceux
restés dans notre malheureuse Patrie,
Vers toi et vers ceux qui ont combattu héroïquement en Russie.

LETTRE À MA MÈRE

Mère,c'est en vain que tu comptes les jours et les semaines,
Et en tremblant tu portes au dessus des yeux,les mains.
Ils vont mûrir,ils vont passer après,les cerisiers dans le jardin,
Sans que le fils de loin,revient.

Il ne faut pas te tromper si sur le seuil,le coq va chanter,
Ni cette année,tu ne verras ton fils exilé.
Un tourment interiéur le boulvers et le porte,
Sur des immensités d'eau stagnante,d'eau morte.

O! S'ils n'existaient pas le regrets,s'ils nexistaient pas les distances,
Ils ne seraient pas si lourds les silances.
S'il nexistait pas une jeune fille dans le village lointain,
Je ne me sentirais pas le coeur si vide et si vain.

Les espoirs se déchirent,chaque mois,chaque année,
Le temps me penetre et me ronge comme une rouille enragée.
Dans les cheveux des tempes il a concentré sa vengeance,
Et m'a tué l'adolescence et l'enfance.

A la jeune fille aux yeux bleus,aux boucles blondes,
Il faut lui dire de chercher un autre dans ce bas monde.
Il y a encore de jeunes qui sont bons,de jeunes qui sont sages,
Qui ne sont pas traqués comme des bêtes sauvages.

Il ne faut pas attendre,c'est mieux l'abandpn,
Car les amours meurent comme les feuilles de l'automne.
Seulement toi,mère,attends-moi avec confiance,
Car il m'appelle,il m'appelle,le cerisier de jardin de mon enfance.

Trad. par MONIQUE JOUVE

CETATEA DE ALTĂ DATĂ

=NUVELĂ=
de

FAUST BRĂDESCU

Banda noastră devenise celebră prin extravagantele năsbâtii cu care se manifesta. Baluri,şezători,chermeze,erau un câmp de acţiune nelimitat. Toată melancolia unei toamne ruginii se risipea ca o boare,acolo unde pantofii noştri scâlciaţi schiţau primele mişcări ale vreunui dans la modă. Vântul râdea cu noi,noaptea ne era complice,zorile confidente...

Cântec,glumă,voie bună,ne dăduseră faima. O faimă destul de dubioasă dealtfel dar ţineam la ea ca la ochii din cap. Ai noştri , natural,îşi dăduseră seama de încântătoarea situaţie,contemplând rezultatul examenelor. Dar ce puteau spune când renumele odraslelor depăşise cu mult perimetrul mahalalei şi cercul ultimei lor vieţi de burghezi liniştiţi. Inchideau ochii,acceptând resemnaţi minciunile scumpilor derbedei. La rândul nostru - înţelegând sub lima slăbiciune - abuzam fără milă. Nu ne păsa de nimic... Viaţa era infinită... Timpul n'avea margini... Pipăiam miezul eternităţii într'un basm fără început şi fără sfârşit...

Printre noi însă,cel mai gălăgios,cel mai glumeţ,se desprindea fără nici o îndoială,Iulian.Prescurtat,Juli. Temperament voios , considera viaţa o scenă,în care personagiile vin,se sbat,se bucură,pier...

-"Eşti în scenă,profită din plin... Bateţi joc de tine şi mai ales de spectatori"- spunea el adesea.

Il priveam toţi cu admiraţie. Găseam că teoriile lui aveau ceva genial. Căutam să-l imităm,în lăudabila speranţă,de a atinge perfecţiunea. Nimeni nu era însă capabil să-l urmeze la pas. Dealtfel,ar fi fost o nebunie! Juli nu cunoştea oboseala,tristeţea, preocuparea. Nu spusese niciodată nu pot,nu fac,nu ştiu,nu vreau. Erau verbe,pentru el,etern afirmative.

Astfel devenise,fără efort şi fără voie,şeful bandei. Şi graţie lui spărgeam indiferenţa socială. Se impunea oriunde cu o uşurinţă de nedescris. In jurul lui roiau veşnic tot ce putea fi mai interesant în societate. Ah!...câtă gelozie puteau ascunde micile noastre inimi,din cauza acestui extraordinar magnetism!...Dar el ne risipea totdeauna neliniştile,cedând pentru toţi şi pentru fiecare în parte...

Intr'un cuvânt,Juli era un băiat de zahăr!

\+
\+ \+

Deaceea,nu mică ne-a fost mirarea când,într'o Sâmbătă după amiază,propunerile noastre de activitate extra-şcolară(singura apreciată de grup)fură respinse de Juli cu o sălbatecă negativă:

-"Nu vreau,bă! Nu mai vreau să ştiu de nimic."

Am rămas cu gurile căscate,incapabili să luăm o atitudine. Eram derutaţi. Ieşirea lui Juli ni se părea revoltătoare.

- "Ce te-a apucat,Juli? Eşti îndrăgostit?" - răsună vocea răguşită a lui Sile.

- "Eşti nebun?!...-urlă Juli. Ce crezi că n'am altceva mai serios de făcut?"

Ne-a pufnit râsul. Adjectivul nu aparţinuse niciodată bandei.

- "Tu ai lucruri serioase în vedere!! Nu mai face pe nebunul şi hai să dăm o raită la piscină." - zisei eu împăciuitor.

Dar n'a fost chip să-l scoatem din casă. Ţinea morţiş c'a terminat cu haimanalâcul. De-acum încolo era decis să se pună pe treabă. Noi îl priveam pe jumătate impresionaţi,de neînţeleasa şi curajoasa hotărâre. Nu pricepeam deloc ce-l determinase pe Juli să ne părăsească. Şi mai ales să vrea să devină "cineva"!

- "Dar cum de ţi-a năzărit o ideie ca asta,nene? - urlă Gore.Să ne laşi în plină vară,cu programul deja copt până'n Octombrie! ... Asta nu se face! Asta-i trădare pur şi simplu...".

- "Gore,fraţilor,am zis şi nimic pe lume nu mă mai schimbă."

Nu-l cunoşteam sub acest aspect. Se schimbase complect peste noapte,spre consternarea vechilor prieteni. Atitudinea lui decisă ne stingherea. Părea cu totul transformat,maturizat. Stăpân pe el şi pe gânduri,contrasta teribil cu Juli dinnainte şi mai ales cu banda noastră,ce-şi păstra prostitul aspect tradiţional. Omul cu surâsul atât de uşor,avea deja o cută aspră între sprâncene. Era altul...

Discuţia a continuat încă mult timp. Scrâjnete,înjurături,ameninţări. Era genul grupului. N'a dat însă nici un rezultat.Juli n'a cedat. Serios,cumpătat,răspundea fiecăruia,răsturnând orice acuzare. Era într'adevăr ceva curios ceeace se petrecea cu el.

Mie,care stăteam mai la o parte şi ascultam tăcut discuţia, mi se părea că nu pe Juli îl vedeam certându-se. Ci o altă fiinţă necunoscută,stranie,încăierată cu duşmani de moarte. Era mai înalt decât toţi şi'n vârtejul discuţiei figura-i - de obicei zâmbitoare lua o expresie de încordare,de interiorizare,pe care nu i-o cunoscusem. Nu mai făcea parte din conglomeratul haimanalelor. Ii domina pe toţi. Era mare în gest şi'n expresii. Nu mai râdea. Decidea. Personalitatea-i puternică,originală,îşi spărgea primi muguri.Ceilalţi se isbeau ca de o za de fier. Unul după altul,argumentele lor cădeau înfrânte,lărgind din ce în ce distanţa care-i separe de Juli.

Am avut intuiţia că luam parte la naşterea unui ce extraordinar. Dar numai o presimţire. Ceva foarte nedeterminat şi în afara posibilităţilor mele de înţelegere. Cum era să fie altfel,când şi eu făceam parte din şleahta celor deziluzionaţi!

Ne-am retras plini de amărăciune. Juli n'a mai apărut în colţul de stradă favorit. Furioşi,aşteptam parcă în fiecare seară un desnodământ. Era un gol în spaţiul trotuarului şi'n sufletele noastre. Dar lipsa lui nu s'a resimţit dureros decât câteva zile. După vreo două săptămâni,echipa fu complectată cu un nou membru şi năsbâtiile îşi reluară cursul...

*

* *

Trecuseră vreo zece ani.

Şleahta se disolvase de mult,fiecare urmându-şi destinul.De Juli nimeni nu mai ştia nimic. O fiinţă dispărută odată cu trecutul şi nimic mai mult. O fiinţă svârlită în negura subconştientului... Dealtfel,nimeni nu-l mai văzuse din seara cu cearta,fapt care simplificase în mod simţitor lucrurile...Mie îmi rămăsese însă în minte cuta dintre sprâncene,strălucirea lăuntrică ce-i scânteia pe figură,vorba matură spusă cu scop.Imi fusese totdeauna foarte simpatic. Gândind bine,cred chiar,că-mi fusese cel mai drag dintre toţi camarazii de haimanalâc. Şi totuşi...acum,după ani de complectă nevedere,îi uitasem aproape şi trăsăturile. E îngrozitor ceeace spun dar aşa este. Uităm cu o uşurinţă de neînchipuit. Fapt admirabil sau nu,n'aş putea preciza. Cert însă că ne găsim adesea stingheriţi în raporturile noastre cu lumea înconjurătoare. Ba chiar,uneori ruşinaţi.

Intr'o astfel de situaţie neplăcută m'am găsit într'o seară friguroasă de Noembrie,pe când mă întorceam spre casă,sgribulit şi cu gândul aiurea.

-"Take! - auzii în apropierea mea o voce precipitată,ce nu-mi părea străină. Intorsei capul spre cel ce mă strigase şi fui surprins. Nu-l cunoşteam. "Cine-o fi?" îmi zisei,măsurându-l întrebător.

-"Bine,mă Take,nu mă mai cunoşti?"

Nu,nu-l cunoşteam,deşi îmi părea cunoscut. Tăcut,continuam să-l privesc,sforţându-mă să-mi recapăt memoria.

-"Eşti nebun,Take? Sunt eu,Juli."

Surprinderea fu enormă. Vechiul prieten o ghici în tresărirea mea. Intr'adevăr,era el. Dar un "el" străin,îmbătrânit,slăbit,desfigurat. Ochii mai ales,aveau o lucire ce nu-mi dădeau încredere . Fui impresionat de aspectul de halucinat al veselului şi totdeauna zâmbitorului Juli. El mă privea oarecum nedumerit,un pic adus de spate şi neliniştit. Aştepta o vorbă ce nu-mi ieşea de pe buze.Şi-o aveam acolo,lipită între dinţi,gata să sbucnească. Dar n'o puteam pronunţa. Zăpăcit de întâmplarea care-mi aducea în faţă un vechi prieten şi mai ales surprins de aspectul mizerabil al acestuia, eram mut. Ca să diminuiez tăcerea apăsătoare ce mă stingherea, îi întinsei mâna. Apoi,luându-l de braţ,îl îndemnai în direcţia unei cafenele. Mă urmă docil.

Căldura din sală,sgomotul difuz,mă readuseră în fire. Alesei o masă tocmai în fundul sălii. Comandai ceai cu rom. Juli nu spunea nimic. Mă privea liniştit,aşteptând parcă revenirea mea din nesfârşita mirare ce mă cotropise.

-"Juli...- începui eu cu voce tremurândă,numai să sparg ghiaţa ce ne separa,- dece n'ai mai venit pe la mine?"

Surâse satisfăcut. Inţelesese manevra şi-i părea bine. Surâsul lui mă'nvioră şi pe mine. Deaceea nu aşteptai răspunsul lui şi reluai tot eu:

-"Pe unde umblaşi,Juli? Aproape să nu te mai recunosc..."

-"Am văzut.- zise,dând din cap. Dar nu-i de mirare. M'am schimbat mult,nu-i aşa?"

-"Bine...ce să spun...Un pic...

-"Mult,mult de tot,amice. Şi eu o ştiu mai bine ca oricine. Dar nu asta importă...Bine că te-am găsit.Voiam de mult să-ţi vorbesc. Numai ţie... Inţelegi?"

Rămăsei surprins. Nu înţelegeam. Dece tocmai mie? Il privii glumeţ încruntat,aşteptând o explicaţie.

-"Da,da,Take. Pe tine voiam să te văd. Trebuie să-ţi fac o confidenţă. Şi numai în tine am încredere...Ai fost totdeauna un camarad perfect."

Protestai cu un gest ce părea mai de grabă o confirmare a spuselor lui.

-"Fii serios,Juli. Suntem oameni în toată firea. De unde ai mai scos-o şi pe asta?"

-"Te rog,te rog. Eu ştiu ce spun."

Tonul lui nu accepta replică. Mirat,ridicai ochii. Mă privea fix

-"Bine,bine,Juli. Despre ce-i vorba? Iţi stau la dispoziţie cu trup şi suflet,ca în vremurile bune ale haimanalâcului nostru. Ai cuvântul meu. Poţi dispune de mine." Mă gândeam că vreo necesitate urgentă de bani îl îndemna la o asemenea stratagemă. Şi nu voiam să-l deziluzionez. De-aşi fi ştiut ce-avea să urmeze,m'aşi fi ferit ca de foc să-i promit ceva. Dar n'a mai fost cu chip să-mi retrag cuvântul şi-a trebuit să merg până la capăt.

Juli m'a măsurat prelung ca şi cum imi cântărea cuvintele. Apoi faţa i se lumină de un surâs larg şi-mi strânse mâna cu o căldură exagerată.

-"Ştiam c'ai să fii lângă mine,Take. Eşti un om de onoare. Acum să-ţi spun despre ce-i vorba."

Se plecă peste masă şi-mi şopti serios:

-"Take,însfârşit,ştiu cine sunt."

Rămăsei năuc. Cu ochii sgâiţi şi gura jumătate deschisă,îl priveam fără expresie,nepricepând ce vrea să spună. Ingrijorat parcă de atitudinea mea, se plecă din nou,corijându-şi fraza precedentă:

-"Mai bine zis...ştiu cine am fost. Adică...m'am regăsit."

Şi după câteva secunde de concentrare,văzându-mi chipul în mod idiot expresiv:

-"Nu,Take,nu-s nebun. Nu te mai sgâi aşa la mine. Lucru-i simplu. Mi s'au lămurit anumite fapte pe care nu le pricepeam la început...Mi s'au clarificat anumite nedumeriri...Asta-i tot."

-"Bine,dar...nu pricep despre ce-i vorba!- încercai eu să-mi recapăt firea.

-"Aşa e,aşa e..."- murmură el pe gânduri. -"E lungă povestea , dar trebuie s'o asculţi până la capăt. Altfel nu mă vei înţelege."

Respirai uşurat. Dacă începea să povestească,aveam timp să analizez situaţia. Incapabil de ceva mai bun,îl îndemnai deci cu un gest. Juli rămase câteva secunde pe gânduri,apoi începu rar,răspicat,profesoral:

-"Legenda spune că,acum peste două mii de ani,marea a inghiţit in câteva clipe una din cele mai frumoase şi înfloritoare cetăţi ale antichităţii. Intreaga cetate,cu fiinţe,case,temple şi monumente,a fost învăluită de undele mării,ca desprinsă din coaja pământului şi dusă spre adâncuri. N'a scăpat decât un singur cioban,ce-şi păştea caprele pe-un munte din apropiere şi din mărturisirile căruia s'a transmis legenda cetăţii scufundate..."

Il priveam cu interes. Nu mai era Juli de altădată,nici măcar Juli pe care-l întâlnisem acum o jumătate de oră. Era o fiinţă stranie,pasionată,ce trăia intens emoţii pe care eu nu le sesizam pe deplin. Mă privea arareori,fără să mă vadă,deşi pentru mine re-

peta o poveste arhicunoscută de el. O băsmuia însă pentru sufletul lui. Părea că se confundă cu tragedia legendară a cetăţii antice.

A continuat aşa mult timp încă,dându-mi explicaţii,descriindu-mi împrejurimile,stâncile printre care păstorul supravieţuitor îşi mâna turma. Cu ochii fixaţi în gol,cu buzele livide,urmărea ca'ntr'un film,viaţa şi atmosfera de acum mai bine de două mii de ani. Se înfierbântase. Mâinile-i tremurau adesea. Asuda,se precipita în expresii,ca şi cum ar fi trăit înc'odată o viaţă anterioară. Dar vocea păstra mereu vioiciunea iniţială.

Fascinat de fenomenul ce înconjura pe Juli,de convingerea cu care se exprima,urmăream atent buzele ce mângâiau un trecut atât de îndepărtat. Cafeneaua se pierduse complect în nori de fum.Clienţii erau umbre fără dimensiuni şi fără forme. Aburul din ceştile de ceai ne înmiresmau cu mirosuri ce parcă n'aveau corespondent în lumea noastră. Şi lucru straniu,absurd chiar,eram din ce în ce mai convins de tot ce-mi băsmuia Juli. Vocea lui avea ceva catifelat, mângâietor ca o piele de iepure. Pătrundea în mine suavă,convingătoare. Insinuantă,mă smulgea din real. Fără efort,trăiam cu el aievea bătrâna legendă. Mă confundam cu personagiile descrise,cu dealurile pline de capre,cu falnica cetate dispărută...

Deodată tăcu şi farmecul se rupse brusc. Il fixai neliniştit . Imi părea rău că s'a oprit. Aveam impresia că mă frustrează de ceva ce-mi aparţinea şi mie acum. Il privii cu interes. Gândurile-i erau încă pierdute în necunoscut. Numai glasul lui tăcuse, pe când cugetul rătăcea hoinar în imensul mister al legendei. Cu un gest scurt îşi îndreptă ochii plini de febră spre mine şi-mi spuse aproape brusc:

-"Ai înţeles acuma?"

-"Nu.-răspunsei calm. Dar m'a impresionat adânc legenda."

-"Nu-i legendă,prietene. E adevăr. Purul adevăr. A existat şi cetatea,şi păstorul,şi muntele,şi marea,şi tot..."

-"Vorbeşti cu prea multă siguranţă,Juli. Ca şi cum..."

-"Vorbesc,pentru că le-am trăit..."

-"Fii serios!...Unde le-ai citit toate astea?"

-"NU! - strigă Juli aproape violent."In nici o carte n'ai să întâlneşti ceeace ţi-am spus. Ai să găseşti pur şi simplu legenda, miezul legendei şi nimic mai mult. Descripţia locului,detaliile pe care ţi le-am enumerat,certitudinea existenţei acestor lucruri nu le vei găsi însă nicăieri. Numai eu le ştiu,fiindcă numai eu le-am văzut,numai eu le-am trăit. Le simt în mine,aici în coşul pieptului. In fiecare zi retrăiesc clipele de atunci...Mă regăsesc continuu...

-"Nu mai vorbi aşa,Juli.- încercai eu să-l opresc. "Ar fi o dramă de nedescris dacă..."

-"Dramă?!...Nicidecum,prietene. Posed în mine un trecut pe care nimeni nu mi-l poate contesta,nici revendica... Nimic nu-i mai minunat decât să te simţi din când în când stăpân absolut. Inţelegi oare,ce însemnează să închizi în suflet o întreagă epocă?... Numai eu o posed în întregime... E a mea..."

Atitudinea îi era din nou bizară,neliniştitoare. Il priveam cu milă. Eram convins că-i nebun. Deaceea,când îl văzui mai liniştit, îi vorbii cu o bunăvoinţă exagerată:

-"Dragă Juli,cum de-ai ajuns la o asemenea concluzie?"

-"Simplu - strigă Juli. Eu sunt păstorul... Singurul supraviețuitor...Nu mi-am dat seama de aceasta decât in ultimul timp. Dar de când m'am convins de adevărata mea origină,revelațiile sunt din ce în ce mai numeroase,mai precise..."
-"Juli,fii serios!.."
-"Trebuie să mă crezi,Take, - spuse pe un ton aproape plângător.Uite,ți-aș putea povesti pe de rost tot ce s'a întâmplat atunci... De unde eram eu cu caprele se vedea intreaga cetate.Am fost martor la toată drama,Take...Dar nimeni nu poate crede...Deaceea, mă limitez să-ți spun câteva din realitățile de-atunci,ce pot fi verificate și azi. Peisajul,spre pildă. E acelaș... Ințelegi?Nimic nu s'a schimbat...Il văd adesea în interiorul meu,cu stâncile,păduricea de măslini și satul ce s'a întemeiat mai târziu în marginea mării...Mi-aduc aminte de cărări,de locuri,pe care ți le pot descrie întocmai...Şi sunt sigur că sunt la fel și astăzi..."
L'am lăsat să-și verse focul,fără să mai scot o vorbă.Eram numai inciudat de impresia ce-o făcea asupra mea basmul lui. Ca să rup această influență ce mă cotropea pe nevăzute,îl întrebai în zeflemea:
-"Bine Juli,te cred. Dar ai consultat pe cineva asupra cazului tău? Vreun medic...vreun vrăjitor?..."
-"Iția bați joc de mine! Crezi ca-ți îndrug baliverne? Amice, nu de medic am nevoie,ci de tine."
-"Ce...ce spui?!..- urlai eu,serios surprins.
-"Da. Am nevoie de cineva de mare încredere și tu ești cel mai indicat."
-"Lasă-mă omule în pace,că nu-mi arde acum de bazaconii...-zisei de-un aer contrariat. În sinea mea însă se deșteptase brusc o curiozitate nestăpânită. Ce-o fi voind cu mine? Cum de s'a gândit la mine?
-"Nu te las deloc. Mi-ai promis tot sprijinul,nu uita."
-"E adevărat,dar nu văd cum te pot ajuta eu."
-"Foarte ușor. Să vii cu mine să verificăm adevărurile legendei
-"Eu!!..."
-"Da,tu. Am nevoie de cineva care să-mi fie ca un frate. Tu îndeplinești condițiile mai bine ca oricine."
Mă găseam într'o încurcătură îngrozitoare. Nu-l puteam lua în serios,și totuși,privirea lui,convingerea cu care-și susținea absurda poveste,mă impresionau. In mine clocoteau fel și chip de gânduri. Ce să-i răspund? Il credeam nebun și mi-era milă în acelaș timp. Cum,cum să procedez fără să-l rănesc?...Trebuia să câștig timp,cu orice preț. Chiar cu prețul minciunei.
-"Bine. De acord. -i-am răspuns într'un târziu,convins c'am să găsesc eu după aceea o soluție ca să scap. Surâse satisfăcut,sorbind ceaiul dintr'odată,fără să mă privească.
-"Acum,hai să mergem, Te anunț eu când plecăm." Şi se ridică imediat,vesel. Eu eram frânt,buimăcit.
-"Mai rămân o leacă."- murmurai,întinzându-i mâna. Aveam nevoie să mă reculeg. Nu insistă. Din contră,surâse către mine înțelegător și ieși grăbit din cafenea.
Respirai profund. Ce coșmar! O greutate nevăzută îmi ușură umerii. Uf! ce calvar!.. Bietul Juli! A înnebunit deabinelea. Sper că nu va veni să mă plictisească mereu cu fantasmagoriile lui...
Şi totuși...O fi adevărată istoria lui?!...

\+
\+ +

Trei luni mai târziu,mă suiam cu Juli într'un tren ce trebuia să ne ducă departe,spre albastrele mări ale Sudului.
N'aș putea explica fenomenul. Ştiu numai că niciodată,de câte ori am stat de vorbă cu el,n'am putut spune nu. Era ca un farmec ce mă cotropea de câte ori îl vedeam. Deși nici un gest,nici o vorbă,nu avea umbră de autoritarism,tot ce spunea,tot ce dorea , îmi părea natural. Mă executam ca un automat și totuși conștient de ceeace făceam.
-"Unde mergem,Juli?"- l'am întrebat fără intenție,numai așa pentru a spune ceva.
-"Nu știu exact. Acolo unde-i cetatea antică,fără'ndoială." - mi-a răspuns mirat parcă de întrebarea mea inutilă.
-"Bine,Juli,știu... Dar unde-i cetatea asta?"
-"N'are importanță,Take. N'am nevoie s'o caut. Sunt mânat spre ea. Sunt împins de la spate,tu nu vezi? Dece m'aș îngrijora? Undeva,trebuie s'o găsesc... Eu nu mai sunt grăbit... Ea,cetatea mea de altă dată, e nerăbdătoare să mă vadă...Ea tremură pentru mine...Eu nu am decât să mă las dus de ape..."
Ce era să mai spun? Am dat din umeri și mi-am svârlit ochii pe fereastra vagonului. Peisagii multicolore sburau libere pe dinaintea mea. Libere!... Şi eu prins aici în vraja unui ce,imposibil de înțeles. Le voi mai vedea vreodată aceste câmpuri împestrițate rotunjite pe alocurea de coline și păduricí?!...Ca și cum mi-ar fi ghicit gândul,Juli îmi svârli din colțul celălalt al vagonului:
-"Memorează-le bine,Take. Cine știe când le vei mai vedea ... Poate de acum în două mii de ani..."
Incepu să râdă. Am tresărit,pătruns de-un fior rece. L'am privit fix,cu o înjurătură,gata să țâșnească,în colțul buzelor. Dar m'am oprit la timp. Juli,nu mai era Juli. Cel ce-mi vorbise avea fața crispată,ochii nemișcați,gândul aiurea. Era o altă ființă . Avui intuiția că această ființă putea spune orice,putea ghici orice,putea prevedea,ordona,domina... Ințelesei cine mă ținea încătușat. Nu caracasa modernă a lui Juli,ci spiritul acesta dominator, ce-l stăpânea și pe el în acelaș timp.
Mă simții îngrozit și totuși pătruns de-o milă fără margini pentru Juli. Eu mai puteam scăpa,dar el?... Il privii încă odată cu compătimire. Nemișcat,absent,inexistent,fixa un punct în haos. Fața lividă n'avea o tresărire. Parcă și respirația îi dispăruse. Il priveam neputincios,incapabil să fac un gest. Sudori reci îmi înghețeau costele. Nu îndrăsneam să-l turbur. Şi chiar de-aș fi făcut-o,la ce-ar fi servit? La nimic. Era prea departe,pierdut în gândurile-i obscure... Tot ce puteam spera era să mă liniștesc eu. Am închis ochii. Mă urmărea însă continuu chipul lui supt,privirea-i întoarsă spre înlăuntru,nemișcarea trupului,parcă țintuit în colțul compartimentului. Cum aș fi vrut să mă desleg de voința asta dulceagă ce mă obliga să-l urmez!...Dar eram slab,extrem,extrem de slab...Cred că nici Juli nu-și dădea seama de starea mea. Ne sbăteam amândoi unelete oarbe,docile,fără voință,între mâinile nevăzute ale unei forțe ce ne depășea.
Recapitulai în mine situația fără să pot lua o hotărâre.Nu,Juli

nu era nebun. Scânteierea ce-o zăream uneori în ochii lui,n'avea nimic dement. Era stranie,învăluitoare,pasionată,dar numai atât. Şi-apoi,eu însumi mă găseam într'o situaţie dificilă. Or eram amândoi nebuni,or niciunul. Cum să-mi explic altfel atitudinea mea în raport cu extravaganţa lui? Il urmam în necunoscut fără o întrebare,fără să ştiu măcar unde mă duce...Şi nici nu simţeam nevoia vreunei lămuriri. Devenisem şi eu halucinat? Eram victima unui destin grotesc? Mă cutremurai la gândul c'aş putea fi legat pe veşnicie de soarta lui Juli...

Şi totuşi,o bucurie nestăpânită îmi furnica trupul. Eram martorul unic al unei unice întâmplări. O luptă surdă mă frământa . Vream să ştiu tot,să merg până la capăt. Şi'ntre timp mă'ngrozea necunoscutul în care mă înfundam cu fiece clipă petrecută lângă Juli. Deschisei ochii. Juli liniştit,zâmbitor,mă privea din colţul lui. Nu spuse o vorbă. Avui însă intuiţia că-mi citise gândurile. Dar ce puteam face?...Zâmbii şi eu acru,neputincios.

+

+ +

Restul călătoriei fu un vis. Deabea mi-l mai aduc aminte. Juli cumpără un automobil,pe care-l înregistră în numele meu.Acceptai fără un protest. Mai aveam oare vreun grăunte de voinţă?!Nu cred Nu ştiam nici unde mă aflu. Trăiam momentul. Era splendid!... La rândul meu,mă lăsam dus de valuri...

Taciturnul,neliniştitul meu tovarăş de drum,dispăruse. Aveam din nou lângă mine pe neîntrecutul Juli de odinioară,omul fără griji,omul cu zâmbetul uşor şi gluma subtilă. Râdea,râdea mult şi vorbea şi mai mult. Adesea eram surprins de vioiciunea şi veselia ce-l cuprindea. Incepui să cred că această hoinăreală prin lume, plină de neprevăzut şi bucurii,putea fi cel mai eficace remediu pentru obsesia lui. Nu mai cădea pe gânduri,nu mai rămânea cu faţa crispată,ochii fixaţi în golul sufletului,mâinile livide .... Intr'un cuvânt,îşi revenise.

Respiram împreună viaţa,nepăsători,ca în anii studenţiei.Mergeam în neştire,indiferenţi,duşi de dorinţi şi vise. Eu,din timp în timp,mai aveam câte o tresărire de conştiinţă,câte-o aducere aminte,câte-o întrebare... El însă,nimic. Era de nerecunoscut.

Oraşe,ţări,lacuri,defilau prin faţa noastră ca nişte personificări de basm. Le aveam în mână,le posedam sălbatec şi-apoi,nesăturaţi şi aprigi,sburam mai departe,mereu mai departe...

-"Suntem iar în scenă,Take! Profită,profită fără răgaz... Nu se ştie niciodată când ne găsim din nou în culise...Profită,profită,profită..."

Şi el cel dintâi punea în aplicare urletul de dispreţ svârlit soartei. Il imitam fără remuşcare,mânat de-o dorinţă nestăpânită de dăruire.

Colindasem o sumedenie de oraşe,văzusem multe... Dar ca un magnet invizibil,Sudul ne atrăgea invariabil. Şi nu ne puteam desprinde. Spre mare,spre porturi,ne mâna destinul...

+

+ +

O zi senină ca o privire de copil îşi scutura sfioasă boabele de rouă. In jurul nostru murmurul difuz al dimineţii umplea de viaţă colinele împădurite. Soarele muşca orizontul cu dinţi de lumină. Marea,în josul râpei,o cupă de mercur. Nu văzusem niciodată o îmbinare atât de ireală!

Mânam încet maşina,copleşit de-o emoţie neînţeleasă,sorbind avid armonia de culori şi lumini. Juli,cu capul plecat,moţăia într'o atitudine de complectă indiferenţă. Nu îndrăsneam să-l trezesc. Noaptea fusese o adevărată bachanală. Juli un deslănţuit . Se dăruise bucuriei ca niciodată. Frânsese parcă în el tot ce era uman. In noaptea aceea,cântase pentru întâia dată cu lacrimi în ochi. In zori mi-a şoptit:

-"Take,hai să plecăm mai departe. Am aici în inimă ca o mie de doruri neîmplinite... Mă simt îmbătrânit. Mi-e dor de odihnă. Sunt obosit.Foarte obosit...

Maşina cobora o pantă abruptă,stâncoasă,plină de măslini. Jos pe malul mări,un sat de pescari. Deodată,mâna lui Juli îmi prinse braţul.

-"Opreşte!"

Tremura. Ochii-i împăienjeniţi,scrutau întrebători stâncile haotice. Narinele nervoase adulmecau boarea dimineţii. Făcui la fel şi simţii greaţă. Miros de capră şi peşte sărat. Nimic altceva. Dar pentru Juli se pare că n'au aceeaşi semnificaţie. Işi umple plămânii cu voluptate. Râde nestăpânit.

Din colţul meu îl privesc nedumerit. Deprins cu astfel de incoerenţe,aştept să-şi revină. Deodată se întoarce către mine şi-mi strigă ca un eşit din minţi:

-"Am sosit."

-"Ce??"

-"Aici e locul,Take. Aici am trăit odinioară...Totu-i la fel. Şi pomii,şi stâncile,şi miresmele dimineţii...

Ca fript mă ridic în picioare. Inima-mi ciocăneşte coastele. Privesc în jur cu ochi sălbateci. Simt că'n mine se sbuciumă neîncrederea şi curiozitatea. Să fie oare într'adevăr,adevărată povestea lui Juli?!... Acest om,pe care l'am urmat poate dintr'un capriciu,săfie oare fantoma unei lumi pe care nimeni n'o cunoaşte?! Privesc ca un automat cărarea ce duce spre satul de pescari. Ştiu bine că-i pentru prima oară că văd acest peisagiu. Şi totuşi,mi-i cunoscut. E aşa cum l-a descris Juli de-atâtea ori..Ştiu dinainte ce-i dincolo de stânca,de măslinul,de colţul de uliţă ce-mi întâmpină privirea... Doamne,Doamne,dece mă simt îngrozit!

Lângă mine,Juli,pare o minge de gumă. Sare,gesticulează,vorbeşte. I-aud vocea precipitată ca un bâzâit continuu. Dar nu mă enervează. Din contră,o ascult cu plăcere. O înţeleg,deşi nu pot distinge o silabă.

-"Am sosit,în sfârşit!" - murmur ca pentru mine.

-"Da,Take,am sosit." - îmi urlă la ureche,Juli.

Ecoul gândurilor mele îl multiplică la infinit: am sosit...am sosit...am sosit... Mă trezesc sgâlţâit de Juli.

-"Priveşte,Take,priveşte. Uite golful în mijlocul căruia doar me cetatea mea de altă dată... Dincolo,lângă stânca ceea ca o căpăţână de taur,e satul... Cum l'am lăsat... Mic,chircit ca o umbră de suferinţă... Iar colo,pe dâmbul unde mă găseam eu, vezi

caprele?... Ah! Totu-i o magie... E la fel,e la fel ca odinioară.

Se opri atât de brusc,că rămăsei surprins.

-"Aolioă!" - isbucni sălbatec din pieptul lui Juli peste stâncile încă umede de roua dimineții. "Aolioă!... Aolioă!..."

Țintuit asculta ecoul ce se pierdea printre măslini. Un ecou suav,așa de diferit de strigătul ieșit din gâtlejul lui...

-"Ce-i asta,Juli?" - îndrăsnii eu,mai mult ca să-mi înfrâng teama ce mă cotropea.

-Adevărul. Confirmarea. Minunea... De-acum sunt sigur c'aici e locul. N'ai priceput? E strigătul cu care-mi adunam caprele.Doar acum mi l'am amintit... Cât e de frumos ecoul!...Nimic nu s'a schimbat... Nimic...

+ +

+

O zi și-o noapte n'am mai avut odihnă. M'a dus peste tot.Cunoștea fiece viroagă cu ochii închiși. Mângâia stâncile ca pe niște ființe vii și scumpe,regăsite. Fără voie,mă integram și eu gestului,mișcării,gândului lui. Mă contopeam,mă despersonalizam. Eram o umbră ce-aștepta desnodământul cu aceeași lucidă pasiune ca și Juli.

Nimeni nu știa cine suntem și de unde venim. Incă doi străini nebuni,căutători de fantome...Câți nu trecuseră pe acolo,aduși de legendele mării!...

A doua zi însă nepăsarea lor tradițională luă un sfârșit neașteptat.

Satul îmbrăcase veșminte de sărbătoare. Bărcile aliniate dealungul plajei,păreau niște pescăruși prinși în lanțuri.

-"O barcă pe toată ziua." - strigă Juli,primului pescar întâlnit.

Omul ne privi surprins. Dădu din cap în semn de refuz,fără să scoată o vorbă.

-"Plătesc bine." - continuă Juli. Numai o plimbare prin golf."

-"Nici pentru greutatea mea în aur." - replică pescarul.

-"Cum asta?!!...-strigarăm noi,aproape împreună.

-"E ziua blestemată. Marea își cere tributul.Nimeni nu scapă."

-"Pe-o vreme ca asta!"

-"Pe orice vreme."

-"Atunci,nu-i nevoie să vii cu noi. Mergem singuri. Uite banii. Și nu ai teamă. Ți-aducem barca înapoi."

Nimeni n'avu timp să protesteze. Nici pescarul,nici eu. El luă banii ca un automat. Eu urmai pe Juli fără un cuvânt,deși simțeam o furnicătură neplăcută pe șira spinării. Dar marea era așa de limpede și calmă!... Voința mea atât de slabă!...

Pe malul plin de pescăruși încătușați,un svon de mirare frânse totopeala atavică. Forfoteala lesne a dimineții devenise neliniște și întrebare generală. De zeci de ani nimeni nu înfruntase destinul... Și iată,azi,un pescăruș sburdă pe luciul imaculat.

-"Ce nebunie! Ce nebunie! - murmurau umbrele împietrite pe malul stâncos.

Dar noi n'auzeam nimic. Peste loc și vreme,sufletele noastre se împleteau cu trecutul. Liniștiți,lăsam în voia soartei pre-

zentul. Și barca sbura. Sbura,mânată de-un vânt nevăzut... In pânza-i întinsă ca o aripă suflau două mii de ani de așteptare.. Vântul însuși râdea fericit...

Lângă mine,Juli,neturburat,privește vârful bărcii spintecând marea fără sgomot. Așteaptă... Ce oare? Poate nici el nu știe exact. Legănat de misterioasa taină ce ne-a împins până aici,se întreabă el însuși nedumerit - dece? Doar e om și el,ca mine... Aceleași gânduri,aceleași nedumeriri ar trebui să ne frământe pe amândoi... Fără răspuns,așteptăm sfârșitul...

Tresar. Barca s'a oprit. Pânza,ca o aripă rănită,atârnă căzută pe catarg. Nu mă simt bine. Mi-e teamă. Deși lucid, sunt convins că mă port ca un alucinat. Totu-i ireal în mine și'n jurul meu... Dela țărmul pierdut printre măslini,la barca nemișcată,ca prinsă'n chingi de fier;dela vântul ce adie în jurul nostru,la pânza fără vlagă,totu-i o neînțeleasă amestecătură de vis, mister și viață... Doar mâna caldă a lui Juli e prezentă...Irezistibila mână,ce mă trage încet spre marginea bărcii...Sufletul mi se strânge... Dar nu mă pot opune. Zăpăcit privesc spre fundul de smarald... O muzică stranie răsbate din străfunduri. O binefăcătoare moleșeală mă pătrunde în oase. Mă simt din nou bine...

Ca din senin fundul apei se învolbură. Mici vârtejuri încep să se formeze urcând spre noi,ca niște coloane fumegânde. Sunt mii și mii,colorate,neastâmpărate... Gânduri confuze ce-și caută imagini... Le văd încă aievea și le voi vedea deapururi.

Lângă mine,Juli,pare o stană de piatră. Crispat pe marginea bărcii,străpunge adâncurile unui trecut,ce-și retrăește agonia în fundul mării nemișcate. Eu însumi transfigurat,m'am imobilizat în mijlocul dramei ce ne învăluie. Suntem un punct în nemărginire și'n eternitate... Mâna lui Juli îmi strânge pumnul într'un gest de supremă desnădejde. Sunt poate singura lui legătură cu prezentul,cu ralul. Nu mișc un deget. Nici nu pot dealtfel . Hipnotizat,privesc fantastica transformare din străfunduri. Vârtejurile colorate s'au oprit. Gândurile confuze încep să se cristalizeze. Ici o casă,colo un drum,dincolo un palat... Rând pe rând,pietrele căzute în ruină,își regăsesc locul de odinioară... Ce măreață,ce încântătoare priveliște! Palate,temple,statui, și colonade,grădini monumentale,pline de viață,strălucitoare,robuste,refac trecutul,smuls sălbatec din istorie.

Nici o mână omenească n'ar putea reda splendida armonie de culori și forme ascunsă în fundul golfului mediteranean... Ca dintr'o cutie plină de cioburi colorate,sub magia nuelușei fermecate,bătrâna cetate de altădată se ridică din neant. Ca o tresărire lăuntrică,colonadele trecutului își înalță din nou efemera măreție... E o tresărire de viață,de bucurie,de lumină... In fundul mării cetatea și-a recăpătat formele din trecut. O vedem în toată întinderea,luminată,colorată,plină de ritm și nepăsare. Oamenii forfotesc,copii sburdă,altarele fumegă...

E ziua celui din urmă sacrificiu...

In barca nemișcată,Juli murmură cuvinte neînțelese. Mâna-i caldă,în care pulsațiile vieții svâcnesc nebune,îmi ferecă pumnul. Voi rămâne oare prins de el în veșnicie?!... Gândul mă îngrozește... Dar nu pot reacționa. Mrejele misterului sunt mai puternice chiar decât strânsoarea lui Juli. E el,misterul,care

mă încătuşează,nu Juli... Sunt lucid. O ştiu pre bine. O mişcare mai violentă şi pumnu-mi s'ar smulge din mâna caldă. Şi totuşi no fac. Furnicat de plăcere gust drama ce mă înconjoară,drama pe care mi-o transmite Juli prin prezenţa-i neliniştită.

Deodată totul pare svârcolit de-o presimţire. Şi vânt,şi mare,şi oameni,şi cetate... Mişcarea din fundul mării s'a oprit . Miile de fiinţe,în straie bizare,îşi ridică încet privirile spre cer. Dar cerul suntem noi. E barca. E Juli... O clipă numai,nedumerirea învăluie cetatea. Apoi,strigăte de bucurie răsbat până la noi. Braţe se agită...Cuvinte confuze sparg bariera de smarald

Juli,la rândul lui,se mişcă. Încleştarea de fier se destinde.. Mâna mi-i liberă. Respir uşurat,dar nu pot face un gest. Sunt ca de piatră. Lângă mine,Juli,plecat peste marginea bărcii, vorbeşte cu adâncul. Stranie convorbire!... Intreaga cetate răspunde şi întreabă. Colonadele par frământate de nerăbdare... Cetatea înghiţită de valuri se mişcă,se umflă,se apropie de noi... Mii de glasuri ne strigă,mii de braţe ne fac semn... O muzică dulce umple spaţiul... Sufletul mi-e plin de chemarea mării... Viaţă, soare,pământ,ne par inutile... Acolo în fundul apei e liniştea şi fericirea,printre colonadele de marmură albă,încărcate de alge şi amintiri...

Juli transfigurat,vorbeşte cu trecutul. Cuvinte stranii, neînţelese,sparg apele mării,cobor spre adâncuri,se înalţă spre ceruri,într'un dialog sălbatec şi unic.Juli din nou nu mai e Juli. E curioasa fiinţă pe care n'o putusem niciodată înţelege şi care mă dominase fără posibilitate de scăpare. Il privesc cu emoţie.. A tăcut. Incremenit,fixează fiinţele din fundul mării,al căror strigăt unificat,pare o chemare. O chemare îngrozitoare,o chemare de moarte,ce urcă,ce sparge totul în cale-i,ce domină spaţiu şi suflete... Juli tresare. Tremură din tot corpul. O lacrimă răsleaţă-i umezeşte colţul genelor. Cu ochii aprinşi de-o taină lăuntrică,se întoarce spre mine. Mă priveşte cu dragoste frăţească şi-mi şopteşte iluminat:

- "Mă cheamă. Trebuie să mă duc... De două mii de ani mă aşteaptă... Nu mai pot răbda... Locul meu e acolo,lângă cei ce-au pierit fără mine... Mă duc,Take,mă duc... Nu mă uita,nu plânge.. Mă duc să-mi închei destinul..."

Se aruncă în apă. Eu,nu pot face un gest. Sunt ca prins în cutie. Mut,privesc la prietenul ce se afundă încet. Cetatea amuţeşte şi ea. Inlemnită priveşte trupul ce coboară spre adâncuri . Soarele scapără în marmorele cetăţii... Ochii îmi sunt ţintuiţi pe chipul lui Juli. Fără o tresărire alunecă spre fund. Nu se sbate. Surâde. Imi surâde. Ochii deschişi lucesc fericiţi...

Sufletu-mi se destramă. Dar nu mă pot sustrage. Marea e atât de limpede!... Cetatea atât de luminoasă!...

Picioarele-i au atins fundul mării,în mijlocul unui drum. Genunchi i se îndoaie pe nisipul moale. Capul se pleacă... Gura-i sărută nisipul... Pare viu ca tot ce văd în fundul mării.

In jurul lui mii de oameni se adună. Cetatea întreagă se apropie de cel ce-a fost prietenul meu şi fratele lor. Mii de mâini caută să-l atingă ca'ntr'o stranie ceremonie. Sgomotele au încetat... Numai muzica uşoară străbate încă până la mine. Juli în genunchi,cu ochii spre cer,aşteaptă nemişcat. Cetatea de altă dată îşi primeşte ultimul locuitor. Muzica mă toropeşte într'o tăcută reculegere. Il simt fericit,împăcat cu el însuşi şi cu lumea din care a făcut parte. Incep să înţeleg ceeace nu puteam înţelege înainte. Am impresia că şi eu sunt fericit...

Când ultima mână a atins umărul lui Juli,marea se învolbură ca din senin. Un vânt sinistru îmi umple urechile. Valurile reci bat coastele bărcii. Muzica suavă se transformă în geamăt. In jurul meu e numai urlet. Urlete din fundul mării,urlete de pe maluri , amestecate într'un uragan nestăpânit.

Aş vrea să fac ceva,să mă sustrag pieirei. Dar nu pot. Nu mă pot mişca. Sunt şi trebuie să rămân până la sfârşit. In fundul mării,drama de acum două mii de ani se repetă întocmai. Lumea fuge înnebunită,clădirile se năruiesc. Coloanele cad,templele se clatină... Viaţa se stinge încet... Dezolarea,ruina,stăpânesc din nou fundul mării... Lumea ce forfotea cu câteva clipe înainte,nu-s decât schelete... Şi'n mijlocul lor,Juli,prosternat în nisipul gălbui,pare ultimul supravieţuitor.

Ochii nu mi se desprind de el. Am impresia că respiră,că aşteaptă ceva. Deodată,o ultimă colonadă se prăbuşeşte,acoperind umbra îngenunchiată... Marea se turbură şi mai mult,se întunecă. Ultimele ruini dispar şi ele din faţa privirilor mele... Vântul se opreşte... Valurile încetează... Un soare cald mă mângâie prin păr... Il simt ca o înviere,ca o promisiune de viaţă. Dar nu ştiu nici unde sunt,nici ce fac... Singur pe o barcă de pescar,trăiesc misterul cetăţii de altă dată. Il trăiesc în mine,poate tot atât de intens ca şi Juli,dar nu pot avea şi fericirea lui.

Juli a fost ultimul supravieţuitor. Eu...ultimul martor al existenţei ei.

****

B. I. G Â D E A :

MOARTE ÎN PRIMAVARA

\- poem în proză -

=O=

Câinele murea într'o dimineţă,la colţul străzii,sub soarele cald şi bun al primăverii. Privea la el o fată mică şi frumoasă,care venise din păduri,cu cele dintâi micşunele - să le vândă oamenilor.

Şi oamenii treceau grăbiţi,ocolind fata şi florile de lângă moarte.

Iată - peste ochii turburaţi ai câinelui,s'a prelins un fir de soare din argintul dimineţii şi acum priveşte cu ei luminaţi,lacrimile fără plâns ale copilei.

Un surâs de înger nevăzut a desprins florile pâinii de o zi şi le-a aşezat frumos,lângă fericita agonie.

Mâinile fetii aveau,în mângâierile lor,miros de pământ nou şi primăvară eternă.

*****

PARIS - BERNA

- UN COMENTARIU POLITIC -

DE

CONSTANTIN-BÂZU CANTACUZINO

Au trecut zece ani de chin de când între cele două lumi - de
Apus și Răsărit - ,a căzut perdeaua de fier. Dar - vai! - se la-
să din zi în zi mai grea,peste cele o sută treizeci de milioa
ne de victime,oferite jertfă Sovietelor,perdeaua de plumb a uită
rii.

Totuși,în ultimele săptămâni,am văzut o mână de Români exilați
care nu aveau la dispoziție altceva decât forța disperării și a
tragediei poporului lor,trezind conștiința lumii vestice.

Dar să expunem și să analizăm faptele.

Guvernul comunist din București a trimis la Paris o trupă de
Români muzicanți și dansatori,care au prezentat la teatrul Em-
pire,spectacole de folklor românesc. Obiectivi fiind,producția a
fost,din punct de vedere artistic,splendidă,încât a fost bine
primită de publicul francez și aplaudată fără rezerve. Insă,dacă
guvernul comunist român a sperat să dea o lovitură propagandisti
că - ceia ce este evident - tot așa de evident este faptul că a
obținut exact contrarul.

Din cei 115 membrii ai trupei,mai mult de jumăătate erau comi
sari politici,însărcinați cu paza celorlalți. Au fost 60 de așa
ziși "administratori",pentru 55 de artiști.

Ca să nu fie infectați de "corupția" lumii vestice,artiștii au
vizitat Parisul ca niște păsări în cușcă,în camioane mari,păziți
de "îngerii lor păzitori".

In hotelul în care erau găzduiți,ei erau ținuți sub pază și
nu aveau voie să fie vizitați de gazetari. Chiar pe scenă sau în
cabine,gazetarii au fost opriți să intervieweze pe artiștii pe
care-i admirau.

Un Român din Paris,dl.Constantinescu,a salutat pe un artist cu
care fusese prieten 15 ani și pe care l-a recunoscut printre mem
brii trupei. Zece comisari politici i-au întins o cursă și el a
fost scăpat la timp de poliția franceză,nu însă înainte de a fi
avut câteva coaste rupte. Autoritățile franceze - a căror compor-
tare în tot timpul incidentului a fost exemplară - au anchetat pe
cei zece bandiți careaau atacat pe dl.Constantinescu.

In teatrul Empire,50% din locurile din sală au fost ocupate de
membrii partidului comunist francez și de polițiștii sovietici și
români. Aceștia supravegheau scena și ieșirile din scenă,pentru a
împiedeca pe artiști să fugă. Totuși,într'o seară,Românii liberi
din exil,au intonat un vechiu marș românesc,care este actual și
astăzi,cum a fost totdeauna:

"Deșteaptă-te Române,din somnul cel de moarte,
In care te-adânciră,barbarii de tirani".

Adalbert Rozsa,prima vioară a orchestrei,a reușit printr'o

minune să scape vigilenței păzitorilor și să aleagă libertatea.Ce
concluzii putem noi trage din declarațiile lui Rosza,asupra situ
ației din România? Artiștii sunt privilegiați. Ei câștigă 1400 de
lei pe lună. Un lucrător specializat,400 de lei pe lună. Un lu-
crător de rând 240 de lei,prețul a doi litri de lapte zilnic. Ce
ar face acești lucrători,dacă ar avea posibilitatea să aleagă li-
bertatea? Ce ar face țăranii legați de bucata lor de pământ, pe
care au apărat-o totdeuna cu coase,furci și topoare?

O tânără artistă a încercat deasemeni să fugă,dar a fost prin-
să în ultimul moment,înainte de a reuși să se pună sub protecția
poliției franceze. Ne putem imagina soarta ei.

Pentru a nu fugi și alții,li se spunea bieților artiști că
Rosza a fost deja predat de autoritățile franceze și că e în drum
spre București,unde va fi judecat și împușcat. In realitate,Rosza
se găsea sub protecția autorităților franceze,în casa surorii me-
le.

In fiecare seară am asistat la emoționantul spectacol al arti-
știlor români care părăseau teatrul sub paza temnicerilor lor ,
ținuți la distanță de public.

In afară de ziarul comunist l'Humanité,întreaga presă franceză
și publicul,au fost impresionați de cele ce au văzut.

Guvernul comunist din București a fost obligat să suspende pro
iectatul turneu al trupei în Franța și Anglia. Se spune că alți
9 artiști au reușit să fugă de sub pază,în drumul lor spre Bucu-
rești.

Să adăugăm la aceasta fapta Românilor exilați anticomuniști de
la Berna. Șase dintre ei au atacat legația comunistă română de a-
colo,cerând eliberarea a 6 dintre nefericiții lor compatrioți.Ei
au expulzat pe ministru și personalul comunist și au pus stăpâni-
re pe legație. Doi dintre ei au reușit să fugă cu documente, iar
patru au rămas să predea poliției elvețiene legația intactă,afară
de documentele care dovedeau că legația fusese un centru de spio-
naj comunist.

La aceasta se adaogă încă,fapta patrioților români,parașutați
în România. Primiți bine de populație,acești oameni au putut să-și
îndeplinească misiunea timp de doi ani.

Treisprezece dintre ei au fost prinși,torturați și uciși. Dacă
s'ar ține seama numai de publicitatea făcută în jurul lor de însă
și partidul comunist în România,și încă s'ar putea afirma că sa-
crificiul lor nu a fost zadarnic. Această mână de eroi a reînviat
încrederea poporului român în Occident,arătându-i că oamenii libe
ri nu i-au uitat.

Dacă Vestul ar ști câtă încredere și câte speranțe pentru eli-
berarea lor,își pun popoarele captive în ei!

Acum doi ani,și generalul Franco și generalul Eisenhower au
declarat că popoarele lor nu pot accepta ideia existenței popoare
lor sclave de dincolo de cortina de fier. Cuvintele lor au între-
ținut multă vreme speranțele poporului nostru.

Dar să revenim la cele ce s'au petrecut la Paris; găsim alte
trupe de artiști de dincolo de cortina de fier,obținând succese
artistice similare la teatrul Empire. Unii dintre ei,din alte ță-
ri,s'au plimbat liberi pe străzile Parisului,fără să fie păziți de
comisarii politici.

Putem noi trage concluzia că poporul român,un popor latin care şi-a păstrat conştiinţa naţională,obiceiurile,limba şi legendele sale timp de 16 secole sub năvălirile şi ocupaţiile popoarelor germanice,slave şi asiatice este poporul cel mai calificat dintre toate să reziste călcâiului sovietic?

Fapt este că celelalte guverne de marionete de dincolo de cortina de fier,au fost capabile să găsească destui artişti printre comisarii politici sau destui comunişti convinşi printre artiştii lor,ca să-şi poată trimite trupele lor de teatru sub o aparenţă de libertate.

A apreciat lumea vestică acest fapt? Aceasta probează că implacabila educaţie comunistă a tineretului,falsificarea istoriei,propaganda mincinoasă,deportările în massă şi constanta ameninţare a muncitorilor de către guvernele comuniste nu rămâne fără efect.Astăzi Sovieticii dispun de mijloace mai teribile decât ţarii sau barbarii.

Dar,lăsând la o parte orice consideraţii de ordin uman sau sentimental,să tragem concluziile noastre.

Aceşti o sută treizeci de milioane de oameni de dincolo de cortina de fier,în disperarea lor şi credinţa lor în libertate şi în popoarele vestice,în această a unsprezecea oră,reprezintă pentru ziua Z,puterea explozivă a bombei atomice. Această bombă atomică, aşezată deja pe liniile de comunicţie ale armatei sovietice,ar putea rămâne acolo,atâta timp cât vor rămâne şi Ruşii în Europa.

Nu uitaţi că aceste popoare contribuie la apărarea Europei şi a întregii lumi libere. Cine ştie dacă armatele sovietice nu ar fi deja în marş în Europa,dacă nu ar exista turburările şi îngrijorările pe care aceşti oameni,prin sacrificiul lor,le cauzează Sovieticilor? Mai este timp pentru a uni diferitele elemente explozive de rezistenţă din popoarele martire,pentru ca ele să lucreze împreună în vederea zilei Z.

Dar acest atú va dispare din mâinile lumii libere,odată cu conştiinţa naţională şi speranţele popoarelor înlănţuite. Intre timp Rusia Sovietică egalează Vestul în ştiinţă,industrie şi armament. Timpul lucrează pentru duşman.

=====================================

(Articolul de mai sus a făçut parte dintr'un interview luat de dl.Richard JENNER dela Radio Naţional-Madrid,Principelui C. Cantacuzino şi difuzat în limba engleză în seara de 2 Martie pentru America şi la 5 Martie pentru Anglia,iar în seara de 28. Februarie,în l.spaniolă. Noi am publicat aici numai partea Principelui,lăsând afară introducerea şi incheierea spicherului.)

TĂCERE

Adurmec zări şi născocesc hotare,
Ca să mă reazim. Stele mă dor...
E-atâta larg că moartea-i sărbătoare
Şi tot trecutul creşte'n viitor:
Sunt tot mai mic şi marea-i tot mai mare;
De-albastru şi de floare lângă floare
Mi-i inima mireasmă şi fior...

E-albastră toată noaptea şi grădina;
Lumina-i ca un murmur în cuvânt.
E'n măreţia asta toată vina
De-a fi uitat de vechiul legământ?
Sunt ca polenul ce-a uitat stamina
Şi stă o clipă, legănat, în vânt.
Şi ora-mi pregăteşte'n ceruri,cina...
Să spun poeme, să mă rog, să cânt?...
- Splendoare-i visul vieţii pe pământ!

ÎN GENUNCHI

Tu eşti în mine. Când citesc
Tu-mi luminezi urcuşul greu.
Când plâng în pragul tău ceresc
Tu-mi scrii pe zare: plâng şi eu...

De-ajung hotarul tău de pace
Când mă opresc târziu din mers,
Tu eşti fiorul ce-mi preface
Măruntul colb în univers.

Tu eşti lumina. Şi de plâng
Tu-mi ieşi în drum şi mă conduci,
Să nu mă'nec în somn nătâng
Cu timpul putrezit sub cruci.

Ci'n vis te văd. Ne regăsim.
Tu stai în mine veşnic treaz,
Crescând un nou Ierusalim
In lacrima de pe obraz.

Când vorba-mi şchiopătează,mută,
Tu-mi dai tăcerea şi mă'nveţi
Din moarte cum să-mi fac lăută
Spre dincolo de somn şi vieţi.

Iţi simt prin glodul nopţii,cotul.
Şi-adesea ne'mplinim în Unul,
Şi cerul ni-l lărgim mereu,
Că tu eşti eu şi gând,şi totul...
Păcătuit-am cu nebunul,
Că nu există Dumnezeu?

DE DOR

Ai să deschizi fereastra,cândva,dinspre stele
Ca'n propria inimă lung să priveşti,
Departe, şi vei flutura testemele
Pentru cineva care s'a dus în poveşti...

Şi vântul cum s'o legăna'n jaluzele
Se va opri 'nfiorare dulce, sonoră,
Copilăreşte'n păr răsfirând şi'n inele
Cu tăceri şi aromite lumini de-aurora..

Şi'n ochii tăi, în genele visului ude
Incet fregata lui se va pierde pe creasta
Unei mări care n'avede dor şi n'aude,
Departe, mult dincolo de lumea aceasta...
Şi'ntr'un târziu nu va mai fi nici fereasta...

Va fi numai timpul stelelor:veşnicie,
Şi ca să plângi iar, te vei întoarce acasă,
Că numai în plâns şi'n moarte ni-i inima vie
Şi toate-s ca ieri:singurătatea-i frumoasă...

Vezi tu, cândva, în dor, nesfârşitul se'ntoarce,
In imn îngeresc, să'mpace contrastele'n noi;
Foamea de flăcări, din sânge şi gând să ne-o 'nţarce
Plinind în fiecare fericirea din doi...
De asta e scris că viaţa-i un splendid război.

Dar despre asta noi vom rosti mărturie,
In grădinile lui,înflorind trandafiri,
Când tot dorul lumilor va fi poezie:
In Maiul celei mai fericite iubiri.
A fost să'nvăţ plângând şi scriind pribegie
Că doar în noi se toarce firul preamăritei firi.

Vasile POSTEUCĂ

U.S.A

CANIBALUL DIN TREN

- POVESTIRE -

de

MARK TWAIN

IN ROMÂNEŞTE

de

NICOLAE NOVAC

-o-

Veneam din St.Louis şi călătoream spre Vest.In Terre Haut(Indiana) am schimbat trenul şi la una dintre primele staţii,un domn bine făcut,de vre-o 45-50 de ani,intră în cupeu şi se aşeză alături de mine. Aproape o oră am discutat plăcut împreună despre lucruri diferite şi a trebuit să constat că tovarăşul meu de călătorie era un om într'adevăr inteligent cu care te puteai întreţine. De îndată ce află că eu sunt din Washington,începu să-mi pună o seamă de întrebări în legătură cu toţi oamenii vieţii noastre publice şi asupra diferitelor afaceri parlamentare. Mi-am dat repede seama că aveam de-aface cu un om care cunoştea viaţa politică a marelui oraş în toate amănuntele ei şi era la curent cu jocurile dintre culisele ei.

Deodată apărură lângă noi doi domni,stătură câtva timp tăcuţi, apoi unul,adresându-se celullalt,spuse:

"O,Harris,dacă faci tu asta pentru mine,îţi voi fi recunoscător toată viaţa".

Ochii tovarăşului meu de călătorie,străluciră de bucurie. Fără îndoială că vorbele acestea au trezit în el o amintire plăcută. Subit,el luă însă o atitudine gânditoare şi aproape melancolică şi întorcându-se spre mine,îmi zise:

"Aş vrea sa vă povestesc o întâmplare,aş vrea să vă destăinuesc un capitol misterios din viaţa mea,un capitol,asupra căruia n'am mai încercat să revin niciodată,din momentul în care s'a consumat. Dar vă rog să-mi promiteţi că nu mă ve-ţi întrerupe şi că mă veţi asculta cu răbdare".

Ii promisei şi el începu să povestească următoarea aventură neobişnuită.

Vorbea câteodată uşor agitat,altădată melancolic,dar mereu cu aceeaşi seriozitate interioară.

"La 19 Decemvrie 1853,călătoream cu trenul de seară dela St. Louis la Chicago. Eram în tren,doar 24 de călători. Nici o femee sau copil. Toţi eram în bună dispoziţiei şi câteva cunoştinţe simpatice se legară repede. Aveam tot motivul să credem într'o călătorie plăcută şi nici unuia dintre noi,cred,nici prin gând nu-i

trecea nenorocirea ce ne aştepta şi grozăvia căreia trebuia să-i ţinem piept.

Către orele 11 din noapte, începu să ningă des. La puţin timp după ce lăsasem în urmă mica staţie Welden, intrarăm în împărăţia imensei singurătăţi: preeria, pe linia nelocuită care străbate milă cu milă până la Jubilee Settlesments. Vântul, căruia nu-i stătea înainte nici dealuri, nici copaci, fluera ascuţit deasupra pustietăţii, împingând înainte-i zăpada proaspăt căzută, ca o mare înfuriată ce-şi împinge înainte valurile-i înspumate. Zăpada creştea cu repeziciune şi după încetinirea mersului trenului ne dădeam seama cu ce greutăţi trebue să lupte locomotiva. Câteodată chiar, ea se oprea împotmolită în valurile de nea pe care vântul le aşezase deacurmezişul şinelor. Buna noastră dispoziţie, începu sa scadă. Situaţia de a rămâne blocaţi în zăpadă în mijlocul pustiu al preeriei şi la o depărtare de cincizeci de mile de primul adăpost, apăsa greu asupra gândurilor noastre.

Către orele două din noapte, mă trezii din starea de somnolenţă în care căzusem şi-mi dadui repede seama că nici o mişcare a trenului nu se mai făcea simţită. Cu iuţeală de fulger, înspăimântătorul adevăr îmi trecu prin minte: suntem prizonierii zăpezii!

"Toţi oamenii la ajutor!" Am sărit cu toţii dela locurile noastre, ascultând ordinul. Afară, în noaptea neagră de iad, furtuna mâna zăpada în valuri. Ne dădeam cu toţii perfect de bine seama că orice moment pierdut, putea sa aducă pieirea. Lopeţi, scânduri, mâini, tot şi toate ceea ce ar fi putut da laoparte zăpada, a fost concentrat. Era un tablou fantomatic să vezi cum oameni cuprinşi de spaimă şi disperare, luptau în jocul de umbră şi lumină sub farurile locomotivei, cu bancurile de zăpadă.

Cea dintâi oră, trecu repede şi ne făcu să ne dăm seama de zădărnicia sforţărilor noastre. In timp ce noi înlăturam o colină de zăpadă, furtuna ridica douăsprezece altele deacurmezişul şinelor. Dar grozăvia cea mai mare ne încercă descoperând că la ultimul mare asalt pe care locomotiva îl dăduse împotriva duşmanului, biela plesnise. Prin urmare, chiar dacă am fi avut acum drum liber, asta nu ne mai putea folosi la nimic. Obosiţi de muncă şi amar îngrijoraţi, ne urcarăm dinnou în tren. Ne-am adunat ciorchini pe lângă sobe şi am început să discutăm asupra situaţiei noastre care era destul de serioasă. Dar grija noastră cea mai mare era că nici unul dintre noi, nu prea aveam multe provizii la noi. De frig, ştiam că n'o să murim, căci trenul era bine aprovizionat cu lemne. Dealtfel, aceasta ne era şi singura mângâiere. Discuţia noastră se termină în cele din urmă, luând de bună declaraţia curajosului conductor al trenului, că orice încercare de a vagabonda pe picioare cincizeci de mile, pe o asemenea zăpadă, însemnă moarte sigură. După ajutor, nu puteam trimite pe nimeni, şi chiar dacă aveam pe cine trimite, pe o asemenea vreme, ajutorul tot nu ne putea veni. Trebuia deci să ne înclinăm în faţa sorţii şi să aşteptăm o minune, sau moartea de foame. Cred că până şi cea mai curajoasă inimă se înfioară la auzul acestor cuvinte.

După vre-o oră, discuţia se pierdu într'un murmur încet. Luminile lămpilor se făcură mici şi cea mai mare parte a acestor năpăstuiţi, se lăsară pe jos în lumina mohorîtă, să se îngroape în

gânduri, să uite trecutul dacă era în stare, sau să dparmă, dacă aceasta le era cu putinţă.

Orele amare ale acestei nopţi eterne - şi părea într'adevăr să fie eternă - mergeau greoiu spre sfârşit, şi dinspre răsărit, pătrundea înnăuntru, o dimineaţă cenuşie şi rece. Când lumina deveni mai puternică, unul după altul, cei câtiva pasageri începură să mişte şi să dea semne de viaţă. Unul după altul îşi ridicau pălăriile depe frunţi, îşi întindeau mădularele amorţite şi priveau afară peisagiul neprietenos. Şi era într'adevăr neprietenos acest peisagiu. Niciunde un semn de viaţă, nici o locuinţă omenească, nimic altceva decât depărtarea albă şi goală. Ca pe nişte cearşafuri uriaşe, vântul ridica zăpada când ici, când colo. Şi o lume jucăuşe de fulgi, împiedeca privirea spre cerul de deasupra noastră.

Ziua întreagă ne-am întors şi ne-am zvârcolit în tren, vorbind puţin, dar gândind mult. Şi încă o noapte goală şi fără speranţe.. Şi foamea...

Şi încăodată zorii unei dimineţi, şi încă o zi a tăcerii, a tristeţii şi a foamei sfâşietoare, cu aşteptarea zadarnică a unui ajutor ce nu putea să ne vină. Şi încă o noapte plină de nelinişti şi îndopată cu vise de mese bogate, când nimeni nu poate sta nepăsător în faţa spectrului foamei.

Cea de a patra zi, veni şi se duse. Deasemeni cea de a cincea.

Cinci zile groaznice de prizonierat. Foamea strălucea magnetic în fiecare ochiu. In fiecare privire stătea un înfiorător semn de întrebare a unui ce oprit care încolţea în fiecare inimă, dar pe care nici o limbă nu se încumeta să-l formuleze în cuvinte.

Cea de a şasea zi, trecu, şi înserarea celei de a şaptea, se lăsă greoaie peste o grupă de oameni ruinaţi şi sdruncinaţi, cari stăteau în faţa morţii tot atât de fără speranţe ca şi în prima zi. O portiţă de ieşire trebuia neapărat găsită. Şi acel ceva ce zăcea în fiecare inimă, era gata să isbucnească depe orice buză. Natura răbdase cu stoicism, ea cădea însă acum învinsă. Richard H. Gaston din Minnesota, subţire, palid, se ridică. Orice mişcare, orice ieşire din starea de nervozitate, trăda seriozitatea clipei. In ochii care priviseră sălbatec de jur-împrejur, sălăşluia de data aceasta marea linişte a seriozităţii.

"Domnii mei, nu mai putem rămâne multă vreme pasivi. Ora a sosit. Trebue să hotărâm care dintre noi anume trebue să moară pentru a oferi celorlalţi ceva de mâncare".

John J. Williams din Illinois, se ridică şi spuse:

"Domnilor, eu propun pe preotul James Sawyer din Tenesse!"

Williams R. Adams din Indiana, spuse:

"Eu propun pe Daniel Slote din New York".

Charles J. Lamgdon: "Eu propun pe Samuel A. Bowen din St. Louis."

Slote: "Domnilor, eu renunţ în favorul lui John A van Nostrand junior din New Jersei."

Gaston: "Dacă nimeni nu are nimic împotrivă, să se respecte dorinţa d-lui Slote."

Dar, pentrucă dl. van Nostrand ridică protest, retragerea d-lui Slote fu respinsă.

A.L. Bascon din Ohio: "Propun ca alegerea candidaţilor să fie încheiată şi cer adunării să treacă la vot scris".

Sayer: "Domnilor, protestez cu energie împotriva unor asemnea dis

cuţii. Nu stă câtuşi de puţin in virtutea acestei adunări să se îndeletnicească cu asemenea palavrageli. Vă implor deaceea să lăsaţi totul baltă şi mai întâi de toate să trecem la alegerea unui preşedinte şi a unui supleant,pentruca astfel,să ne putem ocupa în ordine cu problema ce ne interesează.

Bell din Iova:"Domnilor,eu ridic protest. Nu găsesc potrivit timpul să ne pierdem în amănuntele unor formalităţi de ordin mai mult comercial. De mai bine de şapte zile ne găsim aici fără hrană. Orice moment pe care-l pierdem în aceste discuţii zadarnice, înăspreşte şi mai mult,nenorocita noastră soartă. Mă declar de acord cu cei propuşi şi vreau să cred că fiecare dintre cei de faţă,sunt de aceeaşi părere cu mine. Eu nu văd dece şi din care motive anume,nu putem alege unul sau mai mulţi din numiţii domni... Vreau să propun o rezoluţie,în felul următor..."

Gaston:"Impotriva unei rezoluţii însă,se poate ridica protest. In afară de asta,totul trebue să se desfăşoare după o lege a zilei Trebue prinurmare să se facă apel,tocmai la aceea ce dumneavoastră neglijaţi.Domnul din New Jersei..."

Van Nostrand:"Domnilor,eu sunt un strein pentru Dvs. Nu m'am aşteptat însă la această onoare pe care o iau drept delicateţă din partea dumneavoastră".

Morgan din Alabama,(întrerupându-l):"Doresc să trecem la desbaterea întâiei întrebări."

Se ia notă de menţiunea sa,dar,fără îndoială,ori ce altă discuţie,este închisă. Cererea întocmirii unui birou de vot,este primită ca bună. Dl.Gaston fu ales preşedinte,iar dl.Blake,secretar;domnii Holcomb,Dyer şi Baldwin,membrii în comitet,iar dl.R.M.Howland ajutor.

Aleşii se retrag apoi pentru o jumătate de oră,urmând a avea o desbatere internă. Apoi clopoţelul sună şi adunarea se refăcu.Rezultatul alegerilor declară pe domnii George Ferguson din Kentucky Lucien Herrmann din Luisiana şi W.Messick din Colorado,drept candidaţi.Propunerea fu aprobată.

Rogers din Missouri:"Domnule preşedinte,propunerea stă de acum la dispoziţia adunării. Eu cer prin urmare ca ea să fie schimbată şi în locul domnului Herrmann să fie trecut dl.Lucius Harris din St.Louis,care ne este cunoscut tuturor. Nu aş vrea să fiu înţeles greşit. Cea mai mică umbră de suspiciune în ceea ce priveşte caracterul d-lui din Luisiana îmi este străină. Eu cinstesc şi stimez pe acest domn,la fel ca pe oricare altul din cei de faţă. Dar nici unul din cei prezenţi nu poate închide ochii în faţa unui adevăr,şi anume,că mai sus numitul domn,în această săptămână pe care am trăit-o aici,a slăbit mai mult ca oricare altul dintre noi. Când ni se cere să aprobăm candidatura acestui domn,nici unul nu poate rămâne orb şi să nu-şi dea seama că alesul comitet,fie că a făcut o alegere pripită,fie că s'a isbit de greutăţi prea mari în îndeplinirea misiunei sale. Oricare ar fi însă motivele personale este cert că valoarea nutritivă este mult mai redusă decât la..."

Preşedintele:"Domnul din Missouri este rugat sa ia loc. In calitate de preşedinte,nu pot admite ca buna intenţie a comitetului să fie pusă la îndoială,pentrucă totul s'a petrecut după reguli precise. Ce are de spus adunarea la cele exprimate de către domnul orator?"

Halliday din Virginia:"Cer sa se ia o notă suplimentară; anume

ca dl. Harvey Davies din Oregon să fie trecut în locul d-lui Messick. S'ar putea ca unii dintre domni să ridice proteste,că, dat fiind faptul că dl.Davies a dus o viaţă grea,undeva pe graniţă,el este ceva prea "vârtos". Dar,domnii mei,este oare acum timpul potrivit ca să ne pierdem în discuţiuni relativ la "vârtozitate", este oare acum timpul ca să dăm atenţie unor asemenea fleacuri,este zic,tocmai acum timpul de ceartă pe tema unor lucruri de atât de mică importanţă? Nu domnii mei,ceea ce noi cerem,este massa, substanţa,greutatea şi iarăşi massa. Acestea sunt imperativele categorice ale ceasului de faţă şi nici de cum talentul,geniul,cultura. Eu rămân prin urmare,la propunerea mea".

Morgan(foarte enervat):"Domnule preşedinte,mă văd silit să revin asupra unei chestiuni. Domnul din Oregon este un om bătrân şi în afară de asta,dupăcum oricine poate constata,numai sistemul său osos dă impresia messei şi nicidecum carnea. Vreau să întreb deci pe dl.din Virginia,dacă dânsul vrea o supă,sau hrană consistentă;vrea dânsul să ne amăgească cu umbra unui om,sau vrea domnia sa să-şi bată joc de durerile şi neajunsurile noastre cu fantomele din Oregon. Imi permit prinurmare o întrebare:dacă dânsul doreşte să privească de jur-împrejur înfăţişările noastre,dacă dânsul vrea să privească în ochii noştri disperaţi,dacă dânsul este în stare să asculte bătăile desnădăjduite ale inimilor noastre,şi cu toate acestea,ne îmbie o asemenea hrană? Doresc să întreb dacă el nu se gândeşte la viitorul nostru tragic;aş vrea să-l întreb dacă el are atât de puţină milă cu noi încât ne îmbie o asemenea epavă,o asemenea ruină,o asemenea paragină,un uscat,un slăbănog, apă fără importanţă din Oregon căreia îi este teamă până şi să atingă malurile? NU! Niciodată. (Aplauze).

Chestiunea a fost pusă la vot şi după o desbatere aprinsă, ea a fost respinsă. Dl.Harris fu propus pentru prima alegere. Apoi urmă voatrea. Cinci votări au rămas fără nici un rezultat. La cea de a şasea votare,dl.Harris fu ales cu majoritate de voturi,în afară de unul,care desigur fusese al său. Prinurmare,rezoluţia fu primită,iar alegerea sa salutată cu aclamaţii fu întărită,cutoate că şi de data aceasta el fu împotrivă,ceeace rămase însă fără nici un rezultat.

Dl.Radway propuse adunării să se procedeze la numirea celorlalţi candidaţi şi să se treacă la alegerea pentru dejun. Propunerea acestea fu deasemeni primită.

Prima alegere aduse egalitate de voturi. O jumătate din alegători votară pentru un candidat,dat fiind faptul că era încă destul de tânăr;cealaltă jumătate pentru celalalt candidat,dată fiind proporţia sa. Preşedintele,prin votul său,dădu precădere celui de al doilea,dl.Messick. Această hotărâre,provocă oarecari nemulţumiri în randurile prietenilor d-lui Ferguson,celalalt candidat. Se acentua chiar necesitatea unei noui alegeri,când pe neaşteptate,cererea amânării fu adusă şi şedinţa fu ridicată.

Pregătirile pentru masa de seară făcură ca partizanii d-lui Ferguson să uite nenorocitele neînţelegeri şi tocmai în momentul când discuţiile erau cât pe aci să isbucnească dinnou,vestea că dl.Harris este gata,spulberă în vânt toate gândurile.

Scaunele fură întoarse şi din bănci se improvizară mese. Cu inima uşoară,ne aşezarăm pentru cină,pentru minunata cină ce şapte

zile la rând ne torturase imaginaţia. Cât de deosebeţi eram acum în comparaţie cu ceea ce fuseserăm cu câteva ore mai înainte. Cu câteva minute mai înainte numai,fuseserăm stăpâniţi de gânduri dureroase,de foame,tremurând de frică,şi acum;împăcaţi,cu suflete liniştite şi plini de o bucurie ce nu poate fi redată în cuvinte. Personal pot spune că a fost una dintre cele mai fericite clipe ale vieţii mele,care nu a fost săracă în asemenea momente de mare împăcare. Furtuna urla şi aduna zăpada în jurul închisorii noastre,dar asta nu ne mai înspăimânta acum. Şi să fiu sincer eu am fost absolut mulţumit cu Harris. Poate că ar fi putut fi ceva mai bine pregătit,dar trebue să subliniez că nici un altul nu mi-a priit atât de bine ca acest Harris şi că nici unui alt om nu pot să-i aduc mai multe mulţumiri pentru satisfacţia stomacală dată. Mesick a fost şi el destul de gustos cu toate că avea o piele tare,dar în ceea ce priveşte hrana substanţială şi gustul cărnii,trebue totuşi să-l trec pe Harris în primul loc. Messick şi-a avut şi el partea lui bună,nu vreau şi nici nu pot minţi,dar pentru dejun ar fi fost tot atât de binevenită şi o mumie. Era slab,Doamne-Dumnezeule,şi avea o carne tare.O,ce carne tare avea Nici nu vă puteţi închipui.

"Vreţi să spuneţi cu asta poate..."

"Vă rog să nu mă întrerupeţi. După dejun,aleserăm un om cu numele de Walker,din Detroit,pentru cină. Acesta fu deasemeni minunat.I-am scris asta,mai târziu,şi soţiei sale. Nu pot decât să-l laud. Şi n'am să-l uit niciodată pe Walker. Cu toate că n'a fost bine prăjit,el a avut totuşi gust bun. În dimineaţa următoare,l-am avut la dejun pe dl. Morgan din Alabama. El a fost una dintre cele mai bune bucăţi pe care am consumat-o vreodată,-un om educat rafinat,vorbea curgător mai multe limbi străine,un gentlemen în înţelesul strict al cuvântului şi într'adevăr bun la gust.La cină l-am avut pe bătrânul acela din Oregon,un înşelător,o minciună în piele şi oase,nu mai încape nici o discuţie în legătura cu asta - bătrân,sgârcios,tare,nimeni nu-şi poate face o imagine a acestei crude realităţi. Nu m'am putut stăpâni de a nu declara până la urmă:domnii mei,faceţi ce vreţi,eu aştept însă pe noul ales. Şi Grimes din Illinois se alătură mie spunând:"Domnilor,eu aştept deasemeni. Deîndată ce veţi fi ales un altul care cel puţin are ceva în el,mă voi împărtăşi dinnou din bucate".Se putea vedea limpede că nemulţumirea cu Davis din Oregon era generală , dar,pentru a se menţine atmosfera plăcută pe care o lăsase în urmă-i amintirea lui Harris,se trecu la o nouă alegere şi rezultatul fu alegerea d-lui Backer din Georgia.El a fost splendid.După el,îl avurăm pe Doolittle,apoi Hawkins şi McElroi(în legătură cu McElroi s'a spus că el era anormal de mic şi slab),apoi Penrod , cei doi Smiths şi Baylei(Baylei având un picior de lemn ne-a lipsit de o bună cantitate de carne,dar altcum el a fost bun), apoi un tânăr indian,un constructor de orgă şi un domn pe numele lui Buckminster - un nenorocit de pierde-vară care nu fusese câtuşi de puţin un partner simpatic şi cu atât mai puţin un dejun acceptabil. Şi am fost mulţumiţi că soarta îl alesese înainte ca ora eliberării şi salvării noastre să sosească.

"Binecuvântata oră a salvării,sosi într'adevăr"

"Da,ea sosi într'o dimineaţă însorită,scurt timp după alegere.

De data aceasta sorţii căzură asupra lui John Murphy şi care,pe sufletul meu,ar fi fost cel mai bun pe care noi l-am fi putut avea. Dar John Murphy avu şansa să călătorească împreună cu noi cu trenul ce ne venise în ajutor,el rămase deci în viaţă şi s'a căsătorit mai târziu cu văduva lui Harris"

"Văduva lui..."

"Văduva prietenului nostru ales. El s'a căsătorit cu ea şi este fericit,respectat şi-i merge bine. O,da,ştiu,seamănă a poveste - a roman senzaţional. Mult stimatul meu domn,aici este staţia mea aşa că,mă văd silit să-mi iau rămas bun dela dumneavoastră.Oricând veţi avea însă prilejul să petreceţi o zi sau două la mine,eu mă voi bucura să vă am oaspete.Dumneavoastră îmi sunteţi din cale afară de simpatic domnul meu;eu vă port un deosebit sentiment de prietenie. Şi simt că aş putea să vă am tot atât de drag ca şi pe Harris. La revedere,domnule,şi călătorie plăcută"

Plecă. Mărturisesc sincer că în viaţa mea nu am fost atât de adânc impresionat,atât de stupefiat. Dar în sufletul meu mă bucuram sincer că el a plecat. Cu toată dulcegăria manierelor şi vocea lui moale,tremuram oridecâteori îşi îndrepta spre mine privirile-i înfometate;şi când în cele din urmă îmi fu dat să aud că-i câştigasem afecţiunea şi că mă trecea în aceeaşi categorie cu Harris,inima mi-a încetat aproape să mai bată.

N'aş putea spune cât de îngrozit am rămas. De spusele sale nu mă puteam îndoi căci istorisirea sa purta pecetea celei mai crude realităţi asupra căreia nu mai încăpea nici o discuţie,iar înspăimântătorul amănunt mă înfiora şi-mi răvăşea creerul. Observa-i privirea conductorului oprită asupra mea. Şi-l întreba-i:" Cine a fost omul acela?"

"Un fost deputat,şi încă unul dintre cei buni.A fost însă odată înzăpezit în tren şi găsit aproape mort de foame. Frigul şi foamea l-au doborit într'atât încât două-trei luni după salvarea sa,a zăcut bolnav,trupeşte şi sufleteşte. In prezent,este dinnou deplin sănătos,dar din nenorocirea aceea,el a rămas în cap cu o idee fixă şi oridecâteori aterizează pe marginea unui asemenea subiect,el nu se opreşte până ce nu a mâncat un tren întreg de oameni.Dacă nu ar fi trebuit să coboare aici,întrega societate ar fi fost digerată de dânsul. Numele îi sunt atât de familiare ca şi A B.C-ul. Când i-a mâncat pe toţi până la el,declară de fiecare dată patetic:"Când ar fi trebuit să fie cel din urmă ales şi sacrificat,fără îndoială că alegerea ar fi căzut asupra mea,dar,ne mai fiind nimeni care să protesteze,am scăpat. Acesta este motivul pentru care eu mă găsesc în momentul de faţă aici."

Mă simţeam nespus de uşurat,dându-mi seama că am ascultat doar nălucirile nevinovate ale unui nebun şi nu ale unui sângeros canibal.

+‡‡‡+
+‡‡‡+

PENTRU NOI

(FÜR UNS)

(Autorul se crede a fi un învățător german căzut pe front undeva)

= O =

In răsărit, departe, se află un mormânt,
Ce s'a deschis cu grabă să mai primească-un sfânt,
Pentru noi !

Și în apus se 'naltă sfioasă-o cruce mică,
Ce printre-atâtea rânduri de cruci mici se ridică,
Pentru noi !

Și când pe marea-albastră adie-un vânt pribeag,
Ne reamintim de-aceia ce au căzut cu drag,
Pentru noi !

Jertfitu-și-au cu vrere noroc și viitor
Și nu s'or mai întoarce în drag ogorul lor,
Pentru noi !

Jertfitu-și-au vieața pentru un scump pământ,
Pe care ni-l stropiră cu sângele lor sfânt,
Pentru noi !

Și noi? Doar ne rugăm și plângem pe acei,
Care-au căzut deapururi, jertfindu-se pe ei,
Pentru noi !

Nu se cinstește jertfa prin vorbe sunătoare,
Dar să fim demni de pilda, aceluia ce moare,
Pentru noi !

Lübeck,1945.

Tălmăcire din l.germană -
de I. G. D I M I T R I U.

******
******

STRATEGY AND METHODS OF COMMUNISM

BY

REMUS LAZĂR

The Communist fight against non-Communist countries is based upon the conception of military strategy and tactics,carried into effect with a severe iron discipline. Any violation of the Party's decision,made under supervision of Moscow,leads to immediate expulsion that ends in an inevitable liquidation. The liquidation is made with the purpose of maintaining "within the Communist organization complete subservience to the Kremlin"(1)

The members of the Communist Party are very conscious of the need of a theory,more conscious than any members of older movements in the political field. They consider their theory as a science and,by a logical deduction,they regard the tactics and strategy of Communism as a product of Marxist theory. Believing that this theory is a science,they usually take for grant the righteousness of its principle. Stalin himself,in one of his speeches at Sverdlow University,in April 1924,says that there cannot exist a revolutionary movement without a revolutionary theory. Before Stalin,Lenin also pointed out that "only a party guided by an advanced theory can act as a vanguard in the fight(2)

The Communist reliance upon theory is the first step in Communist strategy because the Marxist Theory is a sort of field manual,an analysis of cause and effect,and a guide on how to act in different situation.(3) The Communist objectives are not to be won by peaceful ways,for instance by parliamentary means or by gradual progress of society,but only by the violent use of force.4

Stalin in FOUNDATION OF LENINISM states how right Lenin was in declaring that

> The proletarian revolution is impossible without the violent destruction of the machinery of the bourgeois States and its replacement by new machinery.(5)

We see very clearly that the Communist consider as essential to world progress the destruction by force and violence of all non-Soviet governments.(6) They belive in a world peace only after a proletarian revolution,wich in their opinion is an inevitable thing. Lenin,in his report at the Eight Congress of the Communist Party of the Soviet Union,March 18,1919,says:

> We are living not merely in a state but in a system of states,and the existence of the Soviet Republic side by side with imperialist states

---

1.Louis F. Budenz,"The Techniques of Comunism,p.101.
2.Committee on Foreign Affairs,"The Strategy and Tactics of World Communism",p.8. - 3. Ibid.,p.8. - 4.Anthony T.Bouscaren,"Imperial Communism",p.224. - 5.Budenz,op.cit.,p.47. - 6.Ibid.p.62.

> for a long time is unthinkable. One or the other must triumph in the end. And before this end supervenes, a series of frightful collision between the Soviet Republic and the bourgeois states will be inevitable.(7)

The above statement is very limpid. It shows very distinctly that the Communist leaders have an unbending idea about international relation - the idea that the two worlds, Communist and non-Comunist cannot live together.

In their struggle, Communist make use of Karl von Clausewitz's (one of world's foremost theoreticians of war) statement that "aggression must be presented as a defensive response of the aggressor."(8)

The position of Russia in the struggle for World Revolution is "that of a part in a larger whole, more important than any other parts, but not so important as the whole".(9) On September 10.1947, Stalin praised Moscow as the center of a centralized State as well as of a centralized world movement.(10)

The above assertion means that the Communist, all over the world have only one fatherland with the capital in Moscow. It means also that the Communist cannot be good patriots. Benjamin Gitlow, an American Jew and a former candidate of the American Communist Party for Vice-President of the United States, in 1924 and 1928, explain in his book, I CONFESS, the reason why Communist are such bad patriots. He states that Moscow has ordered that all the Communist of the world must adapt the slogan that the workers of the world have only one fatherland and this fatherland is the Soviet Union.(11)

Studying the Communist strategy since the Russian Revolution, we see that the zigzag line of advance and retreat is the theoretical basis of all its action. The Reds start their propaganda with ample explaining (in their terms) of Capitalism with its faults and Revolution (only the proletarian revolution) with its advantages.

Another point in the Red's strategy is the organization of the dictatorship of the proletariat, with the utilization of every known method to control the society. The organization of the proletariat is based on the assumption that

> ...man is a bundle of instincts and emotion, easily perceptible and controllable which if necessary can be annihilated by varios specific techniques.(12)

Communist belive that they can use every means for tactical advantages, even to sacrify sympathizers and friends or betraying every alliance, made of course only for temporary advantages.(13)

7.Committee on Foreign Affairs,"The Strategy and Tactics of World Communism",p,19. - 8.Stefan Possony,"A Century of Conflict",p.17.- 9.Com.on Foreign Affairs,op.cit.,p.17. - 10.Ibid.,pp.183-185. - 11.Benjamin Gitlow, "I Confess"",p.435. - 12.Committee on Foreign Affairs,op.cit.,p.11. - 13.Ibid.,p.23.

They start with a standard practice which is based on forming first a nucleus of reliable Communist fronters. Then, the members of this nucleus recruit the Committee on a larger scale. Infiltration goes into every possible non-Communist institution and organization until it becomes captive or, in other words, it can be manipulated by a few Communists. Such an organization has the advantage of being known as non-Communist, and its decisions are of great importance in shaping public opinion. All these captive organizations are the transmission belts of the Communist Party. In PROBLEM OF LENINISM, a standard text book and guide for Communists all over the world, Stalin emphasizes the importance of these so-called "belts". He says that along with the Communist Party it is necessary that there are belts formed "of mass organization wich the vanguard penetrates".(14)

The tactical systems which Reds ude consist of more main phases and a variety of tactical variations also. First, are the tactics of Soviet defense, made on the assumption, of probability of war against the Soviet. Because of this assumption, the Reds are doing every thing to make Russia a strong, powerful country. To accelerate the growth of their power, they make great sacrifices, big changes in administration and uses of slave labor on a big scale. For instance, in June 1946, they moved by force large number of people out of Crimeea. The charge was of course collaboration with the Germans during the war.(15)

The Soviet foreign policy is made also on the assumption of inevitable war. The role of the Soviet Foreign Office is to play a connecting role between the Red Army and the Communists of other countries, to create the necessary conditions for a Communist victory. Briefly, it could be said that the Reds' foreign policy has definite targets such as expanding the area of Soviet control preventing anti-Soviet coalitions and encouraging colonial rebelions. Also the Communists try to weaken all uncontrollable areas, to postpone for the time being the war, and to avoid a two front war - something achieved already with succes in the Second World War. A curious fact in Communist Strategy is the readiness with which they make agreements, if there is no special reason against them, or if they can prevent from accomplishing anything against the Soviet interest. The conduct of Soviet foreign policy has had a great success, because it has been conducted with great skill.(16)

To accomplish their purposes, the Reds are very handy in using the technique of accusing future victims of the crimes wich the proletarian dictatorship itself performs.(17) Other much used technique is the use of Aesopian language - the double-talk language. For instance, same words mean different things in the Communist World. "Peace" is a cover for "class war" of political struggle, "liberation" of a country means "taking control by the Communists", "democracy" denotes one party system - the Communist

----

14.Budenz,"The Techniques of Communism",pp.32-35. - 15. Committee on Foreign Affairs,The Strategy and Tactics of World Communism", pp.25-27. - 16.Ibid.,pp.28-32. 17.Budenz,op.cit.,p.59.

Party,- slave labor camp and extensive secret police.

> When in the general community the Communists advance the cry of democracy, thousands of people who are influenced by them understand that term in its genuine sense. The Communists on their part, while shouting it out with this intent of deceit, always have in mind the advancement of Soviet rule.(18)

Another much used tactic is to help others do the Communist work, if there is such an opportunity, as for instance, with the case of the Polish underground led by General Bor against the Germans. This Polish underground was anyway on the Soviet list to be liquidated, and the best proof is the stop of the Soviet advance long enough to give the Germans the possibility to finish the work of liquidation. The reason is that of non-admitance of a movement out of Communist control. For Soviet Russia such a thing is intolerable.(19)

Other Communist tactic is the economic tactic, in which the foreign Communist parties play a big and an important role. The Reds develop with special care Communist movements in strategically important countries. They seek control of labor in key industries by using an apparent concern for the welfare of the workers, for better conditions of labor and for better wages. The economic tactic is composed of three main phases: the mildest is the infiltration, the next is the move toward inflation, and the third phase is the <u>coup d'etat</u> by party leaders, well trained in the Marx--Lenin Institute and able beyond doubt "to conduct a combined strategy and tactic in a systematic and coordinated manner."(20) After seizing power, the Reds concentrate all their menings to remain in power. It is in this time when most of the violent measures concerning slave labor and death of the opponents ocur. After the liquidation of the opponents, they concentrate on strenghtening the ofensive power, The reason is to be able to strike death-blows to other non-Communist systems. We see very limpid that the Communists objectives are not to be won by peaceful ways, but by violence and destruction.(21)

It is impossible to keep calm and to find the right word in expressing the wildness and the atrocities of a Communist revolution. In a letter signed on February 7,1919, by Sylvester, Archbishop of Omsk (on the above date was not occupied by the Revolutionares), President of the Supreme Administration of the Orthodox Church and sent to Pope Benedict XV, the Archbishop implored the Holy Father to take into consideration the conditions in Russia, the unhappy conditions in which "millions of Russians of true Russia are reduced...because of their love of Christ".(22) Further, this letter

> exposed a list of crimes and outrages, cities sacked churches profaned and pillaged, more than twenty bi-

----

18. Budenz, "The Techniques of Communism," pp.40-47. - 19. Committee on Foreign Affairs, "The Strategy and Tactics of World Communism", p. 39. - 20. Ibid. pp.40-47. - Possony, "A Century of Conflict", p. 124. - 22. Joseph J. Mereto, "THe Red Conspiracy, p.147.

> shops and more than one hundred priest assassinated ...some of them before they were put to death had their arms and legs cut off, while other were buried alive. Nuns were violated; the socialization of women was proclaimed;...everywhere there was nothing but famine, death and misery.(23)

One prominent witness, the British High Commissioner R.H.Bruce Lockhart, in a telegram to the British Foreign Office, November 10 1918, states that the Bolsheviki have restored the barbarian methods of torture, that the examination of prisoners takes place with a revolver at the prisoner's head and that the Reds have struck at their political opponents through their woman folk.(24)

Charles Dumas, a French Socialist, on his return to France from Sebastopol, tells about the horror of Sebastopol in Marchh 1918, when the sailors of the port decided to kill all the inhabitants of the principal street.(25) In this time, Petrograd with a population of three millions before the Revolution remain with only 975.000. "Many have been shot, more have died from exhaustion and some have fled".(26)

> The People's Commissaries and the Soviet have, upon more than one occasion, made admission that these horrors were part of their program.(27)

This quotation is very significant. It shows us that the Communist all over the world belive in violence and horror more than in peacefull means and order. A Communist as a pacifist is not enough Communist. If he is a non-Communist country, he must work for the victory of Soviet Union and for the defeat of his own country. He must enlist in the Army, whenever possible, because in the Army he can best work to undermine the military power of the enemies of the Soviet.(28)

The chief enemy of the Soviet Russia was specified in bitter attacks by many Communist to be the United States of America. The Polit Buro made clear "that the main purpose of the new international Communist line was to weaken the United States and to prepare the way for the time when the most powerful bastion of "world Capitalism" could be destroyed".(29)

The above statement shows us unmistakable that the Communists belive neither in halfway measures, nor in 50 per cent results. The Communist Party advocates the overtrow of U.S.Government by force.(30)

To reach this end, the Communist Party in America uses a highly skillful propaganda, issues that almost everyone favors - such as old age pension, unemployment insurance, full employment of labor - old tricks well tested in other countries since the Revolution. Under the protective coloration of "democracy", Communism is being

----

23. Mereto, "The Red Conspiracy", pp.146-147. - 24. Ibid., p.159. - 25. Ibid., p.157. - 26. Ibid., p.161. - 27. Ibid., p.157. - 28. Gitlow, "I Confess", p.435. - 29. Bouscaren, "Imperial Communism", p.243. - 30. Hamilton Fish, "The Red Plotters", pp.3-14.

injected all over America.(31) Hamilton Fish in THE RED PLOTTERS states something that we Romanian knew for a long time that

> The Communists in this country are political pirates who will use any party camouflage to carry aut their aims to sovietize America. They are planning now to use the same purge tactics in our midst by force and violence if necessary) as they used in Spanish Revolution in 1936.(32)

These words are so clear that they do not need any comments. It shows unmistakable that the worst and the most dangerous enemies living in the middle of a people are the Communists.

= 0 =

31.Hamilton Fish,"The Red Plotters,pp.21-22. - 32.Ibid.,p.22.

****
****

ARON COTRUȘ:

PRAYER

In Memory of VIRGINIA

My broken heart
what can it ask of Thee
Blessed Virgin Mary?...
Shall it ask for strength
and for devotion
that the deep sorrow
may not overcome me,
may not break my spirit
at the sunset hour,
as one untouched by grace?

Lone in a strange land
my broken heart
silently begs of Thee
Blesed Virgin Mary
the grace of sooting tears
of tears that wash away
all idle utterances
and all cruel doubts!

= 0 =

Translated from Romanian
by Margot JAQUES.

****
****

POEMS WITHOUT A COUNTRY

TRANSLATED FROM ROMANIAN
by
MARGOT JAQUES
- . -

Vasile POSTEUCA:

PSALM

In the country of my forebars
Ancient woods stand in the moonlight
Skies are arching,brooks are murm'ring
Flocks of fleecy sheep are grazing
And upon the open road
Stars a friendly welcome nod.
Trees are locking arms and swaying
As the village dance on Sundays.
All is peace,a chant divine...
Here I am,o Lord,all Thine.Amen.

GAME

Googo-eyes, starry eyes
Mother's joy and mother's prize
Laughing eyes, wond'ring eyes
Where's your daddy? Now she cries...

Blessed Mother, pity us
Comfort our loneliness.

Lord, who Know'st and seest all
Show us one great miracle
Find and bring him home one even,
Dad, to fetch for me the moon:
'this so sad to be alone...

****

N. S. G O V O R A :

R E V O L T

How bright how calm 'tis at eventide
When in the sky the candles are lighted.
I cannot bear it, o Lord, it hurts
The cruel beauty of this perfect Spring.

Violins are sounding in my soul,
When from the South the swallows return.
And moments seem ages to me,
When I think that in my sweetheart's garden lilacs are
in bloom.

Vain is my excitment,in vain I call,
My way is barred, my road is checked.
O Lord, who wished me ill,
To float like wreckage carried by waves?

Oft am I tempted to turn against Thee,
When violins of woe within me moan.
It seems Thou art pitiless, unjust with me,
Who said Thou art merciful and wise?

Lord, forgive my revolt, my rash words,
Unknown to men are Thy judgments.
Help me,strenghten me,Thou who art great and mighty,
To bear my cross with resignation.

= o =

WANDERSONG

Another fall is weighing us down
With heavy skies, storms and rain
As leaden my head is resting on my hand.
Return is deferred another year.

Doubt is gnawing at the heart
When hope after hope seems to depart.
The pain grows keener as the time draws near,
Repeating to ourselves: Next year, next year.

Chestnut trees bare branches raise
Swaying in the steady rain;
Opaque is the sky and misty with drips
Hiding my sweetheart with poppy-red lips.

Nicolae N O V A C :

THE LETTER

O Mother,
I too have killed
Blood is on my hands
I too have turned out upon the roads
Children who will weep.
Look,I see theirr hands
Shriveled by hunger and cold,stretched forth,
Shivering at street corners -
Begging.
In their wan,frightened faces I read
Sorrow -
Pain;
I know that for them no one and nothing in the world
Can bring consolation,
That all their childhood dreams have perished
On the cross of a cruel fate.
That henceforth they shall beg for alms
At the door of strangers,
That nevermore they will taste quietude,
Joy,
Peace,
In their sad homes,all desolate and poor.

O Mother,
A heavy pall weighs on me,a killer,
That's why I'm straying from village to village,
From city to city,-
Trying to escape it
Seeking for release from it
To cover my tracks
So it can no longer find me...

You see,
You might adduce,my sin is not so great
That such is war;
There always must be victims,one of the two.
My soul,however,judges me sans mercy
And calls me,a Cain.
It reproaches me,crushed with guilt,
With blood on my hands.

Therefore,Mother,
Dazed I'm erring through the world
And shall be wandering evermore
Until at last I find repose
On Golgotha wich is my lot!

+++

THE „FREE" CHURCH IN ROMANIA

(RADIO ADRESS delivered on Station WGRY in the "Romanian Hour" program of Sunday, January 30, 1955, by The

Rev.Fr. GEORGE C. MUREȘAN

pastor of St.Nicholas and St. Demetrius Romanian Catholic Churches in East Chicago, Indiana.)

= 0 =

Romanians the world over know that for two hundred and fifty years the Catholic Church of Bizantine Rite in Romania labored for the glory of God and the welfare of the nation. No serious-minded person has yet been found who would deny the enormous benefits which this Church brought to the Romanian nation in matters religious, cultural and political. To this Church, and to the schools established and maintained by her, is due awakening of the Romanian people to a national consciousness, which had as result the fashioning of a new highroad to culture and progress, and which culminated in the Act of Union at Alba Iulia on December 1, 1918.

In Greater Romania this Romanian Catholic Church continued its efforts for the consolidation of the country without expecting, and without receiving, any special consideration in view of its work for the past two and a half centuries. It would, undoubtedly, have effected untold good for the future of the Romanian nation as well, through the fulfilment of its exalted ideals.

There occurred, however, the great calamity of communist occupation at the end of the second World War. For anyone familiar with communist doctrine it is evident that in the plan of atheistic communism there is no room for spiritual considerations. The first victime of that diabolical doctrine was the Romanian Catholic Church of Byzantine Rite. Upon it was unleashed all the fury of the enemies of God and nation. In that Church, a living branch of the Universal Church established by Christ our Redeemer, they encountered the most unyielding obstacle to the fulfilment of their plan for conquest and domination. On December 1, 1948, by means of an arbitrary decree that was issued after a vast amount of chicanery and violence, this Church was brutally suppressed. Yet, since one of the well-known means of propagating "the great lie" is falsehood, this suppression was not accomplished in a direct fashion, in the name of communism, which knows not God or religion - rather it was presented as the fulfilment of an implied ideal : the spiritual unification of the Romanian nation.

In the name of this false ideal, contrary to every natural right of man worship according to the dictates of his conscience, the Romanian Catholic Church of Byzantine Rite was dissolved -- a Church having a million and a half faithful, six bishops, over eighteen hundred priests, with seventeen hundred and ninety four parishes, and with a complete system of schools and charitable institution. The bishops of that Church all were arrested and maltreated; nor does any one know in what prison they may now be found, or whether they live or have been tortured to death.

Together with the bishops there were hundreds of priests and thousands of the faithful who were imprisoned, beaten and mistreated, because they refused to accept fleeting respite in the false ideal offered them. The vast body of the faithful were declared incorporated into another Church, one whose tents were not in accord with those of their own Church.

Among the crimes perpetrated by the communists in their march toward world conquest, the tyrannical suppresion of our Church in Romania stands out as one of the greatest. For that crime its authors will have to account before the Judgment Seat. The free world, however, can not afford to forget them, for it must realize that, were they to be left to pursue their aims unmolested, they would continue their work of destruction of all that is Christian. Nor would much time elapse befor the tragedies experienced by our brethern would be experienced, again on account of their faith, by others sons of our nation, who are already encountering many grave difficulties in the preservation of that faith.

Romanians in America, whatever their religios affiliation, can not remain indifferent to the fact that their brothers in tortured Romania are suffering for their faith. They have a solemn abligation to do everything within their power, not only to restrict the communist flood to its present bounds, but also to expel the cohorts of Satan as speedily as possible from the countries they have overrun and now dominate by means of lies, trickery and violence.

Aside from this, we trust in the power of the prayers which we offer to a merciful God, imploring from Him the liberation of all nations caught in the cruel talons of communist slavery.

*****
***
*****

M O T U L

by
V. COPILU-CHEATRA

I haven't a bit of land
My wealth is a chipped axe
With which I whittle the pines

As I walk on the Emperor's highway
I sing of the bitterness of my days
With Iancu's flute

Our mountains are bottomless with gold
Yet we "Moti" beg from door to door
A sack of flour, a piece of bread.

Translated from Romanian
by ANIȘOARA S T A N .

NOTE

STORIA DELLA LETTERATURA
------- ROMENA ----------

In primăvara aceasta a apărut la marea casă de editură SANSONI din Florenţa un elegant volum al istoriei literaturii române, semnat de dl.prof. Gino L U P I dela Universitatea din Milano. Volumul acesta de peste 400 pagini, bogat ilustrat şi scris cu competinţă de un mare prieten al României şi adânc cunoscător al literaturii româneşti, este un aport considerabil la propaganda românească în streinătate, mai ales în aceste zile când poporul românesc nu mai este liber să-şi desfăşoare în mod natural şi liber viaţa-i spirituală şi culturală.

Dl.Gino Lupi închină acest volum marelui nostru trubadur A r o n C o t r u ş.

In numărul nostru viitor vom reveni cu o dare de seamă amănunţită asupra acestei valoroase lucrări. Până atunci, ţinem să transmitem D-lui profesor Gino Lupi sincerele şi călduroasele noastre felicitări, mulţumindu-i din toată inima pentru splendida propagandă pe care o face ţării şi culturii româneşti.

oOo

DOUĂSPREZECE INVAZII RUSEŞTI
-------- IN ROMÂNIA --------

Dl.Avocat N. A R N A U T U, autorul cărţii "NOI ŞI RUŞII", apărută în anul 1953, în editura "Cuget Românesc" din Buenos Aires, Argentina, a terminat o nouă şi documentată lucrare în legătură cu agresiunile ruseşti asupra României. Volumul acesta, al cărui titlu în româneşte este "Douăsprezece invazii ruseşti în România", va apare în limba franceză şi se va trimite gratuit oamenilor politici din întreaga lume liberă, marilor personalităţi militare şi presei. Tipărirea va costa 700 dolari. Până în prezent s'au adunat din donaţii 400 dolari şi mai lipsesc 300 pentru ca această valoroasă lucrare să vadă lumina tiparului.

Cititorii revistei noastre din Statele Unite şi Canada, sunt insistent rugaţi a contribui la tipărirea acestei cărţi de propagandă românească prin care Neamul nostru atât de greu şi des încercat îşi spune durerile şi-şi cere dreptul la viaţă. Donaţiile rugăm să se trimită pe adresa D-lui:N.Tecău,2307 Market Street, Youngstown, Ohio.

oOo

ISTORIA LITERATURII ROMÂNE

Editura "Carpaţi" din Madrid a retipărit în ediţie de exil, în două volume, Istoria Literaturii Române de D.Murăraşu. Ambele volume, apărute în frumoase condiţii tehnice, costă 6 dolari şi pot fi comandate de cititorii noştri din U.S.A. de la Dl.Ion Covănea 4406 Tod Ave.- East Chicago, Indiana. Editura "Carpaţi" are sub tipar "Istoria Presei Româneşti" de Pamfil Şeicaru

CRONICA LITERARĂ

DE NICOLAE NOVAC

A. D. X E N O P O L : "ISTORIA ROMÂNILOR DIN DACIA TRAIANĂ" Vol.1,2,3 şi 4. Traducere din limba franceză de N. S. G O V O R A, Colecţia "CARPAŢI", Madrid 1953-54.

- O -

Insfârşit, cele patru volume din Istoria Românilor din Dacia Traiană de A.D.Xenopol, au fost puse pe piaţă şi împrăştiate în cele patru colţuri ale lumii pe unde vânturile pribegiei au dus pe desţăraţii români.

Cu mici excepţii, gestul editurei "Carpaţi" şi a inimosului şi marelui prieten al României, dl. LUIS BENEYTO MARTI, căruia i se datoreşte în cea mai mare parte această realizare, a fost primit, atât de către publicul cititor, cât şi de presa exilului, cum nu se poate mai bine. Din toate cărţile apărute în l.română în aceşti ani ai tristului nostru exil, credem că Istoria Românilor din Dacia Traiană a înregistrat cea mai mare căutare şi răspândire. Şi aceasta este o dovadă în plus că, atât iniţiatorul cât şi traducătorul şi editura, au făcut una din cele mai frumoase şi nimerite alegeri atunci când au hotărît să pună în mâna desţăraţilor români, istoria lor naţională. Anii şi depărtarea de pământul patriei, lupta cu viaţa şi cu aclimatizarea la medii diferite, săpau în sufletul pribegilor români un gol uriaş. Iar uitarea îşi aşternea nămeţii reci şi dezolanţi, cu fiecare an ce trecea. Date însemnate din istoria poporului nostru, se estompau în negurile uitării. Evenimentele, importante pentru trecutul şi viitorul neamului nostru, îşi pierdeau din ce în ce conturul. In contact cu streinii şi din lipsă de documentare, discuţiile în legătură cu trecutul glorios al neamului nostru, deveneau sarbede, neconvingătoare, şi am putea spune, pe drept cuvânt, direct periculoase pentru existenţa noastră ca popor şi pentru drepturile noastre istorice asupra unor provincii care au fost întotdeauna trup din trupul pământului românesc.

Am văzut în aceşti ani de pribegie, intelectuali români cu diplome universitare care, antrenaţi în discuţie, n'au fost în stare să facă o oglindă clară a influenţei slave asupra poporului român şi a formării limbii noastre literare, intelectuali care se bâiguiau ca nişte elevi nepregătiţi la examene atunci când li s'a cerut să demonstreze drepturile noastre asupra Transilvaniei sau Basarabiei. Am asistat, şi a trebuit să roşim de ruşine atunci când un refugiat român cu o aleasă pregătire, invitat prin surprindere să rostească câteva cuvinte, cu ocazia unei sărbători naţionale, la o masă, într'o colonie românească, a fost constrâns să mărturisească că nu-şi mai aduce perfect aminte împrejurările istorice, deoarece, dela terminarea liceului, acum douăzeci şi ceva de ani, n'a mai pus mâna pe o carte de istorie. Şi am mai văzut şi dintr'aceia care amestecau date şi evenimente din istoria poporului nostru, într'un nemaiîntâlnit ghiveciu naţional.

Iată motivul pentru care noi credem că,oricât de " invechită"ar fi opera lui A.D.Xenopol,oricât de "depăşită" de cercetările şi descoperirile istorice mai noi,traducerea şi publicarea ei astăzi şi aici unde ne-a aruncat destinul,trebue sărbătorită ca un adevărat eveniment. Toate celelalte considerente;ca;unele greşeli de traducere,fără importanţă,inserarea de clişee şi hărţi în text sau în afară de text,care nu se găseau în opera originală a lui Xenopol greşeli de tipar,etc,etc.,trebuesc trecute cu vederea,deoarece rostul publicării ei a fost în primul rând acela de a reaminti exilaţilor români pagini glorioase din trecutul neamului românesc,date şi evenimente care au jucat un rol covârşitor în viaţa poporului din mijlocul căruia am fost siliţi de evenimente să ne desprindem, dar ai cărui ambasadori legali suntem şi vom continua să fim atâta timp cât ne găsim departe de căminurile noastre iar patria ne este crucificată.

Publicarea acestor volume nu s'a făcut pentru "savanţii" exilului românesc care jonglează cu datele şi cu teoriile istorice, ci pentru massele de exilaţi români,cărora ele pot fi de mai mare şi real folos decât francezilor dela 1896,pentru care Xenopol a scris acest rezumat în care a căutat să dea numai esenţialul,fără a se pierde în luxul amănuntelor,prea tehnice şi prea savante pentru o operă de popularizare. Iar împodobirea ei cu "chipuri" a fost făcută nu "sine ira et studio" cum îi place unei reviste din exil să spună,ci cu un anumit rost,care a stat dealtfel la baza editării acestei opere. Şi,credem,cel care a avut ideia inserării clişeelor în paginile acestor volume,a cunoscut mai bine psihologia emigrantului român decât cronicarul revistei cu pricina,care pierdut în "fumurile istorice" lansate din " lulele preistorice",a neglijat psihologia masselor cărora le era destinată acum opera lui Xenopol. "Chipurile" îşi au rostul lor într'o carte de popularizare. O face mai atrăgătoare. O pune mai aproape de inima masselor. Şi aceasta s'a urmărit dealtfel. Aici nu poate fi vorba de "sacrilegiu". Suntem siguri că A.D.Xenopol nu s'ar întoarce în gropă văzându-şi opera publicată în frumoasele condiţii tehnice ale editurii "Carpaţi" şi răsfoită cu drag de câteva sute de români desţăraţi. Numai reaua credinţă a unui om,ar putea da naştere la asemenea afirmaţii. Căci un lucru este sigur:Istoria Românilor din Dacia Traiană de A. D. Xenopol,este o carte indispensabilă oricărui român pribeag. De aceea,ea nu trebue să lipsească din geamantanul niciunui exilat român. Căci este tot atât de necesară ca şi pâinea zilnică. Mai ales în împrejurările pe care suntem nevoiţi,fără voia noastră, să le trăim.

Credem deci că nu este deloc de prisos a aduce aici laude şi felicitări d-lui Luis Beneyto Marti,din iniţiativa şi cu banii căruia s'a putut face posibilă tipărirea acestor patru volume;d-lui N. S. Govora,pentru munca şi dragostea ce-a depus-o la traducerea textului,şi editurei "Carpaţi" pentru editarea şi răspândirea ei în massele exilaţilor români. Căci,aşa cum spune d-l L.B.Marti în introducerea la primul volum ea "este strigătul de dreptate pentru România şi evidenţierea erorii anterioare,iar pentru puţinii Români scăpaţi peste graniţele ţării,un imbold la lupta pentru eliberare şi o rază de speranţă,că furtuna va trece ca atâtea altele din trecutul acestui Neam"...

CONSTANTIN PAPANACE : "IDENTITATEA UNOR NUME PATRONIMICE LA ITALIENI ŞI AROMÂNI" Bibl. Verde,Nr.11.Editura "Armatolii", Cetatea Eternă,1954.

= • =

Studiul acesta al d-lui C.Papanace va forma desigur obiectul unor discuţii mai amănunţite în presa exilului nostru,din partea celor competenţi în această materie. Şi aceasta a fost,credem,şi intenţia autorului şi rostul publicării lui. Noi ne vom rezuma să semnalăm aici apariţia acestui studiu extrem de interesant şi bine documentat în care dl.C.Papanace aruncă în discuţie o serie de ipoteze istorice şi lingvistice pe baza cărora,în mod logic,trage o serie de concluzii plauzibile ce vor trebui luate în considerare atunci când se va încerca o complectare mai amănunţită sau se vor duce discuţii asupra lui. Căci,deşi schiţat destul de sumar , studiul acesta al d-lui Papanace deschide orizonturi noi de cercetare a raporturilor istorice dintre Romanitatea Orientală şi cea Occidentală. Ipoteza absorbirii elementelor italiene din peninsula balcanică de către aromâni,ni se pare extrem de interesantă şi desigur ea va trebui să fie urmărită şi cercetată mai îndeaproape căci promite într'adevăr o serie de nebănuite surprize.

Surprinzătoarea identitate a unor nume patronimice la italieni şi aromâni,aşa cum reese din exemplele discutate de dl.Papanace şi din tabelul alfabetic anexat studiului,nu poate să fie întâmplătoare. Dar,aşa cum însuşi autorul o afirmă,chiar dacă "în această identitate de nume patronimice pot fi şi multe coincidenţe... tocmai mulţimea acestor coincidenţe ar putea să indice anumite afinităţi de structură a limbilor respective,care presupun contimi interpretări"(pag.19). Şi desigur că cercetări în acest domeniu , ar putea fi extrem de fructuoase.

Oricare ar fi evoluţia discuţiilor ce presupunem că vor avea loc pe marginea acestui studiu,şi oricare ar fi rezultatele cercetărilor de mai târziu în acest domeniu,contribuţia inedită a d-lui Papanace,este cert că nu poate fi neglijată.Deoarece,chiar dacă d-sa n'a spus ultimul cuvânt,a deschis totuşi un drum nou unei întregi serii de cercetări şi documentări ştiinţifice. Şi aceasta îl răsplăteşte pe deplin munca depusă în adunarea,sistematizarea şi prelucrarea unui material documentar ce va sta la baza viitoarelor studii ce se vor scrie în această direcţie.

= • =

TITUS BĂRBULESCU : "LES ORIGINES DU VERS ROUMAIN" - Extras din ORBIS,Tome III, No.2, 1954,Louvaine,Belgia.(pp.455-70)

= • =

Ne face o deosebită plăcere să înregistrăm aici contribuţia extrem de interesantă a d-lui Titus Bărbulescu la un studiu al istoriei originei versului românesc.

Pornind dela o analiză sumară a tezei lui N.Apostolescu (L'Ancienne versification roumaine,Paris 1909,Champion) şi subliniind

lipsurile,dl.T.Bărbulescu face o amplă şi documentată introducere în istoria versului românesc,dând exemple şi analizându-le minuţios şi corect. Semnalând unele asemănări vizibile între diferitele producţii populare latine şi poesia populară română, şi discutând tezele lui G.Paris şi Georges Lote,dl.Bărbulescu ajunge la concluzia că:"la originea poeziei româneşti,ca şi la originea întregei poesii,a fost un amestec de formule rituale,ritmate,.... acompaniate de dans" şi "este de presupus că elementul roman a constituit la formarea versului românesc,factorul catalizator şi ordonator al unei energii poetice difuze care-şi căuta un ritm..."

Spunând acestea,dl.Bărbulescu răstoarnă încercărilor scribilor reperişti,cari,pentru a fi pe placul ruşilor,falsifică astăzi totul,căutând să documenteze structura slavă a poporului român şi a producţiilor sale spirituale.

Dat fiind faptul că acest studiu a apărut într'una din cele mai serioase publicaţii de documentare lingvistică,condusă de eminentul nostru compatriot dl.Prof.Sever Pop,dl.Titus Bărbulescu a făcut un imens serviciu cauzei româneşti,demostrând competent originea reală a versului românesc.

= ◆ =

CLAUDIU I S O P E S C U: "IL DIPLOMATICO STUDIOSO E.SCHUYLER E I ROMENI"-Con uno sguardo sulla filologia romena in periodici inglesi ed americani del'800. Extras din "Buletinul Bibliotecii Române"Vol.II Oct.1954.Freiburg i.Br. - Germania -

= . =

Fiecare broşură,scoasă de dl.Prof.Claudiu Isopescu,ca şi fiecare articol al d-sale apărut în paginile acestei reviste sau altundeva,a fost pentru noi un prilej de bucurie. Căci de fiecare dată,d-sa aduce lucruri noi,neştiute şi necunoscute,în domeniul literaturii comparate.

Am scris în repetate rânduri în cadrul cronicelor noastre despre activitatea prodigioasă a ilustrului nostru cercetător şi colaborator apreciat al acestei reviste,şi nu vom obosi să ne oprim mereu asupra studiilor d-sale,serioase,documentate,bogate în amănunte şi bibliografie,căci convingerea noastră este că acestea lucrări,rod al unei munci migăloase,merită să fie făcute cunoscut marelui public.

Dintre toţi intelectualii noştri din exil,dl.prof.Isopescu desfăşoară,credem,cea mai intensă activitate publicistică. Scrisul d-sale se poate întâlni,aproape regulat,nu numai în cele câteva publicaţii serioase ale diasporei româneşti,ci şi în cele mai serioase şi pretenţioase publicaţii străine din Italia,Franţa, şi chiar din America de Sud.

In studiul de faţă,foarte amănunţit şi bogat în date noi şi documentare,dl.prof.Isopescu ne prezintă viaţa unui ilustru diplomat american,fascinat de literatura şi cultura poporului nostru E. S C H U Y L E R,cât şi interesantele informaţii pe care acesta le dă în legătură cu ţara şi poporul nostru. Un studiu vast şi extrem de documentat care ar merita să fie publicat şi în româneşte.

= ◆ =

P. ALEJANDRO M I R C E A : "PERSECUCION COMUNISTA DE LA RELIGION EN RUMANIA",Ediciones Carpaţi Madrid 1954.

= . =

Cu ocazia Congresului Uniunii Latine ce a avut loc anul trecut la Madrid,editura Carpaţi a publicat,pe lângă alt material documentar şi informativ,şi studiul acesta al Părintelui Alexandru Mircea,care a fost distribuit delegaţilor şi participanţilor.

Părintele Alexandru Mircea,tratează competent şi documentat în paginele acestei broşuri,dementa persecuţie a religiei în România căzută vremelnic,sub jug comunist. S.Sa analizează succint toate fazele care au dus la desagregarea Bisericii Catolice de rit oriental,iar într'un capitol special se opreşte şi asupra situaţiei Bisericii Ortodoxe,care,în momentul de faţă,a devenit o simplă unealtă în mânile comuniştilor,pierzându-şi astfel autonomia şi întreaga libertate de acţiune,fiind silită să urmeze "linia partidului comunist" la baza căruia,după cum ştiut este,stă doctrina ateismului. Oprindu-se mai îndelung asupra desfiinţării Bisericii Catolice de rit Oriental,părintele Alexandru Mircea prezintă în liniii generale,întreaga dramă pe care a trebuit s'o traiască această Biserică,dela primele şicane comuniste şi până la desfinţarea ei prin lege şi contopirea ei cu Biserica Ortodoxă.

Publicând şi difuzând acest studiu al Păr.Mircea,Editura Carpaţi a adus un real serviciu,pe care nimeni nu-l poate tăgădui,cauzei româneşti şi luptei noastre împotriva celor fără deţară şi fără de Dumnezeu.

= ◆ =

R O M A N I A. - Editura " Carpaţi",Madrid 1954.

- . -

Un mic plamfet istoric,ilustrat prezentat de către Cercul Român pentru Uniunea Latină din Spania,cu ocazia celui de al doilea Congres al Uniunii Latine ce a avut loc la Madrid în luna Mai 1954 în limba franceză, Cuprinde un scurt rezumat al Istoriei Românilor, frumos ilustrat şi elegant prezentat.

= ◆ =

Dr. ORESTE P O P E S C U: "EL PENSAMIENTO SOCIAL Y ECONOMICO DE ECHEVERRIA" - Editorial Americana - Buenos Aires 1954.

- . -

Neobositul cercetător şi savant român,dl.Dr.Oreste Popescu,profesor de Economia politică la Facultatea de Ştiinţe economice Eva Peron şi la Institutul technologic del Sur,ne trimite un studiu amplu şi extrem de documentat asupra lui Esteban Echeverria,marele filosof şi economist argentinian. Ca şi celelalte lucrări ale distinsului nostru compatriot,şi studiul acesta a fost primit de întreaga presă de specialitate argentiniană,cât şi de publicistica exilului nostru,în termenii cei mai elogioşi.

Intr'o cronică amplă şi documentată,din "Carpaţii"(An.1.No.3), dl Pamfil Şeicaru spune:"Dl.Oreste Popescu isbuteşte să facă inte-

resantă personalitatea lui Echeverria chiar celor care nu cunosc evoluția social-economică a Argentinei".Iar în altă parte,maestrul condeiului român,spune:"La fiecare pagină se simte seriozitatea unei pregătiri de specialitate,grija de exactitatea informației,încadrarea textului citat din Echeverria în influențele ce s'au exercitat în perioada lui de formație,pentru a sublinia mai bine ceiace formează originalitatea gândirii lui politico-economice".

Ținem să aducem,dela această tribună de gând și slovă românească,sincerele și caldele noastre felicitări d-lui Dr.Oreste Popescu pentru munca fructuoasă pe care o depune în ogorul științei mondiale și pentru frumoasa propagandă românească pe care-o face pe meleagurile sud-americane.

= ⊕ =

CALENDARUL " A M E R I C A " pe anul 1955,Cleveland-Ohio,alcătuit de PETRU L U C A C I.

- . -

Calendarul ziarului "America" pe anul 1955,a fost într'adevăr o surpriză plăcută,întrecând orice așteptări. Extrem de bogat și de bine întocmit,prezentând un material literar și documentar ales,și bucurându-se de colaborarea unor autentice talente ale refugiului românesc ca d-nii:Vasile POSTEUCA,Ion ȚOLESCU,N.S.GOVORA etc.,sau Miron BUTARIU,George ZAMFIR,,Ilarie TOLAN,Mary Ann MOGA, George C.CRIȘAN și alții. Calendarul " America" depe 1955,este , credem,cel mai reușit din toate punctele de vedere,din câte au apărut până în prezent.

Pe lângă materialul inedit al autorilor mai sus menționați , Calendarul mai aduce câteva pagini antologice din scriitori români dispăruți și câteva studii foarte prețioase.

Asupra problemelor în legătură cu Uniunea și Liga Soc.Românilor Americani,scriu d-nii Șofron FECHETE,George DOBREA și Virginia MOLDOVAN.

Bogat împodobit cu imagini din Țară și din viața Românilor-Americani,Calendarul "America" poate fi pus alături de oricare altă lucrare similară care a apărut în România dintre cele două războaie mondiale. Și valoarea lui este cu atât mai mare cu cât este singura lucrare de acest fel,pentru toți românii din afara hotarelor țării. Deaceea,o spunem cu toată convingerea,acest calendar n'ar trebui să lipsească depe masa niciunui român.

= ⊕ =

CALENDARUL BISERICII CATOLICE DIN STATELE UNITE - 1955 -

- . -

Calendarul Bisericii Catolice Române din Statele Unite,închină în acest an cea mai mare parte a paginilor sale BLAJULUI (text și imagini).Despre "Biblioteca Blajului" scrie dl.Gh.Rusu.Dl.Sever POP,semnează un articol întitulat:"Păstrători credincioși de datini strămoșești",iar dl.Ioan FILIP semnează o amplă biografie a Papei PIUS al XII-lea.Versuri de N.LUPU și Traian RAMLEANU.

= ⊕ =

REVISTA REVISTELOR

"CARPAȚII",-An.1.Nr.2,3 și 4-5,1954-55.Madrid,Spania,Director: Aron COTRUȘ.Redactori:N.S.GOVORA și Traian POPESCU

-.-

Intreagă presa exilului a înregistrat apariția revistei "Carpați" ca pe un adevărat eveniment cultural.Și pe drept cuvânt. Căci revista aceasta,este,fără doar și poate,tot ceea ce s'a realizat mai compact și desăvârșit,în acest domeniu,în diaspora noastră.Ținuta ei elegantă,materialul select și extrem de variat,cronicele vii și obiective,paginația aleasă și crochiurile frumoase care-i împodobesc paginile,ridică revista " Carpații" la nivelul oricărei alte publicații românești ce a apărut în România dintre cele două războaie mondiale. Documentatele articole ale d-lui Pamfil ȘEICARU,scrise într'o admirabilă limbă românească și într'un stil viu și curgător care transformă lectura într'o adevărată patimă,cu acel aer și aromă de mare povestitor,dă revistei "Carpații" prestigiu și valoare. Splendidele poeme ale d-lor Vasile POSTEUCA,Ion ȚOLESCU și N.S.GOVORA,sau proza d-nilor Toader IORAȘ și OLENIN , sunt adevărate oaze de popas spiritual. Paginile antologice din marii noștri scriitori și însăilările pe marginea marilor noștri pictori dispăruți,readuc o atmosferă cu iz de țară.

Din toate punctele de vedere,"Carpații" este cea mai bună revistă culturală și literară a exilului nostru,cu care,pe bună dreptate,ne putem mândri.

Datoria diasporei românești - o datorie de onoare dealtfel - este de a sprijini cu inima larg deschisă,cea mai mare,mai frumoasă și mai prețioasă publicație a exilului românesc.

***

"CUGET ROMANESC" - An.4.No.1.Iulie 1954,Buenos Aires,Argentina Director,Prof.D.GAZDARU.

-.-

In publicistica românească din exil,"Cugetul Românesc" ocupă un loc de frunte.

In numărul acesta,-ultimul primit la redacție- dl.prof.D.Găzda
ru publică capitolul 4 și 5 al interesantului și documentatului
d-sale studiu:"Contribuția Românilor la progresul cultural al Sla
vilor". Un articol închinat poeților basarabeni,semnează dl. prof.
N.I.HERESCU,iar dl.Toader IORAȘ,o minunată și emoționantă nuvelă,
întitulată"Jocul cu focul"(Acestea sunt poate cele mai frumoase,
mai dinamice și mai bine închegate pagini de proză literară din
tot scrisul lui Toader Ioraș).

Cronici bogate și documentate,precum și o aleasă antologie din
scriitori români,complectează paginile acestui număr cu care "Cu-
get Românesc intră an al 4-lea an de apariție.

***

"ARC"-Buletinul Asociației Române din Canada,Nr.2.

De data aceasta,Buletinul Asociației Române din Canada,a însem
nat pentru noi o adevărată surpriză. Căci publicația aceasta a

a fraţilor noştri din Canada, pe care o credeam de mult moartă, aduce nu numai dovada existenţei şi continuităţii sale dramatice, ci şi un material documentar şi informativ în limba română şi franceză, mult mai bogat decât cel prezentat în primul număr. Semnează: Vasile Posteucă, Victor Cecalaceanu, M.Pop, Petre Sultana, Nichita Tomescu, I.Ţaranu, şi E.Caraghiaur. Bucăţi antologice din: Al.Mateevici, Aron Cotruş şi Onofrei Puşcăriaşul şi o traducere în l.franceză din Ion Creangă. Reapariţia poetului de rară sensibilitate, Nichita Tomescu, în publicistica exilului, ne bucură nespus de mult şi l-am dori prezent şi în paginile acestei reviste de poezie.

***

"INŞIR'TE MARGARITE", An.4.No.13-14, 1954, Rio de Janeiro, Brazilia
Director: Prof.I.G.DIMITRIU.

- . -

Simpatica şi preţioasa revistă a poetului I.G.Dimitriu, a trecut încă un hop, păşind în cel de al patrulea an de apariţie. Paginile mari, bogate, grele de gând şi slovă românească ale confratelui din Rio de Janeiro, au fost pentru noi întotdeauna prilej de mare bucurie şi desfătare sufletească. Căci în publicistica literară şi culturală a exilului nostru, "Inşir'te mărgărite" ocupă un loc aparte. Fapt pentru care, revista aceasta este dragă tuturor acelora ce au ocazia să-i răsfoiască filele.

Semnează în acest număr: Ion Ţolescu, Nicolae Novac, Alexandra Hortopan, Mişu Demetrescu, Nic. Iancu-Păltinişanu, D.Em.Popa, E.Mihăescu, Radu Drumaru, Mihnea Damian, Petre Ioannou, Al.Petru-Silistreanu şi Eugenia Useriu; iar d-na Inge Maria Dimitriu, împreună cu dl I. G.Dimitriu, publică câteva fragmente admirabil traduse din Machbeth de Shakespeare. "Inşir'te mărgărite" mai aduce în acest număr o splendidă povestire a regretatei scriitoare Margareta Barcianu, pe lângă bogatele cronici, şi note despre oameni, cărţi şi publicaţii.

***

"CETATEA LUMINII", Revistă de cultură şi artă, An.1.No.1. - Sao Paulo, Brazilia.

- . -

Ne-a sosit (via Madrid!?) ca o surpriză, acest prim caet al "Cetăţii Luminii", noua publicaţie românească ce a văzut lumina tiparului la Sao Paulo, în Brazilia. Revista se prezintă frumos, atât din punct de vedere grafic cât şi al materialului ce-l publică, ceeace ne îndreptăţeşte să credem în necesitatea apariţiei ei.

Intre copertele acestui prim număr, întâlnim următoarele nume de scriitori şi gânditori români: Nae IONESCU, Grigore NANDRIŞ, Radu GYR, D.PAULESCU, M.EMINESCU, Nicolae BALCESCU, Mircea ELIADE, Ion TOLESCU, Alex BUSUIOCEANU, Victor BUESCU, Tudor ARGHEZI, Aron COTRUŞ, O. GOGA, Vasile MILITARU, Gh.COŞBUC, Al.MATEEVICI, G.ONCIUL, V.POSTEUCĂ, AL.P.SILISTREANU, Nicolae NOVAC, Dumitru MARGINEANU, Toma JALBA, D. DANULESCU şi D.DORNEANU.

Ceea ce-i lipseşte acestei noi publicaţii româneşti în exil, sunt cronicele, care dau totuşi atâta viaţă oricărei publicaţii. Sperăm însă că acest gol va fi împlinit în numerele viitoare.

***

"CAHIERS SEXTIL PUŞCARIU" - Linguistique, Philologie, Literature Roumains - Publies par Alphonse JUILLAND, Nr.1 şi 2, Washington 1953

- . -

Apărute în condiţii tehnice ireproşabile, "Caetele Sextil Puşcariu aduc o serie de studii de ligvistică extrem de interesante, semnate de un număr de cunoscuţi şi apreciaţi romanişti ai timpului. In aceste ultime două numere primite la redacţie, întâlnim semnăturile d-lor: Ernst GAMILLSCHEG, Marius VALKHOFF, Friedrich SCHURR, Knud TOGEBY, Giuliano BONFANTE, Alf LOMBARD, Charles BAZELL, Kenneth L.PIKE, Frederich TAILLIEZ, Gino LUPI, Leo SPITZER, E.D.TAPPE, Tatiana FOTITCH, A.JUILLAND şi alţii.

Păcat că această revistă atât de preţioasă apare atât de rar, din cauza greutăţilor financiare cu care trebue să lupte. Pentru munca şi străduinţa pe care o depune la editarea acestei reviste, dl.Alphonse Juilland merită sincerele noastre felicitări.

***

"BULETINUL MILITAR", Anul 3 No.1.2 şi 3 - 1955, New York, U.S.A
Director: Colonel Dan D. IVANOVICI.

- . -

Adrsându-se atât ofiţerilor şi subofiţerilor activi cât şi celor de rezervă pe care încercă să-i ţină la curent cu diversele probleme de ordin militar, interesanta şi preţioasa publicaţie condusă cu mult suflet şi competenţă de către dl.Col.Dan Ivanovici îşi continuă apariţia-i regulată. Subliniem din ultimele numere documentatele şi interesantele articole semnate de Prinţul NICOLAE "NATO şi Puterea ei Aeriană", precum şi articolul d-lui Col. Dan IVANOVICI din ultimul număr: "Noua Armată Germană şi organizatorul ei Herr Theodor Blank". "Buletinul" aduce în fiecare număr ştiri şi informaţii cu caracter militar din "lumea robită" şi "din lumea liberă". Vorbind despre "Acţiunea Românească dela Berna" dl. Sever PANDURUL înfierează în ultimul număr, "ieşirea" necugetată a d-lui Batrand Noel, dela Secţia Românească a Postului de radio Free Europe din München (Germania) care şi-a permis să minimalizeze şi să ia în derâdere gestul vitejilor noştri compatrioţi, care, cu riscul vieţii, au încercat să sgâlţâie conştiinţa adormită a lumii libere ce pare că ameţită de basmul "co-existenţei" lansat dibaciu de Kremlin, a început să dea uitării faptul că dincolo de blestemata "Cortină de fier" şi de "Bambus", sute de milioane de fiinţe nevinovate, trăiesc zile de apocalips sub cnutul demenţei comuniste.

***

"MACEDONIA" - A Periodical for reporting Balkan Events - No.7
March 1955. Dir. Franz Maria d'ASARO.

- . -

Organ de luptă şi documentare al Organizaţiei Politice Macedonene din Statele Unite şi Canada, "Macedonia" aduce în fiecare număr o serie de articole, scrise viu şi documentat, în limbile: engleză, franceză, germană şi italiană, asupra problemelor macedonene subliniind drama uriaşă şi persecuţiile de ne descris pe care popoarele macedonene le trăesc, într'o epocă în care se face atâta caz de "drepturile omului".

***

"TROIŢA" - A Romanian Religious and Cultural Digest - Anul 3 . Nr.17. Toronto-Ontario,Canada.Dir.Nic.T. TANASE . -

- . -

După o întrerupere de un an de zile,"Troiţa" îşi reincepe activitatea exact de acolo unde a încetat-o şi păstrându-şi vechea linie de conduită" - după cum subliniază redacţia. Remarcăm însă,cu părere de rău că,de data aceasta,"Troiţa" este departe de ceea ce ea a fost în trecut. Lipsa unei serioase publicaţii cu caracter religios,se resimte cu adevărat în tristul nostru exil. Frumos şi bine ar fi dacă "Troiţa" ar umple acest gol...

In numărul de faţă,"Troiţa" publică bucăţi antologice din: V. Buescu,V.Posteucă şi N.Novac.(Nu ştim dacă redactorul a vrut să facă o glumă,publicând din volumul:POEME FARA ŢARA",bucata "CARTE POSTALA" de Nicolae NOVAC,sub iscălitura d-lui N.S.GOVORA.)

Alte semnături:Marin Oboreanu,Ion Arhivaru,Traian Băcăoanul şi T.C.Sinmihăianu. La pagina 17,"Troiţa" publică "ceva" ce prin felul cum sunt aranjate rândurile,ar vrea să se cheme:poesie,poem, sau c'am aşa ceva.Şi asta,după ce cu câteva pagini mai înainte,în cadrul unei cronici despre " POEME PENTRU FRAŢII MEI" de Alexandru GREGORIAN,ni se vorbeşete despre "poeţi blestemaţi";adică acea categorie de "mici escroci"-cum îi defineşte cronicarul - care amestecă alandala cuvintele,aşezându-le unul sub altul şi intitulându-le:poesie."Escrocheria" cu pricina se intitulează "DE-AR INVIA.." Este semnată de Al.Dela Ciuc şi poartă un Motto de Al.de pe Dunăre(!)... Noi suntem siguri că:

De-ar învia
şi-ar vedea
poezeaua asta
din "Troiţa"
în cinstea sa,-
mi-l-ar lua
şi l-ar băga
la Mărcuţa...

Din Alexandru VLAHUŢA,"Troiţa" publică:"Christos a Inviat".

***

"LIBERTATEA" - Anul 4,No.39-40,Martie-Aprilie 1955, - Madrid.

- . -

Ca şi în trecut,"Libertatea" aduce şi în acest număr un material bogat şi select. Subliniem din acest număr "Basarabia şi Ţara de Sus" de dl.Vasile Iasinschi şi "Ultimul drum" de dl.Vasile Posteucă. Remarcăm deasemeni "Cronica politică" extrem de interesantă şi documentat scrisă.

***